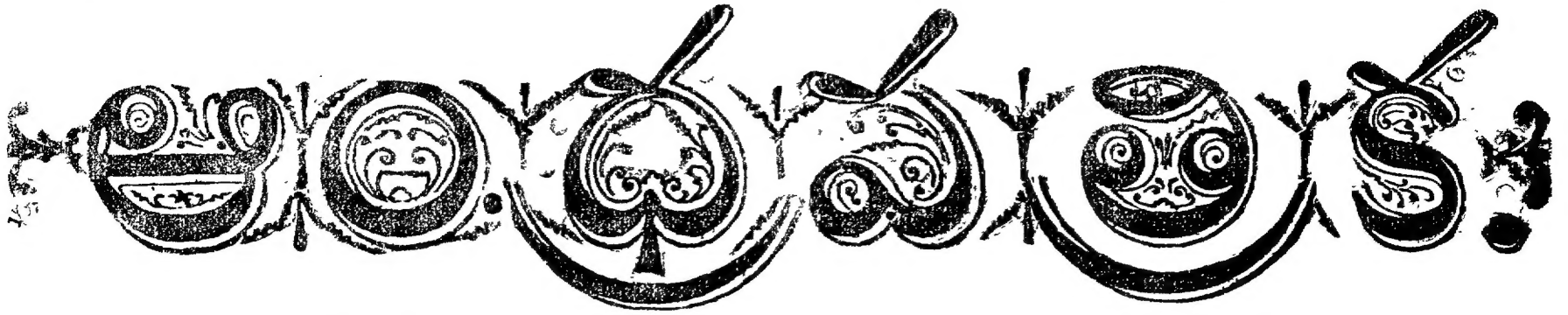

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

వి డి ప త్రి క 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

31/12/24

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 25-వ తేది సోమవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస బహుళ దశమి ౧౦.

No. 123
సంచిక ౧౨౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

నొప్పు గొప్పవారిచే జేలకు జేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. వంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము న క ల వి డ

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల జాపును,
పార్శవు నొప్పుల జారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాఱును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

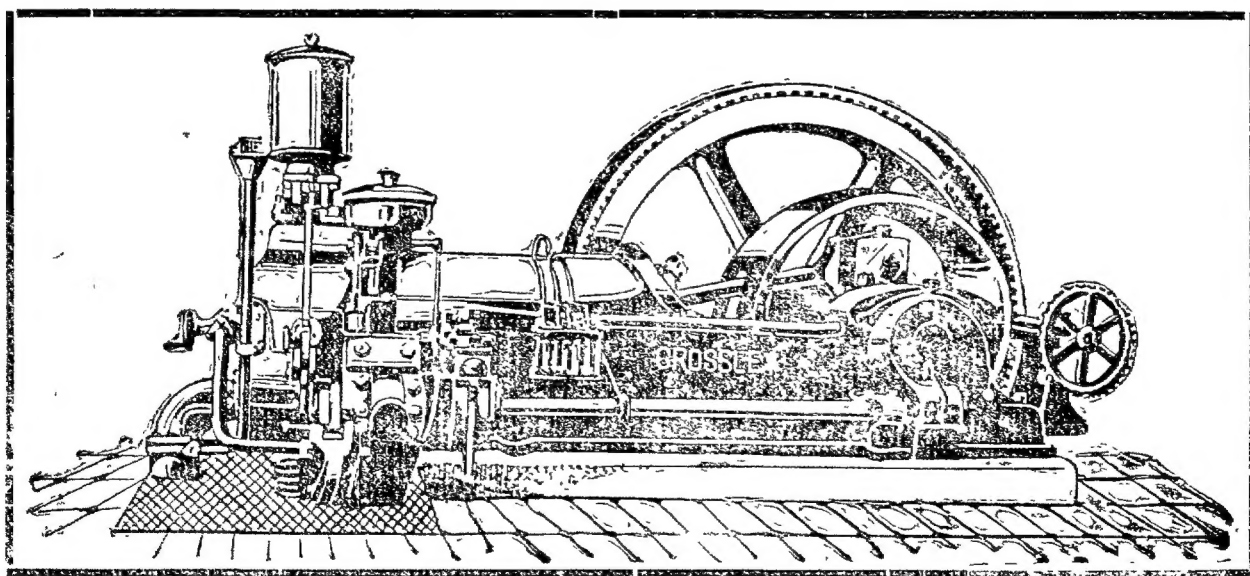
ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు రీ-4-0. ప్రతియింటు నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

క్రాస్సిగాను ఆండ్ ఆయిల్ ఎంజినులు

ప్రపంచమునందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవి, మితవ్యముగలది.

మిక్కిలి శ్రేష్ఠ
మైనరకము, ఇం
టర్నల్ కంబస్టెన్
స్ ఎంజినులు త
యారు చేయుట
యందు క్రి సంస
త్సరముల అను
భవము గలదు.

నూతన ఎంజిని
రింగు శాస్త్రము
నందు తెలుపబడి
న పకారము సరి
యైన ప్రైము
మూవరు మొద
లగు వాటితో
గలదు.

అనుభవము జాస్తిగానుండనవలయులేదు. మిక్కిలి సరసమైన క్రూడాయిల్ నూనెను ఎంజినుకు ఉపయోగించవచ్చును. మిక్కిలి మితవ్యముగలది.

ఎంజినీర్లు, రైసుమిల్లు స్వంతదారులు, వ్యవసాయదారులు, యితరులు మాకు వ్రాయకొరెదము.

క్రాస్సి బ్రదర్స్ (లిమిటెడ్) 14' బ్రాడ్వే, మద్రాసు

భరతఖండవిద్యావిధానము

భరతఖండమున విద్యాభివృద్ధికి ధనముతో అవసరము లేకుండా విద్యార్థులకు, పెక్కు సౌకర్యములు పూర్వకాలము గలిగియుండెను. గురువులును శిష్యులను పుత్రప్రాప్త్యులుగా భావించి వారి పూర్ణాభివృద్ధికి త్రికరణశుద్ధిగా పాటుబడుచు వచ్చిరి. విద్యార్థులను గురుకుశ్రామ చేయుచు బ్రహ్మచర్య తానుష్ఠానపరులై గురువుగారి పోషణలోనేయుండి పితృ భక్తిగలిగి సంపదించుచు విద్యాభ్యాసము చేయుచు వచ్చిరి. విద్య పూర్తికాగానే గురువుగారి అనుజ్ఞ పొంది పిమ్మట గృహస్థ శ్రమములో చేరుచు వచ్చి విద్యుక్తధర్మములు నెరవేర్చుకొను చు సరోపకారచింతతోను పారమార్థికచింతతోను కాలము గడుపుచు సద్గుంధపతన చేయుచు తాముగూడ కొందరుశిష్యు లకు చేరదీసి విద్యాభివృద్ధి చేయుచువచ్చిరి. ఆకాలమున విద్యా ర్థులకు విద్య సంపాదించుకొనుటకు ఏవిధమయిన ఖర్చులేకుండె ను. బ్రిటిషుప్రభుత్వము స్థాపింపబడునరకున అట్లే జరుగుచు వచ్చెనని రుజువుచేయు సాధనములు పెక్కులుగలవు. బాలు నకు అయిదవసంవత్సరమున అక్షరాభ్యాసము గావించి ఏడవ సంలిరమున ఉపనయనసంసారముచేసి తల్లిదండ్రులు ఆశిల్ల వానిని గురువునకు వప్పగింపచేయుచు వచ్చిరి. తత్ప్రభృతి గురు వుగారు శిష్యుని బాగుగా పరిశీలించి ఏవిద్యయందు శిష్యునకు అభిరుచియో తెలిసికొని ఆవిద్య ప్రారంభించి నల్లన భా గము బాల్యవయస్సనందు కంఠపాఠముగా వల్లెచెప్పుచో బాలునకు వయస్సునచ్చునరకు ఆవిద్య మరి ఎన్నటికి బాలును మరువకుండునట్లు సుస్థిరమైనతరువాత బుద్ధి వికసించుట గన్పెట్టి శిష్యుడు వల్లించిన గ్రంథముపట్ల చెప్పవలసిన విశేషాంశములు బోధించి ఆవిద్యయందు మంచిప్రవీణులుగా చేయుచువచ్చెడి వారు. విద్యాపరిపూర్తి యైనపిమ్మట నిర్బంధము లేకుండ యథా తక్కిగ గురువక్షీణయొసంగి శిష్యుడు సెలవుగైకొని పోవు చుండెను.

ఒక్కొక్కగ్రామమున పెక్కు ఆశ్రమములు గురువులు యేర్పాటుచేసియుండుటచే బాలురు విద్యాభ్యాసమునకై దూ

రముగా పోవలసినయవసరము లేకుండెను. శిష్యులకు భోజనవసతి ఆయాశ్రమములలో నేర్పాటుచేయబడుచుండెను. ఒక్కొక్క ఆశ్రమమునందు జనసమృద్ధియు లేకుండా మిత్రసంఖ్యగల విద్యార్థులుమాత్రమే ఉండుచువచ్చిరి. ఆకారముచేతను ఆహార విహార నిద్రాదులయందుగురువులు మంచినీయములు ఏర్పాటు చేసి శిష్యులను వాటికి బద్ధులుగా చేయుటచేతను అనారోగ్యము నకు హేతువేకన్పించుచుండెను. కాగా ఆరోగ్యవంతులై విద్యార్థ వంతులై గృహస్థాశ్రమమున చేరినచెనుక లోకమునకు ఎక్కువ మేలుచేయుసమర్థులుగా నుండి లోకహితమును గోరుచూ నూతన విషయములలో తమవిద్యాధిక్యతనుబట్టి సహేతుకముగా విమర్శించుచు లోకమునకు సంగ్రహములు నివృత్తిచేసి ప్రజల వల్లను ప్రభువులవల్లను మన్ననలు బడయుచు వచ్చిరి. శౌర్య ధైర్యాదులు పెంపొందించుచు వచ్చిరి.

బ్రిటిషుప్రభుత్వము స్థాపిత మైనతరువాత హిందూ దేశవిద్యావిధాన మేవిధముగా నుండవలెనో యోచించి ప్రస్తుత విద్యావిధానము ఏర్పాటుచేయబడెను. పూర్వపు విద్యావిధాన మునకును ఇప్పటి విద్యావిధానమునకును తేడమాత్రమును పోలి కయేలేదు. ఇప్పటి విధానము పరిశీలించిచూడగా పెక్కువిధ ముల అనర్థదాడుకమే అని సిద్ధాంతము చేయవచ్చును. శిష్యులు బాగుపడవలెనని కోరు గురువులు అరులై పోయినారు. వారిజీ తములు వారికేచేరిన చాలును. ప్రవేశపరీక్షయందు చదువుచు న్న బాలురకు ఒక్కొక్కనికి 1000 లు కనీసము ఖర్చుఅగుచుండె ను. బి. ఎ. వరకు వెళ్లి నవారికి ఒక్కొక్కనికి నాలుగేసివేలకు తక్కువగాదు.

పరీక్షలలో కృతార్థతగలిగినను లేకున్నను, ఆయాతర గతుల ననుసరించి ఖర్చుతప్పదు. పదిపండ్లెండు సంలి రములోనే తలితండ్రులను విడిచి ఏకలాళాలతో ఏ ఉన్నతపాఠశాలకో పోవ లసినదే. ఆ కాలేజీలు వేలకొలది విద్యార్థులసంఖ్యతోను హై స్కూళ్లు వెందలకొలది విద్యార్థులతోను నిండియుండును. ఇం టినదగ్గరిని పాఠశాలయందుగాని క్రమశిక్ష లేకుండుటచేచుకాన్పి తంత్ర్యపరులై పిమ్మట తల్లిదండ్రులయెడలగాని ఇతరులయందు గాని గౌరవములేకుండ ప్రవర్తించుచు రెండోగలరు. విద్యా ర్థులసంఖ్య హెచ్చుగుటంబట్టి ఎట్టియూహలుగలవారికి అట్టి సహ వాసము లభించి యెందుకును పనికిరాకుండ చెడినవిద్యార్థుల

సంఖ్య మితిమీరిపోవుచున్నది. శౌర్యధైర్యాది గుణములు మొదలంట నశించెను. పెక్కువిద్యార్థులు ఒకపాఠశాలయందు చేరుటచే ఆరోగ్యభంగముగూడ గలుగుచున్నది. ఆహారవిహార ములలో నీనుమన్నది లేనేలేదు. దేశకాలపరిస్థితులకు అనుకూ లించుఆహారము విడనాడి కాఫీ, టెఫ్ఫా, మొదలగు రోగభూ యిష్టముయిన ఆహారములు మరి జీర్ణకోశమునకు విశ్రాంతియివ్వ కుండ అకాలభోజనము పెక్కుచార్లు చేయుచు దేహములు చెడ కొట్టుకొనువిద్యార్థు లెందరో గలరు. అట్టివాడు అజీర్ణ రోగము పాలై పిమ్మట అతిమాత్రము భుక్షనవ్యయ మొదలగు ప్రారవ్యా ధులపాల్యుడి లేమటుంబయునకును లోకమునకును ఉపచరింపక చెడిపోయినవారిసంఖ్యగూడ నానాట పెరుగుచున్నది. విద్యా ర్థులు ఇట్టి హీనస్థితికివచ్చుటకు ప్రకృత విద్యావిధానము ముఖ్య కారణముగా కాన్పించుచున్నది. ఉపాధ్యాయులు మంచివారై బాలుర డేమలాభము యోచించుచురూ కొంచున్నను వందల మీదను వేలమీదను గలవిద్యార్థులను పరిశీలించి బాగుచేయు టను సాధ్యపడనేరదు. స్వశక్తివలనను స్వబుద్ధివలనను బాగు పడు విద్యార్థులసంఖ్య బహుఅల్పము.

చెన్నపురిలోని రాజధాని కళాశాలయను స్త్రీప్రవేశా శాలయను రాజమండ్రి, కుంభకోణం, విజయనగరం పట్టణముల లోని కళాశాలలలోను గల బాలురసంఖ్య గుర్తించినచో చారి అనారోగ్యకారణములు పెల్లడికాకతప్పదు. ప్రకృత విద్యా విధానమునందలి లోపములనుగూర్చి పూర్ణముగా వ్రాసినచో ప్రత్యేకగ్రంథముగా వ్రాయువిషయములుగలవు. అట్టి గ్రంథ రాజము బదులుచెడలి దేశముకు మహోపకారము గావించు గాకయని కోరుచున్నాను. మొత్తంమీద ప్రాచీనదేశ విద్యా విధానముకంటె ప్రకృత విద్యావిధానము విశేషానర్థదాయక మనియు ఆరోగ్యహీనతను శౌర్యధైర్యాది గుణములు నశిం చుటకును ముఖ్యహేతువులనియు మిగులవిచారముతో వెల్ల డించుచుంటిని.

అట్టియనర్థములను బాపి విద్యార్థులు న్యాయముగు సద్వి ద్యనభ్యసించుచేసి సుగుణవంతులుగను ఆరోగ్యవంతులుగను పరోపకార నిబుసులుగను శౌర్యధైర్యాదిగుణము లలవడునట్లును చేసి భరతఖండము పూర్వపుచౌన్నత్యముపొందునట్లు జగదీశ్వరు డనుగ్రహించుగాక.

వేపా భీమశంకరం,
చౌడవరం.

మంచితరుణము! గొప్ప రైస్ మిల్లు లాటరి త్వరపడుడు!!
రూ 1,00,000 లకు లాటరీ. టికెట్టు 1-కి రూ 5 లు మాత్ర మె. 20,000 టికెట్టు.

గవర్నమెంటువారికి తెలియబడినమీదట లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాను.

లాటరీవేయబడు ఆస్తివివరము:—గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురము తాలూకా కొమరిపాలెంలో నాతాలూకు య 2 సెం. 69 భూమిన్నీ, అందులో నున్న 20 అ. + 6 అ. పైజాగల కార్నివ్ బోయిలరు, 11" + 19" + 80" గల మార్బల్ డ్రాప్ వాల్వ కాంపాండు ఇంజను, 3 మెల్లర్లు, 2 కోనులు, 4 హల్లర్లు, ఎలిఫెట్లు, జల్లెళ్లుపా స్ప్రింగులు, పుల్లీలు, వీటికి సంబంధించిన విల్లింగులు, గోడొడ్లు, కలిగియుండి మంచినీర్నింగు ఆర్డరులో నున్న రైస్ మిల్లున్నా.

సౌకర్యములు వగైరా:—సదరు మిల్లు రోజు 1 కి 12 గంటలు చొ॥ పనిచేసినయెడల 600 బస్తాల ధాన్యం దియ్యముగా తయారు కాగలవు.

ఈ మిల్లు కాకినాడ కాలవగట్టుకు చేరియుండి ధాన్యముపంటకు గుప్రసిద్ధ మైన అనేకగ్రామములకు సమీపముగా ఉండడమే కాకుండ, ఆనవ రై ల్వేస్టేషనుకు 3 మైళ్లదూరములోనున్న బిక్రవోలు రైలుస్టేషనుకు 4 మైళ్లదూరములోనున్న ఉండి యున్నది. పడవలమీదనున్న రైల్వేమీదుగానున్న కాకినాడ రాజమండ్రి వగైరా పెద్దపెద్ద పట్టణములకు సరకులూ పంపుటకుగాని సదరు పట్టణములనుండి సరకులు తెప్పించుకొనుటకు గాని అన్నివిధముల సౌకర్యములను కలిగియున్నది.

ఇతరవిషయములు:—లాటరీవిషయమైన వ్యవహారములు యావత్తు నాతర పున చూచుటకు శ్రీకొత్తూరి కృష్ణారెడ్డిగారిని లాటరీ మేనేజరుగా ఏర్పాటుచేసియుం టిని. వారివలన ఏదయినయమై జరిగింపబడు యావత్తుచర్యలకు నేను బాధ్యుడనై

యుండును. గాన టికెట్టు వలయువారు సదరు కృష్ణారెడ్డిగారికిగాని వారి వలన నియమింపబడిన యేజంట్లవద్దగాని స్వయముగా గాని మనియార్డ రుద్వారా సామ్మ్యువంపిగాని పొందగలరు.

లాటరీ టికెట్టు యావత్తు పూర్తి అయినయెడలనే లాటరీ కలుపుతేది ఆంధ్ర పత్రిక, స్వరాజ్య, పత్రికలలో ప్రచురముచేయించి తగుపెద్దమునుప్పులయెడట లాటరీ కలిపియె త్తబడును. ఎనూలైన సామ్మ్యులో ఖర్చులు పోను మిగిలినసామ్మ్యు రామచంద్ర పురము కోఆపరేటివు బాంకిలో డిపాజిటుచేయుచును.

గెలుపుసాంధినవారికి వెంటనే పోస్టుద్వారా తెలియబరుపబడును. పైని ఉచహరింపబడిన పత్రికలలో కూడ ప్రచురింపబడును. ఆనెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంతిఖర్చులపైని క్రమమైన దస్తావేజు నావల్ల వ్రాయించుకొనవచ్చును. సదరు దస్తా వేజు దిజస్టరీ కాలమందు సదరు మిల్లుకు సంబంధించిన దస్తావేజులు క్రమప్రకారం యివ్వబడును.

పైన మహరింపబడిన వివరములుగాక యితర తనిఖీళ్లు కోరువారు కొత్తూరి కృష్ణారెడ్డిగారివల్లగాని వారివల్ల ఏర్పరుపబడిన యేజంట్లవల్లగాని తెలిసికొనగలరు. ! !

లాటరీ టికెట్టు అమ్ముటకుగాను కమిషన్ ఏజంట్లు కావలెను. సరస్వమైన కమిషన్ యివ్వవచ్చును. ఏజంట్లుగా పనిచేయువారు మంచి లాభమును పొందుటకు యిదే మంచితరుగాను గాన లాటరీ మేనేజరుగారికి వ్రాసిగాని వారివద్దకు వచ్చిగాని వరతులు యేర్పరచుకొనవచ్చును.

కొత్తూరి కృష్ణారెడ్డిగారు } పడాల అమ్మిరెడ్డి,
లాటరీ మేనేజరు, }
కొమరిపాలెం. (గోదావరిజిల్లా) }
కొమరిపాలెం.

చెన్న పురి శాసన సభ

మలబారు టెనెన్సీ బిల్లు సెలెక్షన్ కమిటీ విచారణకు పంపుట

నారాయణమినను విడుదల తీర్మాన మంగీ కరింపబడుట

నిమ్మ జాతులు - రోడ్లు

మలబారు కలెక్షరు వై అభిశంసన తీర్మాన మొదలపరచుట

లీకమీషను సూచనలు చెన్న రాష్ట్రమునకు వర్తింపగూడదని తీర్మానించుట

భుక్త వారము కార్యక్రమము

మలబారు టెనెన్సీ బిల్లు

మలబారు టెనెన్సీ బిల్లును శాసనసభయందు చదువుట కంగీకరింపవలెననిది ౨1 కృష్ణా నాయుడుగారు చెప్పిన తీర్మానముపై చర్చ ముగిల ప్రారంభమయ్యెను.

టి. ఆర్. రామచంద్రయ్యగారు గురువారము సాయంత్రము పదవీసంపాదించు సందర్భమున మరల ప్రారంభించి మలబారు కంపెనీనును ఆక్రమణకు గురైనను కాలానిరక్షణముగలదని ఆయన చెప్పినాడని. కొన్ని ప్రశ్నలపై విచారణ సంఘమువారుగూడ తమ నివేదికను చదివి జన్మిత భూముల యజమానులని స్థిరపరచిరి. కానిందారులకు తాత్కాలిక భూమి సాగు చేసినంత కాలము మాత్రము హక్కుండును. వారలకు భూమ్యక్రమపాత్రుని నిచ్చినయెడల వారికి దత్తము చేయుటయే యగును. ఇప్పుడే బిల్లును ప్రవేశపెట్టునైనను కానంసానపద్ధతి వాయి కానందారులు ఐదు సంవత్సరముల నాటికి పోషించుచున్నను, అని ఆయన ముగించుచు తా నేపత్తునుచుగాని చెందినవాడు గాదనియు యేపత్తునుగాని ఐహింపులు లేననియు మలబారు పరిశీలకుల దెలియనివారికి అందుగల కొన్ని కష్టములను మాత్రము జెల్పుచున్నాననియు జెప్పిరి.

కే. పి. రామమూలనగారు మలబారు విషయమున ప్రత్యేక విచిత్రపరిశీలనయొందునని తెలిపి చెప్పి, చారిత్రక సుప్రసిద్ధ విషయములు కృష్ణుడు నాయుడుగారు చెప్పియుండుటచేత తాము వానిని జెప్పుటలేదనిరి. డాక్టరు జాకీ ముత్తై గారు జెప్పినట్లు యెవరికిగాని ఒక్కరకే హక్కుండుపద్ధతి మంచిది గాదనియు, ముఖ్యముగ భూమిపై నొక్కరకే హక్కు గల్గియుండుటకు లేకుండ జేయవలెననియు చెప్పి వారితో నేటికి విందుచున్నాననిరి. మలబారులో నీ విషయమై చాలకష్టములుగల విషయము. శాసనమనవరమనియు వారు విజృంభింపిరి. ఈ బిల్లును సెలెక్షన్ కమిటీకి పంపవలెనని నమ్ముచున్నానని చెప్పి ముగించిరి.

అంతట మలబారు టెనెన్సీ బిల్లును శాసనసభలో జనుపవలెనని తీర్మానము వోటుకుపెట్టగా అంగీకరింపబడెను.

రా|| బి|| టి. యం. నరసింహారాజుగారు పోలుగావలెనని కోరగా 59 మంది అనుకూలముగను, 6 గురు ప్రతికూలముగను, 18 మంది తటస్థులుగ నున్నట్లు ఫలితముచేలెను. ఈ తటస్థులుగ నున్నవారిలో ముగ్గురు మంత్రులును, ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకాధ్యక్షులును, యూరోపియన్ సభ్యులును, పిల్లలముఠా ఆంజనేయులుగారును, ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారును, వెల్లింగ్రిగిగారుగారును, అప్పాపురెడ్డి, అర్జునస్వామి ఉడవూరు, ముత్తురెడ్డి, సీ తా రా మ రెడ్డి గారు గలరు. అంతట తీర్మానమంగీకరింపబడినట్లు ప్రకటింపబడెను.

సెలెక్షన్ కమిటీ నియోజనము

డి. బి. యం. కృష్ణా నాయుడుగారు రంపట బిల్లును సెలెక్షన్ కమిటీ విచారణకు బంపవలెనని యుపపాదించిరి. ఇట్లు ఆంగీకరింపబడెను.

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు కమిటీ అధ్యక్షులుగ నియమింపబడినట్లు గా|| అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను.

మద్రాసు లోకలుబోర్డు చట్టము

రా|| బి|| సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారు రంపట 1920 మద్రాసు లోకలుబోర్డు చట్టము XIX ని సవరించుటపై ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్ట సభవారి శ్రేణునడిగిరి.

అందులకు తెలివొసంగినవిషయ వానిని సభలో జనుపవలెనని యుపపాదించిరి.

ఈ బిల్లు ప్రకారము చిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుడవలె అధ్యక్షుని యొన్నుకొనునట్లు జేయవలెననియు, విశేష ప్రభుత్వమువారి రహస్యమైనపుడు యెన్నికల లెక్కజేయక శాసనసభ యంగీకారముతో అధ్యక్షుని నియమింపవచ్చుననియు, చిల్లాబోర్డు సభ్యులుగానివారుగూడ అధ్యక్షులుగ యెన్నుకొనబడవచ్చుననియు, అధ్యక్షుడవలె పరిమితి 2 యేండ్లుండునట్లు జేయవలెననియు కోరుచున్నది.

రాజుగారి తీర్మానమును విశ్వనాథుగారు బలపరచిరి.

యూహోలీగారు యా బిల్లుకు ప్రతికూలముగ మాటాడుచు ప్రభుత్వమువారి యిట్టి సవరణ బిల్లును ప్రవేశపెట్టినన్నిరనియు, ఇట్టి సవరణ బిల్లును చెప్పుట కింకను కాలము పరిపక్వముగా లేదనియు జెప్పిరి.

గా|| వానుగల్లు రాజుగారు యీ తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ నుండిరి.

అంతట నరసింహారాజుగారి తీర్మానమును వోటుకు పెట్టగా 26 మంది అనుకూలముగను 41 మంది ప్రతికూలముగ నుండుటలను వోడిపోయెను.

రా|| బి|| పి. యస్. కృష్ణారావుగారు మద్రాసు లో కలబోర్డుల ఆఫ్ 19 ని సవరించుట కొక బిల్లును ప్రవేశపెట్ట సభవారి యనుజ్ఞను కోరిరి.

అందులకు నజ్జ నిచ్చినవిషయ నయ్యది సభలో జనుపవలెనని ఉపపాదించిరి.

ఈ సవరణయొక్క యుద్దేశ, మేమనగా 1920 లోకలుబోర్డు చట్టము 236 వ సెక్షన్ ప్రకారము రెయిల్వే సెస్సులను జేరవ మొత్తమును ఆచట్టము 118 వ సెక్షన్ నందు దెల్పిన ప్రయోజనములకు దప్ప వినియోగింపరాదు. అట్టినిషేధమును వొలగించి, ప్రభుత్వాంగీకారమును ముందుబాది యీ మొత్తమును ఆ 118 సెక్షన్ నందు దెల్పిన ప్రయోజనములకుగాని, రోడ్లు వంటెనలు మిన్నగుచే కట్టుటకుగాని ఉపయోగించునట్లు జేయ యీ బిల్లు కోరుచున్నది.

ఈ తీర్మానమును సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారు బలపరచిరి.

గా|| వానుగల్లు రాజుగారు యిట్టి సవరణ యవసరమని ప్రభుత్వమువారి తలచి విచారించుచున్నారని చెప్పి వానిని బలపరచుట సంతోషమని చెప్పిరి.

అంతట నీ తీర్మానము వోటుకుపెట్టగా అంగీకరింపబడెను.

తీర్మానములు

అంతట ప్రజాహితీ తీర్మానము లుపపాదించబడిచర్చింపబడెను.

నిమ్మ జాతులు: రహదారి రోడ్లు

సి. శ్రీనివాసరాజుగారి క్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి:-
“నిమ్మ జాతులకు జేరినవా రెవరైనను సరే, దేశములోని హిందూజాతికి చెందినవారలవలెనే రహదారి రోడ్లుమీదుగాగాని, అగ్రహారపీఠులగుండగాని, నడుమటకట్టి యాటంకమును లేదు- ఇంతేగాక పల్లికుఆఫీసులందును, నూతులవద్దను, చెరువులవద్దను, జనమందరును సామాన్యముగ గూడుచోట్లను, ప్రజాహితీకార్య

ములు నెరవేరుచోట్లను హిందువులకువలెనే నిమ్మ జాతులకును యే ట్టియాటంకము నుండదు అని ప్రభుత్వమువారు ఫోర్టు సెంటు జాతి గెజెటులోను, జిల్లా గెజెటులన్నిటిలోను, రాష్ట్రములో మాట్లాడు అన్ని భాషలలో ప్రకటించియు, రాష్ట్రమునందన్ని గ్రామములలోను, అగ్రహారములలో జాతిహిందువులందువీధులలోను, పరచేరీలలోను, నిమ్మ జాతులు నివసించుచోట్లను గ్రామములలోని తెలయాదిద్వారా టుమటమావేయవలయును.”

ఈ తీర్మానము నుపపాదించుచు రెవరయ్యదేశ్యము నిమ్మ జాతులకిప్పుడున్న యిబ్బందులను తొలగింపవలెననియు, యిట్టి శాసనమొకటి గావించి యిరవజాతులకును హిందువులకునున్న మనస్సందేహముల దీర్చవలెననియు నని ఆయన జెప్పెను.

సర్వమూర్తి గారంతట తీర్మానమును బలపరచుచు, అ స్పష్ట శ్రేణుల నివారణము కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునందు ముఖ్యాంశము గగలచనియు, నిమ్మ జాతులకుభవింపచున్న కష్టములెన్నెన్నియో గలవనియు, ప్రభుత్వమువారి కష్టములను దొలగింప సమకట్టవలెననియు, అస్పృశ్యత నివారించబడినగాని దేశమభివృద్ధిగాజాలవనియు, జెప్పి సభ్యులందరును తీర్మానమును బలపరపవలెనని కోరిరి.

యల్. సి. గురుస్వామిగారు రంపట తీర్మానమును బలపరచుచు ఆజాతులవారు గుండుచున్న విపరీతపరిస్థితులను దెల్పి, అంతటను రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యసభరీతివలనారావములు వివరముచుండ నిమ్మ జాతులనట్లు వెనుకబడవేయుండుట యుక్తముగాదని చెప్పి, మధ్యపరగజాలలో నిట్టి తీర్మానముగావించియుండ యీ రాష్ట్రము వెనుకబడియుండరాదని యుద్ఘోషించిరి.

చిదంబర నాథాయగారు పీఠులలోగుండ నూరేగింపులు గూడ జరుపుకొనవచ్చునను సవరణగూడ జేర్చవలెనని యుపపాదించిరి. ఇట్లు పపాదించుచు యిది చాల ముఖ్యవిషయమనియు, యీ రాష్ట్రములో ముఖ్యముగ మాడు జిల్లాలలో యీ నిమ్మ జాతుల కిబ్బందు లెక్కువగ గలవనియు కొద్దిసంఖ్యలోను లో నీకష్టములు నివారణ యగునని తెలచుచున్నాననియు జెప్పిరి.

రా|| బి|| డాక్టరు సి. నటేశ మొదల్యారుగారు సవరణను బలపరచుచు యిట్లు తీర్మానముకంటె నెక్కువ విశాలముగనున్నదనియు మద్రాసులో నిట్టి యాటంకము లేనందుకు సంతోషమని జెప్పి, యీ సందర్భమున స్వరాజ్యక్షేమమువారు జేయుచున్న నేప సుగమించి, అందరును యీ తీర్మానమును బలపరపవలెనని కోరిరి.

పీరయ్యనగారు మరియొక సవరణ నుపపాదించుచు, నూతులు, చెరువులకు దోడు, నదులు, సరస్సులు గూడ చేర్చవలెనని కోరుచు కోర్డమీదనే నడువనియనపుడు నిమ్మ జాతులవారిని తావుల దగ్గరకు గూడ రానియరని జెప్పి యీ సందర్భమున లోకలుబోర్డును, మ్యునిసిపాలిటీలను యేమియు జేయలేనందుకు వగచి అందరు తీర్మానమును బలపరపవలెనని కోరిరి.

గా|| సర్ ఆర్థు నాపుగారు గా|| సభ్యుల అభిప్రాయములతో యేకిభవించుచున్నామని చెప్పుచు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించవలెననియున్న తీర్మానభాగమునందు ప్రభుత్వమువారింగీకరించి తమవిధానముగ ప్రకటించవలెనని యుండవలెననియు, నిమ్మ జాతులవారివలెనని యని యుండుటకు మారు, యేజాతికిని తరగతికి సంబంధించిన వారైనను అని యుండవలెననియు సవరణల నుపపాదించిరి.

ఈ సవరణలు అంగీకరింపబడెను.

చిదంబర నాథాయగారు తమ సవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

పీరయ్యనగారి సవరణ పీకపోయెను.

అంతట ఆర్. శ్రీనివాసనగారి తీర్మానము గా|| న్యాపుగారి సవరణలతో వోటుకు పెట్టగా అంగీకరింపబడెను.

నారాయణమినను గారి విడుదల

అంగీకరింపబడుట

రా|| బి|| డాక్టరు. సి. నటేశ మొదల్యారుగారు యీ క్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి:-

“నార్యభౌమునిపై కత్తికట్టెనను నేరముపై శిక్షింపబడి యిప్పుడు యాపజ్జివశిత సమభవించుచున్న యం. పి. నారాయణమిననుగారిని వెంటనే విడుదల జేయవలెనని యీ సభవారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు.”

ఈ తీర్మానము నుపపాదించుచు నారాయణమిననుగారు పి. పి. యనియు, 10 సంవత్సరములు 1911-20 వరకు న్యాయ

వాదిగ నుండెననియు, రాజభక్తియునుండనియు, మొదటిసారి కృష్ణానదిలో కృష్ణుని నాయకుగారి పక్షమున పనిచేసెననియు, 1921 లో అసహాయవాదియైన రాజభక్తిగిరియే యుండెననియు, మాస్కి విప్లవశాసనముక్రింద పట్టుబడెననియు, ఆయన విప్లవకారులను యెదురుదిరుగవద్దని సలహానిచ్చిననియు, ప్రభుత్వమువారు దయజూపి నదలివేయవలెననియు, అనేకమంది శాసనసభ్యులును, జిల్లాతాలూకా బోర్డుల అధ్యక్షులును, మలబారు ప్రముఖుల సేవకులును ఆయనను విడుదలజేయవలసినదిగ ప్రభుత్వమువారికి విజ్ఞప్తిబంపుటబట్టి ఆయన అమానుషుడని తెలియగలదనియు జెప్పిరి.

ది|| బి|| కృష్ణానాయుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు నారాయణమినగుగారిశిక్షకు కారణమైన పరిస్థితుల చెప్పిరి. ఆయన అమానుషుడనియు, కోర్టులు తప్పజేసెననియు ఆయన జెప్పెను. అడ్వోకేటుజెనరలు, టి. ఆర్. రామచంద్రయ్యరు, టి. రంగాచార్యులు, మాధవరాజు, నారాయణ సంబూదిపాడుగారులు మున్నగువారు విజ్ఞప్తిపై సంతకముజేయుట వలన ఆయన అమానుషుడని తెలియగలదనిచెప్పి మినగుగారిని కొన్నివరతులమీదనైన విడుదల జేయవచ్చునని చెప్పిరి.

రా|| బి|| ఎ. యస్. కృష్ణరావుగారు 'వెంటనే విడుదల జేయవలెను' అనుటకుమారు 'దయజూపి విడుదల జేయవలెను' అనువరణ నుపపాదించిరి.

డాక్టరు నటేశమొదల్యారు గారు సవరణ సంగీకరించిరి. గా|| సర్ ఆర్థరు నాపుగారు కొందరు గా|| సభ్యులు కోర్టునిర్ణయము తప్పనివిషయమును నూచించిరి.

కృష్ణుని నాయకుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు కోర్టు నిర్ణయము తప్పనాపుననే యిట్టి తీర్మాన మవసరమయ్యెనని చెప్పిరి.

గా|| న్యాపుగారింకను మాటాడుచు నారాయణ మినగుగారు మాస్కినాయకులతో గలసి తిరుగుచుండెడివాడనియు ఆయనకు ఆలు మధలీరు కుస్తీ అహమ్మదులలో బండుగులు గలరనియు ఆయన ఉద్దేశము కిలాఫతు కమిటీల నిర్మించుటయనియు యాయన విడుదలగూర్చి మలబారు కలెక్టరు ధారనుగారి అభిప్రాయము నడుగగా జెయిలలో నుంచదగిన యాయన మిన నొక్కడనియే జెప్పెననియు ఆయనను విడుదలజేసి మలబారుకు బంపువని ప్రభుత్వమువారికి తగదనియు జెప్పెను.

నారాయణమినగుగారు కొన్నివరతుల సంగీకరించునటుల జేసెదనని కృష్ణునినాయకుగారు జెప్పిరి.

గా|| న్యాపుగారింకను ప్రసంగించుచు తాను మలబారుకు వెళ్లినపుడు మినగుగారిని విడుదలజేయుట కెవ్వరి కిష్టము లేనటుల చెప్పెనని జెప్పిరి.

అంతట తీర్మానమును వోటుకుపెట్టగా నది అంగీకరింపబడెను.

శాసనసభ్యుల హక్కులు

మలబారుకలెక్టరు ధారనుగారిచర్య నభిశంసించుట

ఈ సమయమున మధ్యాహ్నము సి.ఆర్. రెడ్డిగారు సభ నాపుదలజేసి చర్చింపవలెనన్న విషయము చర్చకు వచ్చెను. మలబారు కలెక్టరు శాసనసభలో నడిగిన ప్రశ్నలు కొన్ని లేని పోని ఆలోచనలనియు నమ్మరానివని తిరస్కరించుభావముతో జూడబడెననియు చెప్పినదానిపై సి.ఆర్. రెడ్డిగారు అందువలన శాసనసభ్యులకుగల స్వతంత్రస్వత్వములు ములకన జేయుడెనని చెప్పి ప్రత్యేకముగ సభ నాపుదలజేసి చర్చింపగోరిరి. (అగ్రత్యక్తుడంగీకరించుటకు ముందు రెడ్డిగారును అధ్యక్షుడును గావించిన ప్రసంగములు శుక్రవారంపత్రికలో ప్రచురింపబడినవి.)

ఇప్పుడు 4-10 గంటలైన పిదప సి.ఆర్. రెడ్డిగారు సభాకార్యక్రమమును వేరేయొక ముఖ్యవిషయమై చర్చించుటకు ఆపుదల జేయవలెననియు ఆ విషయము గా|| శాసనసభ్యులకని జిల్లాకలెక్టరు గారు తూలనాడుచు యీ సభలో ప్రత్యుత్తర మొసగుటకు పంపబడిన ప్రశ్నలు అసత్యాలోచనలనియు వారికి తగినట్లే నమ్మరానివిగ నీచ తిరస్కారభావముతో జూడబడెననియు ననియుండుట యనియు చెప్పి యుపపాదించిరి.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు

ఇట్లుపపాదించుచు మలబారు కలెక్టరు ధారనుగారిపై నెట్టిచ్యము లేదనిచెప్పి యీ క్రిందివిధముగ జెప్పబడిరి.

“ధారనుగారు అధికారరీత్యా జేసినపనిని యీ సభ వారు అనుచితమని తలంచి చర్చింపగడంగిరి. ఈ పనికి ప్రభుత్వమువారు అనుకులముగ నుండెనున్నయెడల యీ శాసనసభ్యులు తమ విధ్యుక్తములను తాము ప్రాతినిధ్యము వహించిన వారి యెడలను, ప్రజలకును తృప్తికరముగ నిర్వహింపలేనివారగుదురు. శాసనసభ్యుడడిగిన ప్రశ్నపై మలబారు కలెక్టరు పేరుబెట్టుట యీ సభవారి స్వాతంత్ర్యముపై దండయాత్ర చెడబాటవంటి దనవలయును. సభయొక్క ప్రతిష్ఠనుగూర్చి నేను చెప్పుటలేదు. అయ్యది గా|| సభ్యుల ఆతిథ్యమునుబట్టియే యుండును. సభ్యులు తమ విధ్యుక్తముల నుచితరీతిని నెరవేర్చుటకు వారికిగల హక్కులను రక్షింపవలసిన యవసరము గలదు. ప్రభుత్వోద్యోగులు సంస్కరణ శాసనమునందు చెలుపబడిన ప్రకారము నడుచుకొనునెడల రాజకీయ వ్యవహారములలో, తాము శాసనసభ్యులైన దప్ప, యెట్టిజోక్యమును గలుగజేసికొనరాదు. తేనున్నయెడల కొన్నికష్టములు గలుగును. ప్రశ్నలడుగుట యేదో ఒక సంగతి చెలిసికొనుటకే గాక ఒకవిధమైన వ్యాఖ్యానముగూడ నుండును. మలబారు కలెక్టరుగారు గావించిన యుపన్యాసమునందు యీ ప్రశ్నలను అవిశ్వసనీయములుగ నీచముగ జూచినటుల జెప్పుటయేగాక యేమైన మంచి మాట జెప్పినయెడల వినుటకుసంతోషముగ నుండును ప్రభుత్వసభ్యులు ఏడ్చుకుండ ధారనుగారువచ్చి కట్టిడిసికొన నగత్యము లేదు. బోయరుయధము కాగానే బుల్లరునేనాని తనదేశరాజకీయ వ్యవహారములగూర్చి విమర్శించినందులకై జీతము సగము తగ్గింపబడెను. శాసనసభ్యులు రాజకీయ వ్యవహారములలో మునిగియుండురు. శాసనసభ కావలనందు ప్రభుత్వోద్యోగులు శాసనసభ్యులతో నేకీభవింపవచ్చును స్వతంత్రముగ నిష్ఠమువచ్చినటుల విమర్శింప వీలులేదు. విశ్వవిద్యాలయసభ్యు డీసారి మలబారున కధర్మిగ నీసారియొన్నికలయందు నిలువవచ్చును. నమ్మటము నమ్మకపోవట మను విషయములు శాసనసభలో ప్రభుత్వసభ్యులకు వదలివేయవలయును. మలబారు కలెక్టరుగారుపెట్టిన ఆచారమును చూచి చూడకుండ పోనీయజాలము. కలెక్టరును రాజకీయములలో పాల్గొననిచ్చినయెడల శత్రు తహశీల్దారులును మదియితర ప్రభుత్వోద్యోగులును గూడ శాసనసభ్యులను విమర్శింప వచ్చును. శాసనసభ్యులకుండవలసిన స్వాతంత్ర్యము పోవును. ఈ విషయమై సభవారు తమ యభిప్రాయములను చెలుపవలెననియు, ఈ మధ్య ధారనుగారు దర్బారు ప్రసంగములో గావించిన తెలివి తక్కువలు మరల జరుగనటుల ప్రభుత్వమువారు చర్యదీసికొనవలెననియు కోరుచున్నాను. ఇది ఒకపార్టీకి సంబంధించిన విషయముగాదు. ఇప్పుడు మనముక మహాపరీక్ష జేయునపుడు అసవసరముగ పనిలేదే ప్రభుత్వోద్యోగులందు పాల్గొననిచ్చుట ధర్మముగాదు. పాపము ధారనుగారిట్టిపనిని సంస్కరణశాసనమును బాగుగ్గురైతింగి చేసియుండకపోవచ్చును. ఐనను యిట్టి విషయము మరల నింకొకసారి జరుగకుండ ప్రభుత్వమువారు తమ క్రిందియుద్యోగులకు తమవులనిచ్చుటకై వారికిచెలిసి తగిన పనిజేసి సభ్యుల స్వాతంత్ర్యముతో జోక్యము గలుగజేసికొనుట శాసనవిరుద్ధమని తెలుపుట ధర్మమై యున్నది.”

రత్నస్వామిగారు

ఈతీర్మానమును రత్నస్వామిగారు బలపరచుచు యీ సభకున్న హక్కువాక్యాస్వతంత్ర్యమును, చర్చించు స్వాతంత్ర్యము ననియు, ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహణోద్యోగి శాసనసభ్యుడు జేసినపనిని ఖండించుట సభ వారిహక్కులకు భంగముగలిగించుటయనియు జెప్పిరి. శాసనసభయు, సభ్యులందరును మద్రాసుప్రభుత్వములో భాగమై యున్నారు. న్యాయప్రకారము గాకున్నను శాసనసభ్యులు యీ రాష్ట్రప్రభుత్వమున కెక్కుడుబాధ్యత గల్గియున్నారు. ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకులు నిష్పక్షిక్తముగ నున్నగాని ప్రజావిశ్వాసమును బడయజాలరు. మలబారు కలెక్టరువంటి ప్రభుత్వ నిర్వాహకుడు శాసనసభ్యులనుగూర్చి నీచప్రసంగముల గావించినపుడు డబ్బివిశ్వాసమును బొందజాలడు. విశ్వవిద్యాలయసభ్యుని విమర్శించినపుడు హోంమెంబరునుగూడ విమర్శింపవచ్చును గదా! అందునుగలసి యీసభయొక్క ప్రతిష్ఠను ఆచారములను నిలువబెట్టవలయును. ఇందు పార్టీసమస్య యేమియును లేదు. అంతయు యీసభయొక్క ఆస్థిక్యమునకు సంబంధించి యున్నది. ఈతీర్మాన మేకగ్రీవముగ సంగీకరించెదరని ఆయన తలంచెను.

ది|| బి|| కృష్ణానాయుగారు

ఈతీర్మానమును బలపరచుచు ధారనుగారు 'నీచము' అనుమాట నుపయోగించుటలో తెలివితక్కువ జేసిననియు, ఇక

ముందేదేవిధముగ నేతహాశీర్వాదము చేసియు యింకెట్వలెన యనవచ్చుననియు, ఈసభకు హక్కులు అసలే లేవనియు, అట్టితేరి కొన్నిఆచారము నిలువబెట్టి హక్కు లేరన్నజేయవలెననియు, ది|| బి|| కృష్ణానాయుగారు జెప్పిరి.

నా యి సు గారు

తీర్మానమునకు ప్రతిహేతుముగ మాటాడుచు ధారనుగారు యీసభలో జరిగినదాని విషయమై జెప్పినదేమియు గానించదనియు, సభవారు యే నిర్ణయమునుగాని బడయుక ముందు విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులే యనిరేమో నిర్ధరింపవలెననియు, ఈ సభ విషయమై ధారనుగారు నూచించినటుల రవంతసాత్కమైన లేదనియు జెప్పిరి.

గా|| లామెంబరు

సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు తానిదివరలో నొకసారి అధ్యక్షుని నిష్పక్షిక్తత్యము ఒకపత్రికలో దూషించినదానిపై అధ్యక్షునియొక్కయు సభ యొక్కయు హక్కులను నిర్ణయింపవలెనని ప్రయత్నింపగా ప్రతిపక్షవ్యవహారు కట్టిరెత్తిననియు యిప్పుడు యెత్తిపాడిచిరి.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—అప్పుడువచ్చిరది ఒకపత్రికవల్ల శంసించుట. అప్పుడు సభయొక్క హక్కులను గూర్చి యెట్టి నిర్ణయమును గావించుమాట రాలేదు. ఇప్పుడు సభ నాపుదలజేసి కలెక్టరుపై ప్రత్యక్షముగ నభిశంసనము జేయవలెపెట్టలేదు. అట్లయినయెడల తీర్మానమువేరువిధముగ నుండెడిది. ఇందు అభిశంసనము మాట ఒక్కటియును లేదు.

గా|| లామెంబరుగారు సభ నాపుదలజేసి చర్చించుదానిపై తీర్మానముగూడ నుపపాదించ వీలున్నగాని అట్లు జేయుటకు వీలులేదని చెప్పిరి. ఇప్పుడు సభ నాపుదలజేసి ఉపపాదించదలచిన తీర్మానమేదీ? కలెక్టరు జేసినపని బాగుండలేదనికా? ప్రభుత్వమువారు చర్యదీసికొనవలెననికా? కలెక్టరు అసత్యాలోచనలపై ప్రభుత్వమువారు నిర్లక్ష్యభావముతో నుండిరిననూచించినయెడల సక్రమముగ నుండెడిదే.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు, సభనాపుదల జేయ నుపపాదించినపుడు తీర్మానము లా ఒక్కవిషయమయ్యేగాక అందుజేరిన అన్నివిషయములపై ఉపపాదించ వచ్చుననియే జెప్పుచుండిరి. ప్రభుత్వమువారు సివిలు ఉద్యోగులచర్య విషయమై తగిన నిబంధనల గావించవలెనని కోరుచు అందొకటి గలదు.

గా|| లామెంబరుగారు తమవాదమును విడచుకుండ యీ సభలోని గా|| సభ్యుడు బొందిన య సత్కారము నకు తీర్మానము నుపపాదించ వీలులేదనియు, ప్రభుత్వనేవమని చర్యపై తీర్మానముపపాదించవచ్చుననియు జెప్పిరి అతీర్మానము నామోదించునెడల సభవారు కలెక్టరుపై అభిశంసనతీర్మానము గావించుటయుననియు, శాసనసభకు కలెక్టరు నభిశంసించుటకు అధికారములేదనియు చెప్పిరి.

అంతట గా|| లామెంబరుగారు ప్రశ్నోత్తరములపై విచారముచెల్పి, కలెక్టరుకు శాసనసభలో ప్రాతినిధ్యములేనపుడు ఆయనపై ప్రభుత్వము వారభిశంసనతీర్మానము గావించవీలులేదనియు జెప్పి ప్రభుత్వమువా రివిషయమై విచారించి తగుచర్యదీసికొన వలసినదిగ కోరుచు తీర్మానించునెడల యుక్తముగ నుండునని చెప్పిరి.

సి. వి. యస్. నరసింహ రాజుగారు

సత్యమూర్తిగారును మరికొందరు సభ్యులును శాసనసభ్యులహక్కులను రక్షించుటకు గూర్చి అధ్యక్షునకు వ్రాసిన లేఖను నూచించి, పార్లమెంటులో జేసినటుల అధ్యక్షుడు ఆన్లైన్కిని కొంచెము క్కడంప రాదాయనియు, ధారనుగారు తాముజేయవలసినదానికన్న మించిపోయిననియు చెప్పిరి.

నర్. కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు

ఈసభవారిని తూలనాడినపుడు శిక్షించుటకే సభకు హక్కులేదని తెలియననియు, ఏదేనొక నివారణోపాయముండవలెననియుజెప్పిరి. గా|| లామెంబరుగారు ప్రతివాదపక్షమున ప్రాతినిధ్యములేదని చెప్పట కర్థమేమియో ఆయనకు తెలియలేదు. పబ్లికు సర్వీసులకు యేడ్చుట ప్రతినిధులన్నపుడు వారు లేచి మాటాడవచ్చునుగదా! ప్రభుత్వోద్యోగుల నడచునూర్చిన నిబంధనలలో వారు రాజకీయములలో పాల్గొనరాదని గలదు. ఈసభవారు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము య్గింపరాదు మంత్రులు యీసభకు బాధ్యులైయున్నారు. ఈసభవారు మంత్రులకు తమ విధానము నేర్పరుపవచ్చును. కావున యీసభకు బాధ్యులగువారు, సభవారిని బైటివారు తూలనాడుకుండ భద్రముజేయుట యుక్తమని తుచుజెప్పిరి.

గౌ॥ ఆర్. పి. గ్రహంగారు

తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు భారతమున కాసనసభ యందలి విషయమై యున్నటుల నివర్తనమేమియు లేదనియు, నిగ్రాహములకు అసత్యారోపణలపట్ల యిట్టిచర్యకు గడంగరా దనియు చెప్పిరి.

సర్ జేమ్సు సింప్సన్

“మానవుడైన ప్రతివాడికి లోపములుండియే తీరును. సర్వముగ్నిగాను దీనివిషయమై యంత పాటింపనక్కరలేదు. దీని నొకవాక్యముగ జూచియుండవలసివచ్చింది. సత్యమూర్తిగార సంఖ్యాకములకు ప్రశ్నలడుగుటవల్లనే యంతమునిగివచ్చింది. అటు ప్రశ్నలడుగుట సభాప్రతిష్ఠ కనుహలముగాదు. కాసనసభ్యులను విమర్శించుచు భండించుచునే యుండుచు. భారతముగారన్నమాటను యేదో హాస్యముగ జూడవచ్చును.” అని ఆయన తీర్మానమును ప్రతిపాదించెను.

సత్యమూర్తిగారు

అంతట తీర్మానముగ గంభీరముగ మహస్వసించుచు భారతముగార ట్లాడినమాట నిజమని యాధిక దృఢీకరించుచు, దానిపై ప్రభుత్వమువారిని ప్రశ్నింపగా తమకు దెలియదని ప్రత్యుత్తరముచ్చిరనియు చెప్పి తాము భారతముగారి నెడగమనియు, కవిమయము సభాప్రతిష్ఠకు సంబంధించినదనియు, సింప్సన్ గారి హాస్యములకు సమయముగాదన్నటులను చెప్పిరి.

అంతట సి. ఆర్. రెడ్డిగారి తీర్మానము వోటుకుపెట్టి గా అంగీకరింపబడెను.

నాటికి శుక్రవారమునాడు కాసనసభ ముగింపబడెను. మరల శనివారమునయు 11 గంటలకు సమావేశమయ్యెను.

మంత్రులు సంస్కరణములు

ప్రశ్నోత్తరంపరలు

శనివారమునయు 11 గంటలకు కాసనసభ మరల సమావేశ మగునప్పటికి సభాకార్యక్రమము నడుపుట వందలవలసినంతమంది సభ్యులు లేకుండుటచేత కొంతసేపాగవలసి వచ్చెను. ప్రేక్షకుల స్థానములందు మేజరు గణపతిరాయదంపతులు విచ్చేసియుండిరి.

ప్రశ్నోత్తరములు విదేయుండుటచేత రెండునిమిషముల కన్న యెక్కువపట్టలేదు.

సర్ పాత్రో గుంటూరు ఉపన్యాసము

ఆప్రశ్నలలో నొకటి గౌ॥ సర్ పి. పాత్రో గుంటూరులో సంస్కరణములనుగూర్చిగావించిన యుపన్యాసమును వినుమీద గలదు.

సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు ఆధికసభ్యుని యీ క్రిందివిధముగ ప్రశ్నించిరి.

(అ) గౌ॥ సర్ పి. పాత్రోగారి రీతిగత్య గుంటూరు లో సంస్కరణములను గూర్చి గావించిన యుపన్యాసమును ప్రభుత్వమువారు చిత్తగించిరా?

(ఆ) ఈరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు సంస్కరణముల విచారణసంఘమునకు నివేదికను బంపునపుడు గౌ॥ మంత్రిగారి యభిప్రాయముగూడ దెలిసికొనిరా? అట్లైనయెడల నయ్యది (అ) లోదెల్పిన యుపన్యాసమునందువలెనే యుండెనా లేక వేరువిధముగనుండెనా?

ఉ॥ (అ) ప్రభుత్వమువారు రక్షియపన్యాస నివేదికను జూచిరి. (ఆ) ఈప్రశ్నకు ప్రభుత్వము వారు తరువీయదలంప లేదు.

ప్రభుత్వమువారు లేల యుత్తరవీక్షదలంప లేదనియు, మంత్రి యీసభకు బాధ్యుడనియు, ఈప్రశ్న మంత్రికి సంబంధించిదిగాని ప్రభుత్వమునకు సంబంధించినది గాదని వెంకట రమణయ్యగారు రడిగిరి.

“అసభ్యమైన ప్రశ్న”

గౌ॥ గ్రహంగారు:— ఆది అసభ్యమైన ప్రశ్నకావున మేము ప్రత్యుత్తర మియదలంపలేదు.

విద్యాశాఖా మాత్యుడివట లేనందువలన, ఆధికసభ్యులైనచేత, ఈవిషయమున మంత్రితో అసలు సంప్రదింపి లేమా దెలిసికొన గోరుచున్నట్లు వెంకట రమణయ్యగారు చెప్పిరి. ఆయనసంప్రతించిరా లేదా యనువిషయములో రహస్యముమీయునులేదు. ఈ సభకు విద్యుడగు మంత్రి ఒకయునులేదు. ను గాంధీనింపెనుగావున నే అంతట విషయమై తెలిసికొనగోరుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు సంస్కరణముల విచారణ సంఘమునకు నివేదికను

బంపినపుడు మంత్రిగారు దెల్పిన యభిప్రాయమునే గల్గియుండినో లేక భిన్నాభిప్రాయమై యుండినో వారు తెలిసికొన నష్టమైయున్నారు.

అధ్యక్షుడు డబ్బుపడి యాప్రశ్నకు ప్రభుత్వపక్షమున ప్రత్యుత్తర మియదలెదననియు, అట్టి అసభ్యములకు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మియజాలరనియు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

వెంకటరమణయ్యగారు :—కారణమేమో తెలుపగోరెదను.

సి. రామలింగ రెడ్డిగారు:—“అసభ్యముగ ప్రశ్నలు” అంటే ఆధిక సభ్యుని భావమేదెలిపెదరా? అనగా లఘువిషయములనుగూర్చిన ప్రశ్నలనియా? ప్రభుత్వమువారు లఘు విషయములని తలచినవానిపై మేము ప్రభుత్వమువారిని ప్రశ్నింపరాదా?

కాబినెటు సమాలోచనల విషయమును కనుగొనగోరు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట ప్రభుత్వవిధానము గాదని గౌ॥ సర్ ఆర్థరు నాపుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—కాబినెటు విశ్వసిద్ధాంతము మిదనే యీ ప్రశ్నయడుగబడెను.

సర్ ఆర్థరు నాపుగారు కొన్ని భేదాభిప్రాయములుండెనని యంగీకరించిరి. సి. ఆర్. రెడ్డిగారు కాబినెటులో భేదాభిప్రాయములున్నవనిహాంమెంబరు ద్వారా దెలిసికొనుటకు సంతోషమయ్యెనని చెప్పిరి.

ఈ విషయ మంతయు గూఢముగనుంచక ప్రభుత్వసభ్యుడు గుంటూరులో కొంత వెళ్ళి బెట్టుటవలన యీ సభవారి కడిగిన సంగతిని జెప్పవచ్చునని రెడ్డిగారు నూచించిరి.

ఈ ప్రశ్నలమువైనదనుటకు కారణము ప్రభుత్వమువారు తమ మురికిగుడ్డలనుతునుకొనుటకు భయపడిరాయని రత్న స్వామిగారు రడిగిరి. (నవ్వు)

గౌ॥ గ్రహంగారు ప్రభుత్వమువారు రెప్పుడును ఉత్తుకొనలేదని చెప్పిరి.

మరియొక ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు గ్రహంగారు చెప్పినదానిభావము ప్రభుత్వమువారిబట్టి రెప్పుడును శుభ్రముగ నుండెననియే యని చెప్పిరి. (నవ్వు)

గౌ॥ సర్ పాత్రోగారి యుపన్యాసము నియోజకసభమును మెప్పించుటకా లేక భారతప్రభుత్వమువారికి దెల్పిన యభిప్రాయ మదియేనా యని సత్యమూర్తిగారు రడిగిరి.

గ్రహంగారు:—నేనాప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మియజాలవనుకొనెదను.

వెం. ర. అయ్యంగారు:—మంత్రిగారు గుంటూరులో దెల్పిన అభిప్రాయమునే ప్రభుత్వమునకుగూడదెల్పియుండురా? గౌ॥ సర్ పాత్రో:—నేను ప్రత్యుత్తర మియజాలను.

వెంకటాచలం చెట్టిగారు:—మంత్రివిప్రమంతయు నాలోచించినదానిమీద గుంటూరులో నిట్లుపన్యసించిరా?

సర్ పాత్రో:—ఆ ఉపన్యసించిన మంత్రియొక్క నిశ్చితాభిప్రాయముమాత్ర మగును.

వెం. ర. అయ్యంగారు:—సంయుక్త బాధ్యతగలదని యీ ప్రభుత్వమువారు జెప్పమందురుగదా, ఆ ఉపన్యాసములో దెల్పిన అభిప్రాయము సర్ పాత్రోగారిదా లేక విద్యాశాఖా మాత్యునిదా?

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—మంత్రిహాదలో దెల్పిన అభిప్రాయ మేనని వారంగీకరించిరాదా?

వెం. ర. అయ్యంగారు:—గౌ॥ విద్యాశాఖామాత్యుడుపన్యసించుటకు ఘుండు గౌ॥ ప్రధానామాత్యునితో సంప్రతించెనాయని నేనడుగుచున్నాను.

ప్రత్యుత్తరములేదు.

వెంకటాచలం చెట్టిగారు:—గుంటూరుపన్యాసమును, తిరుచినాపల్లిఉపన్యాసమును ఒకేఫుట్టును నుండునా?

ప్రత్యుత్తరములేదు.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు హాస్యముగ, పాత్రో ప్రశ్నలకు వేనికిని ప్రత్యుత్తరమియ ఒక్కటడిగెదనని, సర్ పాత్రోగారు గుంటూరులో నుపన్యాసమును మంత్రిహాదతో నొసంగిరా లేక ప్రభుత్వసభ్యుడుగ నొసంగిరా యని యడిగిరి.

సర్ పాత్రో:—ప్రభుత్వసభ్యుడుగ మాత్రము గాదు (నవ్వు) ప్రజాపితామహపురిగ నుపన్యసించితిని.

రెడ్డిగారు:—అయితే మంత్రులు ప్రభుత్వసభ్యులుగారా? (మరల నవ్వు)

సత్యమూర్తిగారు:—సర్ పాత్రోగారికి ప్రజాపితావా యతునిగ ఒకవిధమైనట్టియు, ప్రభుత్వసభ్యుడుగ నొకవిధమైన

ట్టియు, మూడవవిధమంత్రిగ నొకవిధమైనట్టియు అభిప్రాయములుగలవా? (నవ్వు, హాస్యము) ప్రత్యుత్తరము లేకపోయెను.

తీర్మానములచర్య-క్రమభంగము

సి. ఆర్. రెడ్డిగారంతట తమకును కాసనసభాకార్యాల యమునకును జరిగినఉత్తరప్రత్యుత్తరములందుగాన్వించిన క్రమభంగమునుగూర్చి కొన్నివిషయములదెల్పిరి. ఒకటి లీకమిషను సలహాలగూర్చిన తీర్మానమునకు సంబంధించినది. మొదలుపంపినపుడు అందు విద్యాశాఖామాత్యుని తిరుచినాపల్లి ఉపన్యాసముగూర్చిగూడ గలదు. అధ్యక్షుడు తీర్మానములో మొదటిభాగమునుంచి మిగిలినదానిని తీసివేసిరి. అధ్యక్షులిందు ప్రత్యేకము వచ్చిన విషయమేమియు లేదనియు, రెడ్డిగారు రట్లుకాదనియు లీకమిషనునూచనలపై, బాధ్యుడగుమంత్రిదెల్పిన యభిప్రాయములను త్రోసిబుచ్చు వీలులేదనియు జెప్పిరి.

రెండవవిషయనయు కొందరు మిత్రులును, స్థానికస్వపరిపాలనామాత్యుడు కడపగుంటూరుజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షస్థానము ను యెన్నికలకుంచకుండ యీసభవారంగీకరించి ప్రభుత్వమువారంగీకరించిన నిబంధనలకు ప్రతికూలముగ సంచరించినందులపై అసమ్మతినిదెల్పుచు తీర్మానమును బంపగా అధ్యక్షుడుదానిని ప్రభుత్వమునకు నూచనగ బంపలేదను కారణముచేత త్రోసి వేసిన విషయము. అధ్యక్షు డిట్లుజేయుటవలన కాసనసభకు గల బాధ్యత మూలమే కొట్టివేయబడినదని రెడ్డిగారు చెప్పిరి. ఇట్టి తీర్మానముల నుపపాదించుట కిదివరకు అంగీకార మియబడుచుండెను. అధ్యక్షునినిర్ణయ మిట్లేయుండునెడల ప్రతి తీర్మానమును ప్రభుత్వమునకు సలహాగా నుండవలెను. ప్రభుత్వమువారిని ఖండింప వీలులేదు. కావున మంత్రులమీదగాని ప్రభుత్వసభ్యులమీదగాని అభిశంసన తీర్మానముల దేరాదు? అని తేల్చునని రెడ్డిగారు జెప్పిరి.

అధ్యక్షుడంతట ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తానీ ముఖ్య విషయముల న్యాయవాదియభిప్రాయమును గనుగొంటిననియు ప్రజాపితా తీర్మానములు అవియైనను ప్రభుత్వమునకు సలహాలుగ నుండునవి తప్ప మిగిలిన వంగీకరించు నధికారములేదని చెప్పుచు యెన్నెన్నియో పెక్కునులను భారతప్రభుత్వ కాసనమునుండి జూపిరి.

సత్యమూర్తిగారును సర్ కే. వి. రెడ్డిగారును అధ్యక్షుని నిర్ణయమునుగూర్చి ప్రసంగించి అట్లుజేసినయెడల కన్వేన్షన్ నేర్పడదని చెప్పిరి. అధ్యక్షుడు తుదకు కన్వేన్షన్ ను లుండుట మంచిదని చెప్పి ప్రతి నెడనులోను విశ్వాసములేని తీర్మానములును అభిశంసన తీర్మానములును తెచ్చుట ఆయనకీర్త్యము లేదనియు కామన్సుభలలోగూడ అట్టి వెప్పుడో ఒకసారివచ్చుననియు చెప్పిరి.

లినివేదికను త్రోసివేయుదు

ప్రభుత్వపజయము

జి. రామేశ్వరరావుగారు లేనందువలన రా॥ బి॥ టి. పి. రామలింగం చెట్టిగారు యీక్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి:—

“పబ్లికుసర్వీసుల గూర్చి లీ విచారణ సంఘము వారుగావించిన నూచనలను యీరాష్ట్రములో నాచరణయందు పెట్టవలదని కాసనసభవారి యభిప్రాయమును భారతప్రభుత్వమువారికి దెలుపవలసినదిగ యీసభవారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు.”

ఈతీర్మానమును పపాదించుచు వారిట్లు ప్రసంగించిరి:— “ఈవిషయము సంస్కరణముల యభివృద్ధికి వీధప అంతముఖ్యమైనవిషయము లీకవిషను, నూచనలందు మొదటినుండియు ఆ శుభము గాన్పించుచున్నది. భారతదేశమును, ప్రజానాయకులును సర్వీసులకింకను యెక్కువజీతముల నిచ్చుటనుగూర్చి విచారించుటకు కమిషను నక్కరలేదని మొత్తుకొనుచుండిరి. భారతకాసనసభవారు కమిషనుకు గ్రాంటుగావలెనని ప్రభుత్వమువారు కోరినపుడు తిరస్కరించిరి. అప్పటినుండియు యెక్కుడజూచినను బైట లీకమిషనుకును నూచనలకును ప్రతికూలాభిప్రాయమే వినబడుచుండెను.

సర్వీసు ఉద్యోగులకు కావలసినంత యిచ్చుచున్నా మని నేను జెప్పుటలేదు. వారి ఆర్థికస్థితి చాలదుర్భరముగ నున్నదని నాకుదెలియును. కాని ఇంగ్లాండులోను ఇండియాలోగూడ భారతదేశమును స్వపరిపాలనామార్గముననుసరించుట అంగీకరింపబడుచుండెను. ఇందులకు భారతీయు లన్ని పక్షములవారంగీకరించి గాని యూరోపియనులు ప్రభుత్వేతరులు ప్రతి

కూలముగ నుండిరి. భారతీయులకు బాధ్యతనొసగు నాలోచన యుండునెడల సర్వీసులు యివివరమున్నటుల నుండజాలవు. ఇది వరకువలె నన్నిసర్వీసులకు యూరోపియనులకే దత్తముజేయ వీలులేదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునమాత్రము స్థాపించుటకు మంత్రులను మాత్రము భారతీయులనుంచి నచాలదు. మంత్రులకు ప్రభుత్వవిధానమునం దధికారమియ్యలయును సర్వీసు ఉద్యోగులకు ఇంకాదునుండి తెప్పించి, భారతమంత్రయేనియ నుంచినంతకాలము ఆ ఉద్యోగులు మంత్రుల అధికారముక్రింద నుండజాలరు. కావున బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము జేకూరుటకు గాను యీసర్వీసులను అభిలభ్యతీయముగా నుంచక రాష్ట్రీయులుగ జేయవలెను. లీకమిషనువారు సర్వీసులు చాలవరకు అభిలభ్యతీయములుగనుండవలెనని జెప్పినదానికే నేను ముఖ్యముగ నాతేషించుచున్నాను.

రెండవ విషయము లీకమిషనువారు ప్రభుత్వయంత్ర శాఖలకి ఖేదము జేయుచున్నారని ప్రజాయంత్రకాఖకు మాత్రము ఉద్యోగులను రాష్ట్రీయులుగజేసి వారిని మంత్రులయధికారముక్రిందకి కొంతవచ్చునటుల జేసిరి. ఈవిధముండరాదు. ఈసభవారు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము గావలెనని తీర్మానించిరి. ఆవిషయ నాలోచించునెడల ప్రభుత్వమును రెండుజేయు నూచన యుండజాలదు.

మూడవ విషయము సర్వీసులందు భారతీయులనుజేర్చు కొనుటనుగూర్చి గావించిన నూచనము. లీకమిషనువారు భారతీయుల సీసర్వీసులలో జేర్చునటుల తప్పదని యంగీకరించిరిగాని వెనుకటిమొస్త్రుగ ఇండియా కావలనుండి ఉద్యోగుల దెప్పించవలయునా యను విషయము నాలోచింపలేరి. వారి విషయమునుగూర్చి బొత్తిగా విచారింపలేరి. ఇకను వారు గావించిన నూచనలప్రకారము 25 యేండ్లకైనను సర్వీసులు భారతీయులరము గాజాలవు. సగానికేసగము యూరోపియనుల నుంచుట బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునా? భారతీయుల నెక్కువగజేర్చుకొనవలసినది సివిలు సర్వీసులలోను పోలీసు సర్వీసు లోనైయున్నది. అప్పుడే బాధ్యత ప్రభుత్వమునం దేర్పడును.

ఇప్పుడున్న ఆఫీసులుండి రెక్రూయిటుమెంటు జరుగుచుండునెడల భారతీయులు ముఖ్యోద్యోగముల బడయుటకంత కాల మెట్లును. ఇదిగాక ఆర్థిక విషయమునుగూడ లీకమిషనువారు నాలోచించి యుండవలసింది. సర్వీసు ఉద్యోగులకిచ్చు వేతనములు జాలకపోవచ్చునుగాని భారతదేశ ఆర్థికస్థితినిగూర్చిగూడ అలోచింపవలెనని భారతదేశ మెంతయో వెనుకబడియున్నది. విద్యావ్యాపకము, వైద్యసహాయము, పురగ్రామ పారిశుధ్యము, మున్నగునన్నియో జేయవలసియున్నవి. ఎన్నెన్నియో ఖర్చులున్నపుడు సర్వీసులకుగాను, 9, 10 లక్షలు ఖర్చుపెట్టగలరా? దీనికి మార్గము ఇండియా కావల రెక్రూయిటుమెంటు నాపుడల జేయుటయే. ఇండియను ఆఫీసుల కభివృద్ధిచేసి, రెక్రూయిటుమెంటు నాపుడల (సావిన్నియలు సర్వీసువారే యందు జేరదు. సెక్రటరీయటులో పనిజేయుచున్న రా|| బి|| ఎ. టి. కృష్ణమాచార్యగారింటి వారలను దీసికొనవచ్చును. యూరోపియనులకు 2దులు భారతీయులనుంచుటవలన సిబ్బంది ఖర్చు మూడవవంతుతగ్గును. భారతీయులు లేకున్నచో ఇంగ్లాండులో రెక్రూయిటుమెంటు జేయవలసియుండును. భారతీయులలే ఇంగ్లాండునుండియే మనుష్యులను దెప్పింపవలసి యుండునెడల అట్లే జేయవచ్చును.

ఖానుబహదూరు లీల్లీప్లూ సాహెబు బహమాదుగారు తీర్మానమును బలపరచిరి.

సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు

అంతట సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు ఒకసవరణ నుపపాదించి సభవారి యనుజ్ఞను కోరిరి.

రా|| బి|| టి. ఏ. రామలింగంశెట్టిగారు కంగీకరింపలేదు. ముందుగ దెలుప లేదుగాన సవరణ నుపపాదించుట క్రమముగాదని అభ్యుక్తుడుగూడ త్రోసివేసెను.

అంతట అయ్యంగారు తీర్మానమును బలపరచుచు తమకు లీకమిషను నూచన లిప్తములేని కారణము వాని నాంధ్రులలో దెట్టిన మొదటి సం|| ము 10 లక్షలు ఖర్చుననియు, సర్వీసులలో యూరోపియను లనవసరముగ చాలమంది గలరనియు, సర్వీసులలో సగము కాలీయగుకొలదియు వానిని నింపగూడదనియు, మిగిలిన వానికి ప్రావిన్సులు సర్వీసునుండియే నింపవలెనని చెప్పిరి.

పి. వీరయ్యను గారు

పి. వీరయ్యనుగారు తీర్మానమునకు ప్రతి కూలముగ మాటాడుచు ఆడివాడుల కేసు మునకై యూరోపియనుల నుంచుట తమకెప్పుడుననియు, చాలమంది ఆడివాదులు యూరోపియనులక్రింద బట్టగనున్నారనియు యూరోపియనులు నాపుడల వారిగతి యెందుగనో యనియు జెప్పిరి.

యన్. వెంకటాచలం శెట్టిగారు

తీర్మానము బలపరచుచు రాజకీయ ఆర్థిక కారణములకై అట్లు చేయుచున్నానని చెప్పిరి. లీకమిషను నివేదికను నల్లరు భారతీయ సభ్యులు సంతకముజేసినను దేశమంతయును అసమ్మతిని దెల్పుచున్నది. యూరోపియనులు దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడువారుండవలయును గాని ఆలంకముగనుండునాచుండరాదు. ఇన్వార్థికవిషయమును దెల్పుచు చెప్ప రాష్ట్రము చాలదీడవనియు, సర్వీసుఉద్యోగులు తమకప్పునవీరముగా గాంచెననుండ నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగులు లభగతి దేవునుచున్నారనియు, లీకమిషనునూచనల నాచర రాష్ట్రమునెడల మంత్రులను సర్వీసులపై అధికారము నున్నవారు ననియు జెప్పిరి.

గౌ|| గ్రహంగారు తాము యీవిషయమై ప్రభుత్వాభిప్రాయమును చర్చించుటలేదని తెల్పి, కొన్నిదురభిప్రాయముల పోగొట్టగోరినటుల జెప్పెను.

ఈ తీర్మానమును చర్చింపవలెనని నిర్బంధశెట్టియు, సభ యంతటలగనుండుట విచిత్రముగనున్నదనియు, లీకమిషను యంతవరకు అధికారముల గల్గియుండెనేనె తెలిసింపల లేదనియు, వారు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నీయవలెనని సలహానియు వీలులేదనియు, పట్టికసర్వీసుల విషయమై మాత్రము నూచనలు గావించి రనియు, వారు యూరోపియను సర్వీసులగూర్చి ఇప్పుడున్న కష్టముల దొంగించి క్రొత్తవారు వచ్చుటకు ఆకర్షకుగ నుండునటుల జేయవలెననియు అభిలభ్యతీయ సర్వీసుల కింకను జేర్చుకొనవలె ననియు, సర్వీసులకు నెమ్మది నెమ్మదిగ భారతీయులపరము జేయవలెననియు చెప్పినటుల జెప్పిరి. లీకమిషనువారు యూరోపియను రిక్రూయిటులను వెంటనే నూటికి 40 తగ్గింపవలెనని సలహానిచ్చిరి.

డాక్టరు రామారావుగారు

తీర్మానమును బలపరచుచు లీకమిషనువారు నివేదికను బంపునపుడు సర్వీసులు ఇండియాకోస ముండెను గాని ఇండియాకోస సర్వీసులకోస ముండలేదని విచారింపకపోయిరని చెప్పిరి.

(వినుడు. వినుడు.) ఆయన ఒక్కవైపుకామను గూర్చి యిచ్చిన సలహాలనుమాత్ర మెత్తుకొని కే కేసులకుల భారతీయులంద సామాన్యులను యూరోపియనుల నియమించుట యుక్తముగాదనియు, ఇండియను మెడికలు సర్వీసు దీనిచేయవలెనని గావించిన నూచన చాల ముఖ్యమనియు దానితో ప్రతి రాష్ట్రమునకును ప్రత్యేకముగ సివిలు మెడికలు శాఖ యేర్పడుననియు జెప్పిరి. ఐ. యం. యన్. ఉద్యోగులు భారతీయులైనను, యూరోపియనులైనను సరే జీతము అలవెచ్చుల విషయమున భేదము జూపించుట ఎగవని ఆయన చెప్పెను. సివిలు ఆనుపత్రులలో ఆవరరేవైద్యుల నెక్కుగవ నియమించుమండలయును. ఐ. యం. యన్. ప్రావిన్సులయలమెడికలు సర్వీసులం దింకను రెక్రూయిటుమెంటు నాపి నేయవలయును.

సి. వి. యన్. నరసింహారావు గారు

తీర్మానమును బలపరచుచు, ప్రజాయంత్రకాఖకు మాత్రము క్రొత్తరెక్రూయిటుమెంటు నాపుట జేయవచ్చునని లీకమిషను వారు గావించిన నూచన జాయింబుకమిషి నివేదికయందు విను సంతకములై వివిధ ప్రభుత్వయంత్రాఖలన్ని ప్రజాయంత్రములు చేయవచ్చునని చెప్పినదానికి విషయగతున్నదని చెప్పిరి. ఆర్థికవిషయములగూర్చి చెప్పవచ్చు ఈ సంవత్సరము బడ్జెటులో మరల లోటురానవచ్చునని చెప్పిరి. సివిలు సర్వీసువారిని యూరోపియను మెడికలుసర్వీసువారు చికిత్సజేయు సేర్పాటు ఉండవలెనని లీకమిషనువారు గావించిన నూచనలన జాతిలిఖేదమేర్పడుననియు, యుద్ధసమయమున బ్రిటిషువైద్యోద్యోగులు లేనపుడు ఇండియను అసిస్టెంటుసర్జులులే ఆపనుల జేసెననియు జెప్పిరి.

పాడిననుగారు

తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ నుండుట యిష్టములేదని చెప్పవచ్చు ఇప్పుడున్న ఉద్యోగులకైనను ఆర్థికదాదీన్యమును తొలగింపవలెననియు, సర్వీసుఉద్యోగులకుగూడ భారతదేశము యొక్కయు రాష్ట్రములయొక్కయు జేమకు మనకునందు

గలదనియు, సర్వీసుఉద్యోగుల కీసంస్కరణములపని జేసిమాడవలెనని గలదనియు, మద్రాసునందు ద్వంద్వవిభాసము పనిజేసినదానికి గర్వపడవలెననియు, నిమ్నజాతు లుధరింపబడిన దప్పు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము రాదని తాము వినుచున్నామనియు జెప్పిరి.

మున్ స్వామినాయుడుగారు

లీకమిషనునూచనలకు ఆర్థికదుర్భిణితివలన ఆగొచ్చింపవీలులేదని చెప్పిరి. ఈతీర్మానముల నాచరణలో దెప్పినెడల నింకను 10 లక్షలు ఖర్చుగను. అందుచలన ప్రతివత్సరమును బడ్జెటును సమముజేయుట దుస్సాధ్యమగును. ఇండియాకావల రెక్రూయిటుమెంటు నాపుడలజేయవలయును. ఈవిషయమున భారత ప్రభుత్వ నాలోచింపవలయును.

సత్యమూర్తిగారు

భారతదేశము ప్రపంచములోకెల్ల నీదేశము. సర్వీసుల గన్నన భరింపజాలదు సర్వీసు ఉద్యోగులకు కష్టములుండవచ్చునుగాని మంచమున్నంతవరకే కాష్టముగనుచుకొనవలెను భారతదేశమున కావలగండి సర్వీసు ఉద్యోగులకు దెప్పింపవీలు మానినదప్పు ముప్పదియేండ్లకైనను అవి సంపూర్ణముగ భారతీయునిపరము గాజాలవు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వపద్ధతినే యుంచునక్కరలేదు. ఈలీకమిషనువారు నిగువయోగమున ద్వంద్వవిభాసమునే యుంచగోరుటవలన నిష్ప్రయోజనమయ్యెను. లీకమిషనునూచనల కింతయసమ్మతి దెప్పినను జేయునెట్లు భారతప్రభుత్వమువారు సార్వకాముని ప్రభుత్వమును వారి దాద్యత విధానేనే కొనవలెనని చెప్పి సత్యమూర్తిగారు తీర్మానమును బలపరచిరి.

యల్. సి. గురుస్వామిగారు

నిమ్నజాతుల పక్షమున ప్రసంగించుచు సర్వీసులందు భారతీయులను జేర్చుటకింకను సమయము రాలేదనియు, అట్లే నయెడల నిమ్నజాతుల కెక్కువనష్టమునవచ్చుననియు, నిమ్నజాతులుధరింపబడినదప్పు దేశము భారతీయుల పరముజేయ నగత లేదనియు జెప్పిరి.

నర్. కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు

సర్వీసు ఉద్యోగులకు జీతము చాలవచ్చు కొంతవరకైన నీయవచ్చుననియు, భారతీయులకు సర్వీసులలో జేర్చుకొను మాట లేకున్నయెడల దేశమునకు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము రూపమైపోవుననియు లీకమిషను నూచనల ప్రకారము సర్వీసులు భారతీయులపరమగుటకు 60 యేండ్లకు పట్టుననియు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమునకు భంగకరముగ నున్నంతవరకు లీకమిషను నూచనల నాచరణలో దెట్టరాదనియు, సర్. కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు చెప్పిరి.

ఏ. యన్. కృష్ణారావుగారు

తీర్మానమును బలపరచుచు లీకమిషను నివేదికవలన మూడు నష్టము లాంధ్రలో ననియు, ఒకటి బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము నాటంకపరచుటయు. మరియొకటి సర్వీసులకు భారతీయులపరము జేయుటకు చాలకాలము పట్టుననియు, మూడవది అచననభారము జేయుట యనియు జెప్పిరి.

పి. యల్. మూర్తుగారు

ఇదివరలో సర్వీసులో నున్నవానికి వేతనాభివృద్ధి యొ సంగవచ్చునుగాని క్రొత్తవారి కీయరాదని సభ్యులు చెప్పిన విషయమును పునరాలోచన జేయవలెననియు, ఆంధ్రయులకు అచ్చువిజ్ఞానము గలదినియు వారధాని నుపయోగించెదననియు జెప్పిరి.

డాక్టరు పి. సుబ్బారాయుడుగారు

లీకమిషనునందు శామాతేషించునది యికమిషన రెక్రూయిటుమెంటుమందరానని చెప్పిరి.

నర్ జేమ్సు సింస్కా

నూతు మద్రాసుకును ఇండియాకంతకును హోంయూలు రావలెనని యిష్టము. (వినుడు. వినుడు.) ఇందులకు కాలము, పరిమాణములుయే గలదు. లీకమిషను నివేదికము ఏకగ్రీవముగ లెక్కబడేయబడెక. ఎట్లో హోంయూలు ఈయబడును. అందు కాలము మాత్రము పట్టునుగాన నేను ఈ తీర్మానమున కససమ్మతి దెల్పుచున్నాను.

జే.పి. సాల్వానాగారు

ఇట్టితీర్మానమును జూడ ఆకాశంగమయ్యె ననియు నిమ్నజాతులకులేనే, భారతకై ప్రభుత్వరూడ కష్టము లేర్పడుననియు, ప్రభుత్వోద్యోగములందు వారిని నిరసించుచుండి రనియు జెప్పిరి.

రా. బి. టి. వీ. రామలింగంబెట్టిగారు క్లుప్తముగ నన్ని విషయములను ప్రత్యక్షముగా నిర్వచించి ప్రతినిధు లిద్దరు ప్రతినిధులగు నున్నందున ఆశ్చర్యమును చెప్పిరి.

కా. ఆర్. వీ. గ్రహంగాలు ప్రభుత్వమున నేమి యను తప్పుపట్టినదియు, తీర్మాన మంగీకరింపబడునెడల ఈకార్యక్రమమును భారత ప్రభుత్వమునకు బంపెద మనిరి.

తీర్మానము వోటుపెట్టగా అంగీకరింపబడెను.

బాబు గారు 25వ తేదీన 89 మంది అనుకూలముగను 11 మంది ప్రతినిధులగును ఏమియు తలుపులు నుండిరి.

ప్రతినిధులగు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సంఘములగు నును, యూనియను సంఘములు, రైల్వేలై శ్రీనివాసను పి. సీతయ్యగారులు నుండిరి.

తెలుగు ముస్లిం మండ్రులును, అబ్దుల్లా ఖులాలా, అ బ్దుల్లా ఖులాలా ఉదయగు, తంగవేలుపల్లె, యల్. సి. గురుస్వామి గారు నుండిరి.

అంతట సభ చాలించుడెను.

మరల శాసనసభ సెషన్లకు 29 వ తేదీ సోమ వారం ఉదయం 11 గంటలకు సమావేశ మగును.

(988) వెల్లంగుట్టన్ సినిమా

28.8.24 తేదీనారమునుండి 29.8.24 శుక్ర వారమువరకు సాయంత్రము 8-15 ప్రతిదినము 2 అటలు రాత్రి 9-8 తేదీ, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 2-15 కూడ గలను మొదటివారము - 8 భాగములు.

యూనియన్ గార్డియన్ సీనియర్

"ది బిస్ట్రీ ఆఫ్ పారడైస్"

క్రూరమైన అడవిమృగములను ధీమతైన విల్లిండు ఓ న్లిన్ వెడ్జ్విక్ సాహకృత్యములు చూడవలెనని, న్యాయ, కామిక కూడ చూపబడును,

వైద్యుని విలువను, వైద్యుని సామర్థ్యమును గురించి వైద్యులే అంగీకరించి యున్నారు

ఆతంకనిగ్రహమాత్రలు

అన్ని జాతులవారును ఏమయియున్నదైనను శ్రీ పురుషులు కాలవ్యత్యాసములేక తీసుకొనుటకు తగినదని వైద్యులే అంగీకరించినందున, ఉపయోగించి దీని నిజమును తెలుసుకొనుదు.

82 మాత్రముల డబ్బా 1-3గ రు 1-0-0

ఉత్తరము నాసిన క్యాటలాగు ఉచితముగా సంపాదకును

ఆతంకనిగ్రహ ఫార్మసి

219 26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

THE BOOKS READY FOR SALE

1. BHAGVAD-GITA Translation of with Rs.as. Notes and annotations by the late Tukaram Tatya ... 0 12
2. LECTURES STUDY ON BHAGVAD GITA being a help to students of its Philosophy by T. Subba Rao B. A. B. L. ... 0 10
3. A COLLECTION OF ESOTERIC WRITINGS OF T. Subba Rao, B. A. B. L. ... 2 0
4. THE YOGASARA-SANGRAH OR THE PHILOSOPHY OF YOGA SHASTRA with English Translation by Ganganatha Jha M. A. ... 1 4
5. THE UTTARA-GITA being the initiation of Arjoon by Shri Krishna into Yoga and Dnyana ... 0 4
6. THE PHILOSOPHY OF THE BRAHMANICAL SANDHITA VANDANA ... 0 12
7. THE HIGHER LIFE, or Rules of Raja-Yoga, by Bhagvan Budha ... 0 2
8. LETTERS TO AN INDIAN RAJA by a Indian Recluse... 1 0

RAM TUKKARAM.

1490 29 Humamum Street, Fort Bombay.

నెహ్రూగారికి సన్మానపత్రము

జమమడుపురు కార్మికులు

21 వ తేదీని జమమడుపురులో కార్మికులు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి. నెహ్రూగారు హిందీభాషలో మాటలాడిరి. "వ్యవసాయపు పనిని, ఫ్యాక్టరీలపనిని, చేయువారును వడ్రాము కమ్మరము మున్నగు పనులు చేయువారును అసకార్మికుల లండరును ముఖ్యముగా గ్రహింపవలసిన దొకటికలదు. కార్మికులనును ధనికులను కలిగెడు వివాదంలో మూడవవక్తమువారగు విదేశీయ పరిపాలకు లేదని కులను కార్మికులనుగూడ నడచివేయుచున్నారను విషయమును మీరు బాగుగా గ్రహింపవలెను. అందులకు స్వరాజ్యమును ఇడయు టత్వవసరము. కార్మికులకు సమైక్యతలేయదిత ములగునాయుధములు. ఆఆయుధములకు రెండంచులను వాడి గలదుగాన వానిని కాలమును గుర్తించి న్యాయమును బడయుటకొరకే ప్రయోగింప వలెను. ధనికులను కార్మికులను పరస్పరసంబంధ ముండక తప్పదు. స్వరాజ్యమువచ్చిననే గాని పరిశ్రమలు ప్రభుత్వమువారి పరిశీలనక్రిందకు రావు. కార్మికులు ఒడంబడికలప్రకారము న్యాయముగా ఫనిచేయ వలెను. అటులచేసిన, వారియిబ్బందులు తొలగగలవు. మధ్యవర్తి సంఘమువారినిచాలను తాతాకంపెనీవా రామోదితురనియేసేను తలచెను. కార్మికులకు సహాయముచేయుటకు స్వరాజ్యపక్షము వా రెన్నడును వెనుదీయదు. నిర్భావవిధానమును పరిగ్రాసెర జేర్చినవో కార్మికులకు మంచిలాభము చేకూరును. మీరు నిరాశ చెందకుడు. ఓరియినివదలకుడు. దాను, అంధ్రాను, గోస్వామిగార్ల వంటి నాయకులు మీకు చాలమేలు గోరి ప ని చేయు చున్నారు. అట్టివారికి ఇబ్బందిని కలిగించుపనులను చేయకుడు. పాశ్చాత్యకార్మికులకు భారతీయు కార్మికుడు తీసిపోవునని చెప్పకతప్పదు. మీ రీలోటును తొలగింపవలెను. ఇతరవిషయము లలో భారతీయులు పాశ్చాత్యులకు తీసిపోవుటలేదు గాన కార్మికశాఖలోగూడ భారతీయులు వారి నిమించవలెనని కోరదను" అని నెహ్రూగారు నుడివిరి.

22వ తేదీ ఉదయమున నెహ్రూ, రంగస్వామి, గోస్వామి, జోషీగారు జమమడుపురునుండి కలకత్తాకు వెల్లిరి. (ఆ. ప్రె.)

మతకలహములు

భాగల్పూరులో కొట్లాట

భాగల్పూరులో కొట్లాట జరిగినది. జిల్లామేజిస్ట్రేటు గూడ నచటనుండెను. హిందువులు ఊరేగింపును జరుపుచుండ గా మహమ్మదీయులు వారినికొట్టిరి. హిందువులుగూడ కొట్లాటకు సిద్ధమైరి. అంతట పోలీసువారడ్రుపడి వారింబిరి. ఉద్రేక మధికముగా నున్నది. 12 మందికి గాయములు తగిలెను.

గుల్బర్గాలో కొట్లాట

హైదరాబాదు పంథాసములోని గుల్బర్గాలో మహమ్మదీయులు దురాగతము లానరించినందున వారిచర్య నాక్షేపించుటకు పూనాలో 22 వ తేదీని కేల్కారుగారి అధ్యక్షతక్రింద హిందూసంఘమువారి ఏర్పాటుప్రకారము బహిరంగసభ జరిగినది. ఎల్. వి. భోపల్కరు (ఎం. ఎల్. సి) గుంజలు (ఎం. ఎల్. సి) గార్లు ను మరొకరిం దను నుపన్యసించిరి. కొన్ని తీర్మానములు చేయబడెను "నేను హిందూమహమ్మదీయమైత్రిని భంగపరుచుచున్నానని నాపై నిందకూపిరి. అది అసత్యము నేటివరకునుగూడ నేను హిందూ మహమ్మదీయమైత్రికొరకే పనిచేయు చున్నాను. ఈ దురాగతముల నాక్షేపించుచు మహమ్మదీయలే యిట్టి బహిరంగ సభను జరుపవలసి యుండెనుగాని వారిలో ప్రముఖులగు వారెవరును ముందుకురాకపోవుట చాలిచిచారకరము" అని కేల్కారుగారు నుడివిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఇంపీరియల్ సినిమా తిరువళిక్కే-ణి

28.8.24 తేదీనారమునుండి 29.8.24 తేదీ శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 8-15 ప్రతిదినము 2 అటలు రాత్రి 9-8 తేదీ, ఆదివారములో మధ్యాహ్నము 2-15 కూడ గలను. రెండు అద్భుతమైన అటలు ప్రదర్శింపబడును. కాప్టెన్ కిడ్డులో ఎడ్మిస్ట్రో వివరవారము.

రాధాకృష్ణ

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ ఆగస్టునెల 25-వ తేదీ సోమవారము

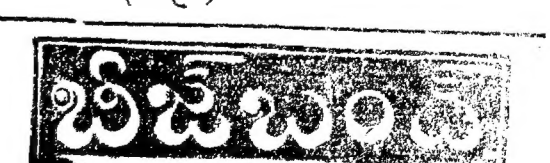
తేల్చా ముఖ్య నగరములు	గత 24 గంటలలో అత్యధికోష్ణము	గత 24 గంటలలో అత్యల్పోష్ణము	గత 24 గంటలలో వర్షము	గత 24 గంటలలో తేలికమందీ వర్షము	సాధారణముగా సరిగిన మొత్తము
గోపాలపురం	88.8	81.4	...	12.76	44.96
విశాఖపట్టణము	89.0	81.2	...	5.84	87.09
కాకినాడ	87.5	79.9	0.08	11.85	89.09
మచిలీపట్టణము	92.8	78.7	0.21	12.26	41.69
కర్నూలు	91.2	75.4	...	5.70	26.01
బళ్లారి	88.5	78.1	...	7.28	20.51
కడప	96.4	80.0	...	6.99	81.28
నెల్లూరు	94.0	79.8	0.29	5.28	87.98
మద్రాసు	91.7	78.8	...	11.17	50.74
కడలూరు	91.7	78.2	...	4.02	52.94
శేలము	90.5	74.9	...	11.55	89.80
కోయంబట్టూరు	86.7	71.6	...	20.78	22.29
తిరుమనూపల్లి	90.8	75.8	0.19	6.98	88.18
నాగపట్టణము	90.0	78.5	...	2.09	54.98
మధుర	98.2	75.9	...	6.86	83.58
హంబన్	89.8	78.2	...	0.88	87.00
తిరువల్వేలి	...	...	...	2.28	28.34
తిరువేండ్రము	82.5	76.1	...	57.86	64.51
కొచ్చిర్	88.6	75.1	...	117.87	114.51
కాళికట్టు	82.5	74.4	0.04	126.56	117.16
మంగళూరు	82.0	74.9	0.02	116.46	125.68
తెలంగూరు	80.4	66.7	...	18.78	85.87
మైసూరు	69.6	68.0	0.10	128.47	125.46
కొడైకనూర్	64.8	51.2	0.20	28.21	62.18

సర్కారులు:—మచిలీపట్టణములో 0.21 వర్షించెను కాకినాడలో చినుకులుపడెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. కాకినాడలో పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి విశాఖపట్టణములో 8, గోపాలపురంలో 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. దక్కన్:—మేఘములు ఒకపాక్షరూపముగ నున్నవి. కడపలో ఆర్ద్రతతక్కువ. ఇచట పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. బల్లారిలో పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కర్నాటకము:—నెల్లూరులో 0.29 వర్షించెను. మేఘములు ఒకపాక్షరూపముగ నున్నవి. శీతోష్ణస్థితి సమముగ నున్నది. ఉత్తర మద్రాసుతీరమున స్థానిక చినుకులు బడవచ్చును. యల్. ఆర్. సామ్రాట్.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, మద్రాసు

రాజభక్తులగు సిక్కులు

అమృతసరులో నెకసభ రాజభక్తులగు సిక్కులకు ప్రత్యేకముగ రాష్ట్రీయమండల సంఘము లేర్పరచుటకు ఈనెల 24 వ తేదీని అమృతసరులో సభ జరుగును. (ఆ. ప్రె.)

బిజ్జే బండ్:—నీరేపోయిన వీర్యమును గట్టి పరచుటకు లోక ప్రసిద్ధి జెందినది. స్వప్నమును గాని మూత్రముతోగాని వీర్యమును సులభముగ నున్న యెడల తక్షణం నిరస చేయును. ముసలితనమును, నపుంసకత్వమును తొలగించి యువకు మొసంగును. ఎంత బలహీనుని కయినకూ రెండుగంటలలో సరములకు బలమునిచ్చి సుసార కుటుంబమును సృష్టించునట్లుజేసి సంకాస మంతులగు జేయును. వృత్తములు రూపముగా నుంచబడును. 20 మా॥ సీ॥ 1 కే రు 2-0-0 వి. సి. ఇచ్చి నేరేరు

ఆర్య వైద్యశాలము, 38 బైరాగిమతంపేధి, మద్రాసు.

లిట్టను ప్రభువు తూలు ప్రసంగము

డాక్టరు రవీంద్రనాథు, లిట్టను ప్రభువుగార్లు
జరిగినయు తీరప్రత్యుత్తరములు

రవీంద్రనాథ బాగుగారలెఖ

“పోలీసువారు భారతస్త్రియ మనభంగమును గావించుటనుగూర్చి చేయబడిన కేసువిషయమున మీనోటవెడలినమాటలనుగూర్చి ఆగ్రహమును వెల్లడించుటలో నాదేశీయులతో నేర్పరిపడలేదని వారు నన్ను త్వరపెట్టుచున్నారు. మీవాక్యములని ప్రకటింపబడినవి మీవాక్యములు కావని యింతవరకు కృపించి ప్రకటింపబడినవి మీవాక్యములు కావని యింతవరకు సాధికారమున నెట్టి ప్రకటనయు జరిగినట్లు లగపడదు. వాని ఆర్థముది కాదని యైనను ప్రకటింపబడియుండలేదు. గాన నా వాక్యములను చదివిన దేశీయులలో చాలమంది ఆగ్రహమును చెందియున్నారు. విముక్తును మీకుటుంబగౌరవమును నేను స్వయముగా నెరిగినవాడనగుటచే మాదేశీస్త్రిలపవిత్రనయమునకు కళంకము నాపాదించుటకును మాదేశీయులనును నొప్పించుటకును మీరు సాహసించురని నమ్మజాలక ధారాశ్రమగ మీకు వ్రాసి తెలిసి నానుట నావిధియని తలచి నేనీ లేఖ వ్రాసినందులకు క్షమింపగోరెదను.” అని రవీంద్రనాథ బాగుగారు లిట్టను ప్రభువుకు వ్రాసిరి.

లిట్టను ప్రభువు లేఖ

“మీ లేఖకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటలో నా అభీప్రాయమును స్పష్టపరచగలిగినందులకు నేను చాలసంతోషించుచున్నాను. డాక్టర్ పోలీసువారి సమావేశము జరిగినపుడు నేనా వాక్యములను నుడివీరిని. దానిపైనే యీ రాధాంతిమంతియును జరిగినది. చాలమంది కావలెనని అపార్థమును కలిపించుచున్న నవిజముగా సంశయించుచున్న వారుగూడ కొందరున్నారని విమర్శించుచువుచే నేను గ్రహించగలిగితిని. అట్టివారి సంశయమును తొలగించుటయే నా ముఖ్యార్థము. భారతదేశములో కొందరు స్త్రీలును కొందరు పురుషులు నని నా ఉద్దేశముగాని భారతీయులను స్త్రీ పురుషులందరు—అని నా ఉద్దేశముకాదు. ఎటులైన నత పృష్టమై ననియే కాదు కొనియుండువారికి నచ్చు లేప్పుట అవాఙ్మయమని నే నెరుగనుగాన నా మిత్రులకు మాత్రమే సంశయనివారణ మొనరించుటకు నేను కోరుచున్నాను. భారతస్త్రిల కవమానమును కలిగించుమాటల నే ననలేదు. నే నవలను స్త్రీలపట్ల నాకుగల భక్తి అత్యధికము. అచట జాతిమతవిభేదమునే నేను పాటించక స్త్రీలవంద నత్యధికముగా గౌరవించెను. నేను బ్రెటిషు దేశపు స్త్రీల నెల్లల నవమానింపజాలనో భారతదేశపు స్త్రీలనుగూడ చూచునో అనమానింపజాలను. కొందరు వ్యక్తుల దుష్ప్రవృత్తము నాకు రోత పుట్టించుటచే వారినిగూర్చి మాత్రమే నేనెల్లల నుడివీరిని. ఆంగ్లదేశీయులలో కొందరు స్త్రీలును పురుషులును నీచముగా ప్రవర్తించుచున్నారని ఆదేశమువారికి మేలుగోరువారైతే న పరికినచో అంతమాత్రముననే అతడు ఆంగ్లదేశీయుల నవమానించెనని ఆరచనంతటి అవివేకము నాకు కలుగదు. నా ప్రసంగమును నిరసించు బూనినవారిలో కొందరు రాత్యగౌరవసంరక్షణ మొనరించుటలో ఆంగ్లస్త్రీలందరును నీచురాండ్రులను గూడ నిందించియున్నారు భారతస్త్రిల పాతిసత్వభిక్షాతి జగద్విదితమైయుండ దానినినేను కావనజాలుదునా? కావనిన చెల్లనా? మహాన్మతమును భారతాంగనల పాతిసత్వమునకు కళంకము నా రోపింప నెవనితరము? నేనెల్లలనినచో నన్ను నిరసించుటాంక్ష యలపనిగాని భారతీయులపనికాదు. రాజకీయములకు కొందరు నీచవర్తనలు అల్పజాతిస్త్రిలపట్ల చిన్నచెప్పడ మని ఆశపెట్టి పోలీసువారు తమకు మానభంగము కావించిరని అట్టిస్త్రీలచే కేసులుచేయించినసంగతి నాకు తెలియగా నట్టివారినిగూర్చియే నేను డాక్టర్ పోలీసులనుడివీరిని. “భారతీయులు” అని నేను నుటకు కారణమేమనగా ఆపదమున నన్ని జాతులను మతములును ఇమడును గాన ప్రత్యేకముగా నేజాతివారికిని ఆగ్రహము కలుగకుండుటకే నేనాపదమును వాడితిని. ప్రస్తుతము విచారణలోనున్న కేసులనుగూర్చి నే నేమియును నుడువలేదు. అట్టి అబద్ధపు కేసులను తెచ్చిన స్త్రీలసంఖ్య అత్యల్పమేయనుగాని నేనీదేశమునకు వచ్చినచెట్లనే వానినిగూర్చి నాకు తెలియజేయబడెను. నావర్తనమును మీరు బాగుగా నెరిగియుండుటచే నేనెట్టిమాటల నాడ జాలుదు నని మీరు నమ్మబోరని తలంచెదను గాని మీ వలె నన్ను గుంగ జాలమిత్రులను గూడ సంశయనివారణ మగుటకే నే నీ లేఖను వ్రాసితిని” అని లిట్టను ప్రభువు బాగుగారికి వ్రాసెను.

అనహోయోద్యమ ప్రతికూలసంఘము

ఈసంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము జరిగిన బహిరంగ సభలో సంఘకార్యదర్శి ఎం. ఎ. ముకర్జీ (ఎం. ఆర్. ఏ.

మహాత్ముడు స్వరాజ్య పక్షము

రాయబారములు

రంగస్వామి నెహ్రూగారు 28 వ తేదీ సాయంత్రము కలకత్తా నుండి ఆలహాబాదు కు బయలుదేరిరి. అచట తెందుకోజులుండి పిమ్మట సిమ్లా కు వెళ్లెదరు. ఆలహాబాదులో స్వరాజ్యపక్ష కార్యసంఘసభ జరుగును. ఆసభలో మహాత్మునకు పంపవలసిన ప్రత్యుత్తరమునుగూర్చి నారాయచింతెదరు. నెహ్రూగారు 28వ తేదీ ఉదయమున తారకేశ్వరమునకు వెళ్లిరి. 22 వ తేదీని అచట ఆల్లరులు జరిగినను రాయబారములకాటంకమందువలన కలుగదని తెలియుచున్నది (ఆ. ప్రె.)

ఇంకొకవార్త

“స్వరాజ్యపక్షమువారిలో మీరు రాయబారములను జరుపుచున్నారనియు సరోజినీదేవిగారికి మీరు సర్వాధికార మిచ్చితిరనియు పత్రికలలో వెలువడినవార్తలనుబట్టిమీరుగూడ కాంగ్రెసును వదిలిపోయెదరని ఆంగ్లేయిండియను పత్రికలు వ్యాఖ్యానములు చేయసాగెనుగాన నిజాభిప్రాయమును తెలుపగోరెదను” అని 18 వ తేదీని ఎస్. హెచ్. డెల్టాంవాలాగారు మహాత్మునకు ధీల్లీకి తంతివార్తనంపిరి “సమాధాన మేమియునులేదు. మీకు లేఖలన్నీటిని చంపుచున్నాను. 28వ తేదీకి అహమదాబాదులో నుండును” అని మహాత్ముడు బదులంపెను” అని 22వ తేదీగల ఓయసుఆఫ్ ఇండియా పత్రికలో ప్రకటింపబడెను.

తారకేశ్వరసత్యాగ్రహము

గొప్ప గలభా

22 వ తేదీ జన్మాష్టమియగుటచే ఆనాడు లక్ష్మీనారాయణవిగ్రహములను మహాంతినింటనుండి దేవాలయమునకు గొనిపోవుట ఆచారమైయుండెను. ఆసమయమున సత్యాగ్రహులుగూడ ఉత్సాహము జరుపగోరిరి. రాయబారములు జరుగుచుండ నెవ్వరుమేజిస్ట్రేటువదుట 500 మంది సత్యాగ్రహులు సచ్చిదానందస్వామినాయకత్వముక్రింద మేజిస్ట్రేటుకు తీరపును తిరస్కరించి మహాంత్యుగ్రహమున చొరబడిరి వారిలోకొందరు దుడ్డుకర్రలను పట్టుకొనియుండిరినికూడ తెలియుచున్నది. అంతట గత్యంతరముగానక రవలబారువలనలెనని మేజిస్ట్రేటువారినుకూడ కాజ్ఞాపించెను. సచ్చిదానందస్వామికిని మరి 9 మంది సత్యాగ్రహులకును గాయములు పగిలెను. అంతట గొప్ప గలభా జరిగెను. ఆగలభాలో మేజిస్ట్రేటుకును ఇద్దరు హెతు కనిస్టేబులకును 16 గురు కనిస్టేబులకును కర్రచెబ్బులను రాల్చడంబులుపగిలెను. 23 వ తేదీ ఉదయమునగూడ చిన్నగలభా జరిగినది గాని ఎవ్వరికిని చెబ్బులు తగలలేదు.

22 వ తేదీనుండి మహాంత్యు, దాసు నెహ్రూగార్లతో ఈ వివాదాలను పరిష్కరించుటనుగూర్చి ఆలోచింపనారంభించెను. (ఆ. ప్రె.)

భారత స్వరాజ్యపక్షము

ఒక ప్రకటనము

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, ఏ. రంగస్వామయ్యగార్లు 24 వ తేదీకిని ఆలహాబాదు చేరిరి. రంగస్వామిగారు 27 వ తేదీకిని నెహ్రూగారు 28 వ తేదీకి సిమ్లాలో నుండురు నెహ్రూబరు 1-2 తేదీలనాటికి సిమ్లా చేజాలనిసభ్యులు తమకేటలను తాముపాదించదలచిన తీర్మానములను సమోదయముటకు నెహ్రూ, రంగస్వామిగార్ల కధికార మొనరించు లేఖలను వ్రాయవలెనని వారు ప్రకటించిరి.

కార్యసంఘసభ్యులు

టి. ఏ. మెర్వానీ (సంయుక్త), టి. ఎస్. కాక్రూలు (ఎంగ్), ఎ. రంగస్వామి (ప్రవిడ), సి. రాఘవేంద్రరావు (మహ్మదీయాస్థానీ) గార్ల నాయకత్వములకు ప్రతినిధులుగా వాసుగారు నియమించిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎస్. గారు లిట్టను ప్రభుని సమర్థించుచు నుపన్యసించెను. లిట్టను ప్రభువు నంగరాష్ట్రీస్త్రీల నుద్దేశించి అటుల పలుకలేదు. నంగరాష్ట్రీస్త్రీలపట్ల లిట్టను ప్రభువును పాశ్చాత్యుల కందరికిని గూడ నత్యధికమగుగౌరవము కలదు. సరిగా చదువుకొనిన వారెవరును లిట్టను ప్రభువువాక్యముల కట్టి అపార్థమును కల్పింపరు. భారతదేశమున అరాజకమును సంక్షోభమును కలిగించుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారు గడంగుటచే వారట్టి అపార్థమును కల్పించిరని ముక్తగా నుడివీరి. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తాలో బాంబువేయుట

ఒకడు చనిపోయెను

కలకత్తా మీర్జాపూరుపీఠాలో నున్న స్వదేశీ ఖద్దరుబట్టల దుకాణములోనికి ఎవరోయిదరు 22 వ తేదీ రాత్రి యొక బాంబు విసరిరి. అందువలన దుకాణముయజమానులలో నొక రగు ప్రకాశ్ చంద్రవణికు టి. ఎల్ గారు చనిపోయెను. అతడు నాకహల్ జిల్లాలో ఫెనీగ్రామనివాసి. అతడునుండి ఖద్దరుబట్టలను తెచ్చి కలకత్తాలో విక్రయించుచుండెను. అతడు బట్టలనుకొనుటకు చిలుగాంకుకు వెళ్లదలచియుండెను. 22 వ తేదీ సరేడు కలకత్తాలో బాంబులు వేయబడియుండెను. ఆరాత్రి 9 గంటలపుడు శ్రీ నాథబాబు అను కాతాదారుడు జమకట్టించుటకు 200 రూపాయలుపట్టుకొని దుకాణమువద్దకు వచ్చెను. అపుడు బాంబువేయబడి ప్రేరేపి. అపుడు వణికు శ్రీ నాథుగార్లును యిదరు పనివాండ్లును దుకాణములో నుండి. వారి కందరికిని గాయములుపగిలెను. వారి నందరిని వైద్యశాలకు గొనిపోయిరి. శ్రీనాథుగారు చట వాఙ్మూయునిచ్చెను. బాంబు పడగానే యిద్దరుటనుండి పరుగెత్తుచుండగా దారిపోవువారు వారిని అరెస్టుచేసిరి. వారిలో నొకనివద్ద నొకరివార్డురు దొరకనదనిగూడ తెలిసినది. (ఆ. ప్రె.)

అహమదాబాదు మ్యునిసిపలు

పాఠశాలలు

ప్రభుత్వోద్యోగుల పరిశీలన

అహమదాబాదు మ్యునిసిపలు పాఠశాలలను ప్రభుత్వోద్యోగులు పరిశీలింపగూడదని యదీవరకు మ్యునిసిపలు సంఘము వారా తేప్పించుటవలననే దొరతనమువారు రెండెడ్లపాలు మ్యునిసిపలు సంఘమును రద్దుచేసిరి. 19 గురు సభ్యులపై యిండియామంత్రి దావాచేసెను. ఇప్పుడు ప్రభుత్వోద్యోగులగు పాఠశాలలయిన సెప్టియూతమపాఠశాలలను పరిశీలించుటకు మ్యునిసిపలు సంఘమువారు రనుమతించిరి గాని ఆపరిశీలనము సలహామాత్రమే అని తెలియుచున్నది. ఈవిషయమున వల్లభాయి పశ్చేలుగారు త్వరలో నొక ప్రకటనను గావించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

పించెను దారులు

రాజకీయోద్యోగము

“ప్రభుత్వప్రతికూల మగు నాచోళనమున పించెను దారులు సంబంధమును కలిగించుచోనినచో వారిపించములు రద్దుచేయబడును. వారికి ముందు తెలుపవలసిన అవసరము గూడలేదు” అని హిందూవాదోరనమువారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఆఖిలభారత

కాశీర మహామదీయసభ

ప్రభుత్వమువారు రనుమతి నియ్యలేదు

దశరాసెలవులలో క్రీసగరమున నీసభను జరుపదలచి కాశీర ప్రభుత్వమువారి అనుమతిని కోరగా వారు తిరస్కరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

నాగపూరు గోరక్షణశాల

ప్రారంభోత్సవము

నాగపూరులో నీఉత్సవము జరిగిన సందర్భమున నా సభలో కొన్ని తీర్మానములు మోదింపబడెను. పసు తీర సంరక్షణమునుగూర్చి పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారు భారతకావ్యసభలో నుపపాదించదలచిన తీర్మానమును సభవారేగ్రహముగ నామోదించిరి. (ఆ. ప్రె.)

మాండలే అల్లరు

మేజిస్ట్రేటు విచారణ

ఇంతవరకు పోలీసు మాపర్సెంటు మున్నగు నుద్యోగులను యితరులను 31 మంది సాక్ష్యమిచ్చిరి. కొంతమందిని అరెస్టుచేసిరి. పోలీసు ఉద్యోగము ఆచోకితీయుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 వ సం॥ ఆగస్టునెల 25-వ తేది

సోమవారము

లిట్టనుప్రభువు సమాధానము

భారతీయ ప్రభువులపై లిట్టనుప్రభు వారో కంక్షన చేరములు, పడు సేచమయినవి. వీరి నీచ మాషణము హిందూ దేశము నంతయు కలవర పెట్టెను. ఇట్టి సమాషణవాక్యముల నుపసంహరించు కొనుటకు లిట్టనుప్రభువుగారి కవకాశ మియ్య బడెను. హైందవనాయకులు తమ మేమాగుణము నీ తిరుణమున విశేషముగ గనుబడిచిరి. మరయొక దేశ మలో నెంతగొంద్రగోళము జరిగెడిదో యూహించ నచ్చును. భారతీయలిచ్చిన యవకాశమును గైకొని లిట్టనుప్రభువు తన ప్రవర్తనమును చక్కబడచు కొని యుండవలసివచ్చింది. అందుకుమార్గు లిట్టను ప్రభువుగా వెమిడేసిరి. రిపేండనాథ కవివరుని తేమకు బదులువ్రాయుచు, లిట్టనుప్రభువుగారు నిర రిక సమాధానము చెలువబూసిరి. వీరి సమాధా నము పరిసరులను వరింత క్షిప్రభూయిష్టము గావించుట తప్ప వెరలాభము చెమిర్పబాలదు. తమ తప్పేదము నంగీకరించుటకు, వీరి సభికారప్రతిష్ఠ బాదించుచున్నది గాబోలు! రాజద్రోహ పరు లెందరో గిలిం గావించెడి సప్తమునకన్న, ఉన్నత నానము నెలంకరించెడి పాలకుల అపవేదచర్యలు కేయిరెలు ఆధికకష్టముగలిగించెను. కర్జనుప్రభువు గారి నిరంకుశచర్యల ఫలితము హిందూదేశమునం దును అందు మత్తముగ వంగ దేశమునందును నేటికని గనుపించుచున్నది.

లిట్టనుప్రభువు దూషణకలితము, ఎంత తీవ్ర ముగ నుండునో కాలమే చెలువబడు. లిట్టను ప్రభువుగారి దూషణ వాక్యములను సమసింప నచ్చును.

“హిందూ దేశమునకు వచ్చినప్పటినుండి, నన్నొక్క పయ ముప్పటికిన్నను సభికముగ బాధించ జొచ్చెను అధికారులపై గల ద్వేషమునకు ఫలి తముగ, హిందూదేశపు పురుషులు తమ స్త్రీలను, స్వగౌరవమునకు భంగకరముగ కల్పిత నేరములను మోపుటకు ప్రార్థనపడెదరు. ఇది యంతయు, బోలెనువారి సవమాన కరుణలచే.”

పై వాక్యములు హైందవజాతికంతకును ఎంత యవమానికరిమయిననో చెలువ నవసరము లేదు. స్త్రీలు మరణము నయినను సంతసముగ నాశించె దను గాని, మానహానికరములగు కార్యములను పురుషులకొరకయినను జేయబోరు. సజముగ మాన భంగము జరిగిన సందర్భములలోనే, స్త్రీలు జహి రంగము నేరములను మోపరు అట్టివారు కల్పిత మగు నేరములను ఆధికారులపై మోపుదు రనుట కన్న ప్రబలము, వేరొకటుండగోడు. భారత

సాంప్రదాయములను గ్రహింపలేక, లిట్టనుప్రభువు అదనులో కాలుబెట్టియుండును. మరల బయల్పడుట కవకాశమిచ్చెను, లిట్టను ప్రభువు వెలు పలకు రాకయన్నాడు.

వీరినీతి జాలికరము. లిట్టనుప్రభువు ప్రచురించిన సమాధాన మేమి? హైందవ స్త్రీపురుషు లనిన, జాతీయవాదులకు సంబంధించిన కొందరు స్త్రీలు, కొందరు పురుషులుమాత్రమే నట. లిట్టను ప్రభువు గారి తలంపు యిదియేనట. అటులగుచో, వీరు ఎవ్వరై యుందురు? ఇట్టివాని జాతీయవాదులలో వెక్కు మంది యున్నచో, జాతీయవాదులందరకును కళంక మేర్పడుననుటకు సందియములేదు. లిట్టనుప్రభువు ధైర్యవంతుడగుచో, అట్టి నిదర్శనములను వేర్కొన వలసియుండెను. ఇప్పుడు ప్రచురించిన సమాధాన మునం దయినను వారట్టివని నేయజాలకబోయిరి. ఏ జాతీయవాదు లిందుకు పాల్పడినో, వారు ప్రచు రించియుండవలసివచ్చింది. సి. వి. డి. వారెవరో చెలి పిన సంతులను ప్రమాణముగ గైకొని, ఇప్పుడు వచ్చినట్లు స్త్రీజాతిని పురుషజాతిని దూషించుట, గవర్నరుపక్షపాతం దున్నవారికయినను పడగోడు. ఇట్టి స్వేచ్ఛ నే చిట్టమును వీరి కొనగయింపదు. కాని హిందూదేశమునందు ఇట్టివన్నియు సాధ్య మగుచున్నవి. హైందవ నాలోకమును బహిరంగ ముగ దూషించుచున్నను, సరకుగొనువారు లేరు. రాజకీయ వ్యవహారములకొరకు, కొందరు పురుషులు తక్కువజాతి స్త్రీలను ప్రేరేపించి, తమ యగౌరవ మునకును దేశీయల యగౌరవమునకును కారణ భూతమగు నేరములను మోపునటలు జేసిరట.

ఇటుల చెలువుల వలన, లిట్టను ప్రభువుగారి నేరము మాసిపోవునా? స్త్రీలు బీదలును తక్కువ జాతివార యునంతమాత్రమున, మానహానిక దారి జూపెడి సంగతులను తెలిపెదరా? బీదస్త్రీలు డబ్బు కాశించి ఇటుల జెప్పిరని, లిట్టనుప్రభువు నెడకల్పింప వచ్చును. కాని, వ్రాజులెవరును వీరిచాడిల సంగక రింప జాలరు. స్త్రీలమాట యటుండవలసింది. జాతీయ వాదులలో ని.దుకు పాల్పడినవా రెవరు? నాయకు లెవరయినను ఇట్టివారలలో గలరా? ఉన్నచో లిట్టనుప్రభువు స్పష్టముగ చెలిపియుండవలసినది. అట్టి దుర్మార్గు లెవ్వరో చెలిసికొనుటకు ప్రజల కవకాశ ముండెడిది. దుష్టులనుండి దూరముగ తొలగుటకు వీలయ్యెడిది. హైందవు లందరిపై గాకున్న మానె, జాతీయవాదులపై కిట్టి నేర ము ల ను మోపిన హిందూదేశము నవమానించుట గాదా? దేశసాభా గ్యముకొరకై పాటుబడినవారిలో, జాతీయవాదులే అగ్రగణ్యులుగ నున్నారు. అట్టివారిని దూషించిన చాలదా? లిట్టనుప్రభువుగారి యిట్టి వ్యర్థపు సమాధా నము మనగకపోయినను బాగుండెడిది. కర్జనుప్రభు వుగారి దూషణములవలన సంగదేశమున జాతీయ భావము ప్రజ్వలిల్లెను. లిట్టనుప్రభువుగారి నిందల నలన, నయ్యది మరింత బలపడగలదు. న్యాయత్ర్య సంపాదనకై ప్రజల నిది విశేషము పురిగొల్పుచో, ఈశ్వరరాజ్య ము నం దెట్టి సంఘట నమును యూరకరాదని కనుగొనవచ్చును. లిట్టనుప్రభువు దూషణము హిందూదేశమున కెట్టి నష్టమును గలి గింపకున్నను, ఇంగ్లండుకును, ఆంగ్లజాతికిని తీరని యవమానము గలిగించుచున్నది. ఇట్టి పరిపాలకుని ఇంగ్లండు ఇంటికివెలిపించుకొని మరయొకరి నాస్థాన మునందు నిలిపినగాని, తనకు గలిగిన కళంకమును మాపుకొనేజాలదు.

మద్రాసురాజధాని కక్కరలేదు

లి కమిషను సూచనలు మద్రాసు రాజధాని కక్కరలేదని, మద్రాసుశాసన సభవారు తీర్మా నించి హిందూదేశమునకు మార్గదిర్శకులయిరి. లి కమిషను సూచనలవలన ద్వీవిధమగు నష్ట ములు గలవు. ఇప్పటికే హిందూదేశము శిల్పా వశిష్టమై యుండగ, ఇంకను యధికభారమును భరించుట దుర్బలము. సర్వసు యద్యోగులు లే కుండ హిందూదేశము జరుపక నగలదు. ప్రపంచ ములో నెక్కడను లేని యధిక వేతనాద సాకర్యము లను సేవలుసర్వసు యద్యోగు లనుభవించుచు న్నారు. వీరికి ఎంతిచ్చినను, చాలుట లేదు. ఇక మేము భరింప బ్రము-మీ దారి మీరు జూచుకొండని చెలువవలసిన తిరుణ మానన్న మ యి న చి. పోన, వీరు కూర్చుచున్న యధిక లాభము లేవి? ప్రజల స్వపరిపాలనానియము నకు పీరు ఎప్పుటి కిప్పడు అట్లుతిగులుచున్నారు. వీరి సహాయముతో హిందూదేశము స్వపరిపాలనమును పొందుట, కల లోని వా రి యను సభివ్రాయము నామాన్యముగ వ్యాపించియున్నది. సంస్కరణముల నె మ స్వ ను ముందుగ పరిష్కరించి ఆపమ్మల సర్వసులసంగతినె యోచించియుండవలసినది. అందుకుమార్గు జరిగిన దేమి? లకమీషను రిపోర్టు జూచిన, ద్వంద్వప్రభుత్వ పథానముపై సదయాధారపడియున్నటులదంచును. మితవాదులు సయితము ద్వంద్వప్రభుత్వ మంత రించి సంపూర్ణ రాష్ట్ర యన్వాయత్ర్యము గావలయు నని నాన్యమిచ్చుచుండు, అయ్యది చిరకాలమువలకు నెలిచియుండవలసిన సూచించుట కడంగిడు పరుద్ద ముగాదా? మద్రాసుశాసనసభవారివలె హైందవ శాసనసభయు లకమీషను రిపోర్టును తీరస్కరించు నని తలంపవచ్చును. ఈవారిపు బ్రతిష్ఠాపత్రకలలో, హిందూదేశసత్తిగార్చి ప్రభువుల సభలో జరిగిన సంపూర్ణ చర్చ గాననగును. పృథ్వి ప్రభువులందరును సర్వసు యద్యోగుల కష్టములను నివారించవలయు నని ఎలుగెత్తిచాటిరి. సేవలుసర్వసు పలుకు బడి దగిన, హిందూదేశ మడుగంటునని ఇంచితెపు ప్రభువుగారును, భారతీయులు స్వపరిపాలనమున కన్నటికినిఅర్హులుగారని ప్రకటించవలయునని హరిసు ప్రభువుగారును, సెన్యబలము నుపయోగించి అధికారప్రతిష్ఠను సీలువ బట్టి పది సంవత్సరముల వరకు ఎట్టి యభివృద్ధి గలుగదని చాలువల యనని ఆంప్రీలు ప్రభువుగారును, ప్రపంచములో నెక్కడను సేవలుసర్వసువంటిది లేనియు దానికి దగుకొలడును పరిసేతు లభ్యాన్నమగు ననియు కర్జను ప్రభువుగారును, ఇచ్చవచ్చిన రిటిని ప్రసం గించిరి. లి కమీషను పర్పాటులు తమ కిక్కరి లేదని హిందూదేశమంతయు నుష్కోషించుచుండు, వృద్ధప్రభువులుజరి అట్టి భారమును బలవంతముగ మోపదరా? వా రటుల జనెదరనియే విదితమగు చున్నది. అటులగుచో, సత్సరస్వరాజ్యసంపాదనకు బలవత్తరమగు కా.ణము మరయొకటి ఏర్పడు చున్నది.

కార్యనిర్వాహకాద్యోగులు : శాసనసభలు

కార్యనిర్వాహకాద్యోగులు, శాసనసభల యుత్తరపులను వాలింపవలయును. బాధ్యత గల దేశము లన్నిటిలో నడిచెడి పద్ధతి యిదియే ప్రజా ప్రతినిధి సభలను నిరసించుటకు, ప్రభుత్వాద్యోగుల కట్టి యవకాశములేదు. హిందూ దేశమునందు మాత్రము సీతి తారుమారగుచున్నది. శాసనసభలలో జరిగెడి వ్యవహారములు సీచములనియు నమ్మదగినవి గావనియు మలబారు కలెక్టరుగారు బహిరంగముగ చెలుపుట, ఇందుకొక సదర్శనము. కలెక్టరుగారి కట్టి హక్కుకిలదని హిందూపత్రిక తన ప్రధాన వ్యాసమున సమర్పించుచున్నది. హిందూపత్రిక పాపేన ఉదాహరణమునకును దీనికిని ఏమాత్రము సంబంధములేదు. స్వరాజ్యపత్రిక వ్రాతలను ప్రభుత్వ సభ్యుడు నిరసించినపుడు, మరల నాపత్రిక జవాబియగువాడాయని, హిందూపత్రికయడుగుచున్నది. స్వరాజ్యపత్రికకును శాసనసభకును గల సంబంధము పేరు. మలబారు కలెక్టరుకును శాసనసభకును గల సంబంధము పేరు. శాసనసభను గౌరవించుటకుగాని, దాని ప్రతిష్ఠను కాపాడుటకుగాని, స్వరాజ్యపత్రిక బాధ్యత వహించుట లేదు. ప్రభుత్వాద్యోగుల కట్టి వారు గారు. వారి చర్యలను ఖండించుటకును, నిరంకుశాధికారమునుండి ప్రజలను కాపాడుటకును, శాసనసభ్యులు బద్ధకింపబడెనయినారు. శాసనసభ్యుల ధర్మమిదియే. ఇందుకు సంస్కరణము లవకాశ మిచ్చుచున్నవి. శాసనసభలో నడిచెడి ప్రశ్నలకులికిపడి, కలెక్టరులు దూషింప మొదలుపెట్టిన, శాసనసభల ప్రయోజనమంతటను, ఉద్యోగులకు యిబ్బందిగ నున్నచో, పేరు మార్చుములను వాడుకయోగింపవచ్చును. అంతయుగాని, శాసనసభ్యులను శాసనసభలను దూషించుటకు వారికి హక్కులేదు. శాసనసభవారు మలబారు కలెక్టరు ధారణ గారి తీర్మానమును ఖండించి తమ విధిని నెఱపెట్టిరి. హిందూపత్రిక గావించిన ఏమిదనము నిరాధారమని పేరుగి పిప్పనక్కరలేదు. శాసన సభలను నిందించడి కలెక్టరులు, లిమ పదవులను నిర్వహించువర్షులు గాజాలరు.

గుంటూరు ప్రసంగము

నల్లపాత్రోగారు గుంటూరులో ప్రసంగించుచు ద్వంద్వప్రభుత్వోధానము నిష్ఫలమనియు, సంపూర్ణరాష్ట్రయస్వాతంత్ర్య మవసరి మనియు చెలిపియుండిరి. ఇప్పుడు చలిసిన సమాచారము ప్రకారము, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారిందుకు భిన్నముగ నిశ్చప్రాయమును పంపిరిని చెలియచున్నది. కృష్ణారావుగారి రాష్ట్ర యస్వాతంత్ర్య తీర్మానముపై చిరప జరుగుచున్నపుడు, మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు మానముపహించియుండిరి. అందుచే వాటి గారి గుంటూరు ప్రసంగముగూర్చి ప్రశ్న పేరు పరి లనేకము ఎదుగబడెను. మంత్రిగారి యక్షప్రాయము వారి స్వంతిమా, వారి అభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన పిమ్మటనే తమ నిర్ణయమును తెలిపిరా యని ప్రశ్ననడుగగ, ఇది సరసముగ ప్రశ్నిగాదని గ్రహముగారు తెలిపి సరిపెట్టిరి. ఈప్రశ్న ఎటుల విరిసమో తెలియదు. మంత్రులు

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని పూజానిధి

అక్షరూపాలు సమర్పించవలెను

యథాశక్తి ని తోడ్పడుదు

25.8.24

చందాలు 46716-2-5
ఇదివఱకు 23720-12-9
కోశాధికారి కాంసాధుని నాగేశ్వరరావు
పంతులుగారికి చేరిన వసూరు
ఇదివఱకు 23720-12-9
ప్రతిపూజాధికారి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు

శాసనసభకు బాధ్యతవహించునపుడు, మంత్రుల నిశ్చితాభిప్రాయమును కనుగొనుట, శాసనసభ్యులకు సహజము. మద్రాసు ప్రభుత్వసీతి కలగూర గంపవలె నున్నది. ప్రభుత్వమున భగమై, ప్రభుత్వాభిప్రాయమునకు మంత్రులు బాధ్యత వహింపవలయును. ప్రభుత్వాభిప్రాయమే మంత్రుల యభిప్రాయమని ప్రజలు నామాన్యముగ భావించురు. కాని గుంటూరు ప్రసంగమును తాము మంత్రి, హోదాతో గాంపలేదని, పాత్రోగారు చెలిపి మఱింత చిక్కుచెచ్చిపెట్టిరి. మంత్రిహోదాలోనుండి రాజ్యాంగవిషయములగూర్చి ముచ్చటించి నపుడు, వ్యక్తిగతాభిప్రాయములను ప్రత్యేకముగ చెలుపుటకు వీలుగలదా? అటుల చెలుపవలసివచ్చుట బట్టి మంత్రుల విషమసితిని గ్రహింపవచ్చును. వీరికి ముందుకు బోయిన నయ్యి, వెనుకకు బోయిన గొయ్యి. ప్రజానుకూలురగ మెలగవలసిన నవసర మొకవంక గలదు. వేరొకవంక, గవర్నరుగారి యనుగ్రహముపై నాధారపడియుండవలసిన యవసరము గలదు. పాత్రోగారిక్కడనొక్కకాలును, అక్కడ నొక్కకాలునుబెట్టినటుల, వారి గుంటూరు ప్రసంగము తేటపడుచున్నది.

జల్లాబోర్డు ఆధ్యక్షులు : ఎన్నిక హక్కు
జల్లాబోర్డు కధ్యక్షుల నెన్నికొనుహక్కును ప్రసాదించవలయునని, నరసింహరాజుగారు చెచ్చిన తీర్మానము, స్థానిక స్వపరిపాలనా మాత్రమే పరిమితమై, తుదకీ తీర్మాన మోడిపోవుట, శాసనసభ కవమానకరము. నరసింహరాజుగారు ప్రభుత్వమువారిచే నియమించబడిన అధ్యక్షులు. అట్టివారు తమ బాధ్యతను గుర్రెఱుంగక యీతీర్మానమును ప్రతిపాదించియుండలేదు. అనుభవములన వారు సత్యము నెక్కుడు స్ఫుటముగ గుర్రెఱుంగి గలిగిరి. అధ్యక్షులను ఎన్నిక మూలమున నేల : యమింపగూడదో, మంత్రిగారందుకు కారణముల నయినను జూడకబోయిరి. వాస్తవము నాధారపరుచుకొని, ప్రజాశయములను భంగపఱచుట ఎంతవిచిత్రమో యూహింపవచ్చును. జల్లాబోర్డుల కధ్యక్షుల నెన్నికొనలేని దేశము, స్వపరిపాలనమును నిర్వహించుట కెన్నటికియినను తగియుండునా? జస్టిసుశ్రీమువారి చర్య యిట్టి దురభిప్రాయమున కవకాశ మియకమానదు.

పన్ను జాతుల హక్కులు
నిమ్నజాతులవారికి బహిరంగ పీఠులగంప సేవ్యుగ నడుచు హక్కు న క్షేపకుండుట యత్యవసరము. తిర్యగ్గతువులపట్ల జూపెడి యాదరణము నయినను నిమ్న జాతుల పట్ల జూడజాలకుండుట, పరిహాసపదము. వైకంలో నిట్టి కనీసపు హక్కుకొరకై న త్యాగ వామవలంబింపబడుచున్నది. మద్రాసు శాసనసభలో సంగీకరింపబడిన తీర్మానము నానుభూతి పూర్వకముగ నున్నది. నిమ్నజాత్యుద్ధరణమునకు ప్రభుత్వమువారు జేసిన సహాయ మల్పము. శాసనసభల తీర్మానములవలన యిట్టి సమస్యలు సఫలముగానేవు. ప్రజలు దేశ సితినిగుర్తించి, అస్పృశ్యతను నివారించి, జాత్యైక్యమునకు బునాదులను నాలుసపుడే, పరిసితులు చిక్కబడును.

మలబారు పెనెస్పీచిట్టము
మలబారులో జట్టలనుపేరబరగు భూస్వాములు రంతులను పెట్టెడిబాధలు, లోకప్రసిద్ధ మయినవి. మోషిళా తిరుగుబాటులకుగూడ, యివియే కారణములని, నిజసితి నెరిగినవారు భావించుచున్నారు. అట్టిబాధలనుండి కొంతవరకయినను తప్పించుటకు, కృష్ణన్ నాయరుగారు ప్రయత్నింపగ, జన్మిప్రముఖులనుపేరి. తుటతుదకు వీరు ప్రవేశపెట్టిన చట్టము సెలెక్టుకమిటీకి పంపబడెను. వ్యవహారము ముం చెలుల పరిణమించునో జూడవలయును.

నారాయణమిననుగారు
నారాయణమిననుగారు నిర్దోషులను సభిప్రాయము సామాన్యముగ ప్రబలియన్నది. వారిపై విధించిన యావశ్యవశితి కడుదానికాదు, అనేక పర్యాయములు తీర్మానింపబడెను. అట్టి నిరపరాధిని వదలి వేయవలయునని శాసనసభవారు తీర్మానించిరి. ప్రభుత్వము వారు శాసనసభవారి తీర్మానమును గౌరవించెదరో లేక తిరస్కరించెదరో చూడవలయును.

గురూకాబాదు మహాంతుడిక్రీ
గురూకాబాదుభూములను తిరుగా తనకు విశేషరహస్యమని మహాంతు చేసినదావాలో మహాంతు కనుకలముగా తీర్పుచెప్పబడెను. మహాంతుదానినమలుపెట్టిన మోయనింగోమణిసంఘము వారు పంపించుచు 23 పేదీ ఉదయమున 45 మంది అకాశీలను గురూకాబాదు పంపిరి. అకాశీలు పాచ్చుమంది అలకగవలెనని అవ్యవసయ అకాశీమిత్రుడగుడా వ్రాసినది. గవర్నరుకు మ్యునిసిపలు సంఘమువారు సన్మానపత్రమును సమర్పించినపు డెత్తుచేసిన ప్రసంగముగూడ శోమణిసంఘమువారి అనుమానమును ఎలపరిచుటకీ కారణమైంది. (ఆ. ప్రె)

విదేశ చార్తలు

లండను ఒడంబడిక

ఫ్రెంచి పార్లమెంటులో చర్చ

కమ్యూనిస్టుల అల్లరులు

లండన్, ఆగస్టు 22 — హెరియట్ గారి ప్రకటన మన చర్చించుటకు ఫ్రెంచి పార్లమెంటు ప్రారంభించిన హెరియట్ గారి నెట్వర్క్ నుండి సంచయము లేకున్న చట్టోపన్యాసములు పెంటులోను పార్లమెంటులోను జరుగవచ్చుననుచున్నారని వచ్చేవారము ముఖ్యవరకు చర్చ ముగియదనుచున్నారు.

కమ్యూనిస్టుల విధానములకు గూర్చి తెలియజేయువరకు చూపున ఆపుజేయవలెనను తీర్మానమును హెరియట్ గారు తీవ్రముగ ఆక్షేపించిరి. ఆపుజేయవలెనను తీర్మానము వీగిపోయెను. హెరియట్ గారి యుపన్యాసమును లెట్టపక్షమువారు కొనియాడిరి. రైటుపక్షమువారు నివ్వరి ఆక్షేపించిరి. ఎదిలను మన్నించు విషయమై కమ్యూనిస్టులు చాల అల్లరిచేసి ఘోషరగ కండ్ల ప్రవర్తించుటచే నవన ఆపుజేయక ప్రెసిడెంటుకు రిప్పి వది గారు.

నేటి యువయువకులకు ప్యాసిస్ పార్లమెంటుచే ఆపుజేయబడెను అదయశాసనమునుచర్చించువరకుననుచుచాలించిన ఆసన కమ్యూనిస్టు తీర్మానము వీగిపోయెను.

మర్డెనాలుగారి లేఖ

రూరను ఖాళీయవిషయమునుగూర్చి తనకు బహుమతి కు పూర్వమే మర్డెనాలుగారు ఉపన్యాస విషయముననే రూరను మర్డెనాలుగారు గాక పూర్వమే అందుజేయబడెనని హెరియట్ గారు తెలియజేసిరి. రూరను ఉపన్యాసముగూర్చి ఫ్రెంచి, ఇర్లములు తమ యభిప్రాయములకు ప్రత్యేకముగ తెలియజేసినవి. మర్డెనాలుగారు న్యాయమని చెనుకు తోచినను దైత్యు అభిప్రాయములను తెలియజేసి రనిరి. అందుచే మర్డెనాలుగారిచర్చ చెప్పవటగాని లండను బహుమతికు నిరాకరించుచున్నారనిగాని అనుచు అన్యాయము.

రిచియోను

రెడ్డి, రిచియో వరల సమావేశమైనపుడు కొన్ని సమయములకు రిచియోను తనకు ఎత్తివేయవలెననియు కాన్ రిచియోనుగూర్చి ప్రజాభిప్రాయమును తెలియజేయవలెననియు కమ్యూనిస్టుల గోరి కమ్యూనిస్టు తీర్మానముల ప్రభుత్వతీర్మానములకంటె ముఖ్యమనియు వాటిని చెక్షము ఆలోచింపవలెననియు కోరిరి.

రాజయ బదిలను వదులించి కమ్యూనిస్టులు అదే పనిగ ఆరంభించి మార్క్సుగారు లండను సభనుగూర్చి తెలియజేయుటకు వీలులేకుండు. తుదకు అగ్నీక్షాడు సభను నిలిపివేయవలసివచ్చెను. ఒక కమ్యూనిస్టు సభ్యుని సభనుండి కొలంపవలసివచ్చెను. 21 సభలవరకు రాగూడవనిరి. మరల సభ సమావేశమైనను సావధానసభ్యులకు సహనమునుండి వెడలలేదు. రెపటివరకు సభ నాపుజేసినవియు పార్లమెంటు సభ్యుని మార్గరెయిగ తొలగించును నిబంధన గొప్ప నియు అగ్నీక్షాడు నుడివెను.

జర్మనీపై గొప్ప బాంసును లండను సభ మోసినను లండను ఒడంబడికను అంగీకరించవలెనని జర్మను ప్రజాపక్షమువారు నిశ్చయించుకొనిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు శక్తికొరతలే పరిశ్రమలన్నిటిని కట్టవెట్టవలెననిరి.

రూరను ఖాళీయవిషయము ఇనుపరారులను జర్మనులపరమనేయవలెననియు తమవట్టును జర్మనుజాతీయులను చుక తీర్మానించిరి.

వచ్చేవారము గాన్ నివేదికమునకు కేన్సుకు జాతీయ వాడును ప్రవేశించెనని అన్ని పత్రికలును తెలుపుచున్నవి. రెడ్డి నిరాకరించెద రనుచున్న దీనివలన రిచియో తప్పక ప్రేయబగు చనుచున్నది. మరల ఎన్నికలు జరుగుననియు జైడియే ప్రజాభిప్రాయగు మందు ననుచున్నది.

రిచియోనుతోటలు

లండన్, ఆగస్టు 21 — మెన్స్ బర్గ్, స్టెరిలిజేషన్ ప్రతి నిధులు బిల్లులను నిరాకరించిరి. తురంగియా ప్రతినిధి ఓటునే ఇవ్వలేదు.

రైల్వేమార్కులనుగూర్చి ప్రవేశబెట్టుబడిన చట్టమును 2/3 మంది అంగీకరించిరి. బవేరియా, తురంగియా, వర్టెబర్గు మెన్స్ బర్గ్ స్టెరిలిజేషన్ ప్రతినిధులు ఓటులనీయ లేదు.

సామ్రాజ్య చమురుపరీక్షా

సంచారము

నిమిత్తమై వచ్చేవారము క్లయిన్సుగారు మిలితరలు బయలుదేరి వెడ్ కేపుగుండా జెరూసలం, డమాస్కస్, బాగ్దాదులకు బోయెదరు. అచటనుండి పెరిషియాకేగి అచటనుండి బొంబయి కేగెదరు.

మసోలు తగవు

లండన్, ఆగస్టు 22 — ప్రామును విసిగించుచున్న మసోలుచమస్య ఇంకొకరూపమును దాల్చుచున్నది. ఇరాకు సరిహద్దునుగూర్చి జరుగు జాతిసమితిసభకు తురుష్క ప్రభుత్వము వారు తమ ప్రతినిధులను బంప నిరాకరించెదని డెయిలీ న్యూస్ పత్రికావిలేబరి కాన్ స్టాంటినోపిలునుండి తెలుపుచున్నాడు. దీనివలన జెనివా తీర్మానములు అసాధ్యముగావచ్చు ననుచు న్నారు.

మసోలుచమస్యను తీర్మానించుటకు జాతిసమితికి అధికారములేదని ఆక్షేపించుటకు తర్కిలో ఉద్యమముకట్టి ప్రారంభమగుచున్నది. తెలియుచున్నది తక్షణ మివిషయమై మసోలుచమస్యనుగూర్చి పరిష్కారముగావలెనని తర్కి గోరుచున్నది. కాని ఇది ప్రత్యక్ష రాయబారమువలనగాని వీలులేదనుచున్నారు.

అష్టనిస్థానులో చిక్కులు

లో వి య టు ల చ ర్చ

బ్రహ్మపత్రికలు పరిగట్టుట

లండన్, ఆగస్టు 22 — మర్కా హవియట్ ప్రవారములకు ఆప్త నిస్థానులో విప్లవచర్యలకు సంబంధమేర్పడినది. రెయిన్ పేల్ గ్రాపున పత్రికావిలేబరి తెలుపుచున్నాడు. ప్రిటిమనా ప్రజ్యమును హానిని కలుగజేయుచున్న ప్రాచ్య దేశములందు ఎంతటి విప్లవచర్యలైన ఆమోదించి బలపరుచుటకు బోలిషివికు సంబంధముగ నున్నారని పెరిషియాలో రిపబ్లికనులు బ్రిటిషు పక్షవాదులగు నుండుటచే ప్రజాస్వామ్యవాదులవిషయము, రిపబ్లికనులవిషయము పెరిషియా రాజపక్షము వారు తమకు డి బాధించునటుల నావిటులు వారికి మద్దతు జేసి తోడ్పడుచున్నారు.

అష్టనిస్థానులో ప్రస్తుతము ఎయిదేదన అల్లరి రాచకీయములందు మరసాంప్రదాయము లేకుండ ఆమీరు ప్రభుత్వము వెయిలచే వర మాడ విశ్వాసముగల ముల్లాలు, జేయుచున్నారు. హికి సావియట్ గు డెబ్బను, సలహాను ఇచ్చుచున్నారు. కాబూల్ లోన్ను సావియట్ గు ఏజెంటును, బాకారా సరిహద్దు కావలన్న సావియట్ గు ప్రచారమును ధనమున, సలహాను ఇచ్చుచున్నారు.

బ్రిటిషు

రాయబారిని అవమానించుట

లండన్, ఆగస్టు 22 — మసోలో నున్న బ్రిటిషు రాయబారిని అవమానించిన విషయమై లండనులో చాల చర్చజరిగెను. బ్రిటిషురాయబారి బండిగ నున్నదన్నమాట సత్యమని నమ్మకముగ తెలియుచున్నది. కాని బ్రిటిషురాయబారిలో సంబంధమును బెట్టికొనుటకు, ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను జరుపుకొనుటకును రషియనులకు వీలులేకుండ వేగల వాండు చుట్టవేసిరి. ఈవిషయము రాజోవిస్కీగారికి తెలియజేయబడెను. మసో ప్రభుత్వమునా రివిషయమును గూర్చి తిన్నగ ప్రవర్తించులెనని రాజోవిస్కీగారు జెప్పెదరు. రషియను చున్నార దీనివలన పరిస్థితులు బాగాపగవచ్చును.

సామ్రాజ్య

వాయువాస్త్రాప్రచారము

లండను, ఆగస్టు 22 — వాయువాస్త్రాప్రచారపు ధరలు మోపవలసి విధానముకంటె సగము తక్కువగు నుండునని బ్రూసు గారు అష్టగ్రీయా ప్రతినిధిభలో తెలియజేసిరి.

గ్రీన్ లండు వైమానిక పయనము

లండన్, ఆగస్టు 21 — ఆమెరికను వైమానికసంచారులు హ్యాలిపాస్కు జేరినని తెలియుచున్నది. లోక టెల్లి వైమానికుని సంకల్పేదను లోక టెల్లి వైమానికు డింకను కనిపించుటలేదు. ఆమెరికను యుద్ధనౌకలు వెదకుచున్నవి.

గృహనిర్మాణ పనివాండ్రు తగవు

అంతరించుట

లండన్, ఆగస్టు 22 — పనివాండ్రు యజమానుల మరతుల నంగీకరించుటచే గృహనిర్మాణ పనివాండ్రు తగవు అంతమొందెను.

గృహనిర్మాణ పనివాండ్రు తగవు జూలైమాసమునుండి జరుగచున్నది. అందరు పనివాండ్రుకు గంటకు వేతనములలో 1/2 పెన్ని ఎక్కువ ఇవ్వవలెననిరి. 1926 ఏప్రిల్ వరకు అమలులో నుండున. 1925 పార్లమెంటునుండి వేవికాలపుపని గంటల 46 1/2 వారమునకు పోయిన కాలమునుగూర్చి సెలవు కమిటీవారికి తెలియజేసిరి.

ఎన్ ఎస్. చీనాలోనుండి సముద్రములోపడిన విల్పిడి ఎలియాను వెయిటుగారు రెడ్డిలో మునిగిపోయిరి.

భారతసంస్కరణముల విచారణ

ఇంగ్లండుకు తప్ప సంతులను తెలియజేయుట

లండను, ఆగస్టు 18 — సంస్కరణ విచారణసందర్భమున కొందరి సాత్కమును తప్పగ ఇంగ్లాండుకు తెలుపుచున్నారు. ఆపార్థములకు, అపాహములను గుగజేయుచున్నారు. దీనిసంకెయి ఇండియాలోవన్న బ్రిటిషు పత్రికా విలేబరులు జేయుచున్నారు. సంస్కరణ విచారణ అసలు అనుకొన్న విషయమునుండి దాటిపోయెనని అభిప్రాయ తెలుపుచున్నారు. ఇండియన్ టెంటు పక్షమువారికిని మిత్రాదులకున అపుడే బడిండ్డి మదిలెనని తెలుపుచున్నారు. సమ్రాజిన్నా శాస్త్రముగూర్చి అంత్య తీర్మానములను ప్రతిపాటుముగ పరిపించు నుల జేయుటకై ముఖ్యవగు సంకతులను తప్పగ బ్రిటిషు పత్రికలందు ప్రకటింపగుచున్నవి.

మహానాటీ, జిన్నా గార్లు బిన్నుమాగ్గును దొక్కిరిని తెలుపుచున్నారు. హిందువులతో ఆలోచింప వుండగనే భారతస్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు జిన్నాగారు పూనుకొనిరి. తెలుపుచున్నారు. దానిని పలుకుబడిగల ఆంగ్లపత్రికా విలేబరి తెలుపుచున్నాడు.

సంస్కరణములకు పూర్వమున్న పరిస్థితులనే మరల ప్రవేశబెట్టుటకు బ్రహ్మప్రయత్నములను జేయుచున్నారు. ప్రముఖులగు బెంగాలు మితవాదులు ఆక్షేపము వారును నియోజకాధికారమును ఎవరో విద్యాధికులకై ఈయవలెననుచున్నారు. సంస్కరణములకు పూర్వమున్న పరిస్థితులనే ప్రవేశబెట్టవలె ననుచున్నారనియు తెలియుచున్నది. పరిపాలనములో భారతీయులకు ఊరక సలహానిచ్చుటకంటె ఇంకొక అధికారము గూడదనుచున్నారు.

బెంగాలులో ప్రభుత్వపక్షముగ ప్రచారము ఏర్పడుచున్నదనుచున్నారు. రాజపక్షమునే ఆమోదించుచున్నారు. భారతపరిస్థితులను తప్పగ సర్ రెడనాల్లాక్రాడుకు వెస్ట్ ప్రభువును తెలుపుచున్నారు. పోయిన ఎన్నికలు ఇంతకంటె లాభకరమగు సంస్కరణములు గావలెనని ఋజువుచేయుచున్నావని సర్ సయ్యదు అలి ఇమాముగారు టైమ్స్ పత్రికలో ప్రాసి దీనిని సెరవేర్చకపోవుట అగోచర మనిపించుకొనుననిరి.

ఫ్రెంచి వైమానికడు

సోయిసీ ప్రాంసు జేరెను.

వెంటి ప్రదర్శనము

“ఇకమీద కూడదు”

డా.మి.వి.యస్.యస్.యస్.యస్.

లండన్, ఆగస్టు 21:—1925 లో గూడ వెంటి ప్రదర్శనమును సాగించునపుడు అందరిలోను ఆలోచింప న్యూ పవుండండువచ్చు అన్ని డొమినియన్లు ధనవ్యయము కారణముచే అక్కరలేదని ఏకాభిప్రాయమును తెలియజేసినవి. న్యూపవుండండు ప్రత్యక్షతరము రాలేదు.

లండన్ ఒడంబడిక

స్పాన్ డాక్టర్ గారిని ఖండించుట

ప్రెంచిస్ త్రికలతో పానలము

లండన్, ఆగస్టు 21:—లండన్ ఒడంబడికను ఆశీర్వాదించు రూపు ఆక్రమణను అవకాశముగ గొని డాన్ నివేదికమున జెప్పబడిన వానికంటె ఎక్కువవరకు సౌకర్యములను జర్మనీనుండి పరాసులు లాగుటకు ప్రయత్నించెదరని స్పాన్ డాక్టరు మాట్లాడిన సంగతులను ప్రకటించుటచే ప్రెంచిస్ త్రికలకు పట్టరాని కోపము వచ్చుచున్నది.

ప్రాంసు తనవ్యవహారము నెట్లు పరిష్కరించుకొనునది స్పాన్ డాక్టరు పురమాయించుటకు ప్రయత్నించుననియు స్పాన్ డాక్టరు ఆవిశేషముగ అన్నమాటల నుపసంహరించుకొను నటుల మున్దానముగా కేయలనెననియు ఈకోడి ప్యారిసు పత్రిక తెలుపుచున్నది.

స్పాన్ డాక్టరు విధానము సాంఘికవాదుల ఆశయమునకు తగినదిగాననియు బ్రిటన్ వర్తకపు లాభములపట్ల స్పాన్ డాక్టరు చక్కగా తెలియదనియు ఓచుపత్రిక వాకొనుచున్నది.

ప్రాంసుపట్ల బ్రిటిష్ విదేశాంగ కార్యాలయమువారి విధానము వైఖరి మేయియు మారలేదని స్పష్టమగుచున్నదని గాలోయిపత్రిక తెలుపుచున్నది.

జర్మనులు పరిహారముల నిచ్చుటకు

సంసిద్ధులగుట

లండన్, ఆగస్టు 21:—లండన్ ఒడంబడిక ననుసరించి ఋణమును ఏర్పాటుకేయుటకు ఒక బిల్లును రిచిస్ట్రాగులో ప్రవేశపెట్టిరి. ప్రభుత్వ ఇనుపదారుల సామగ్రి, పారిశ్రామికపన్నులను ఇచ్చివేయువలెనని ప్రభుత్వమువారికి ఉత్తరువు నొసగిరి.

మిల్లరండుగారి నిరుత్సాహము

లండన్, ఆగస్టు 21:—లండన్ ఒడంబడిక అసలు ముఖ్యమైన విషయమును ఏర్పాటుకేయలేదు. ప్రెంచివారికి జర్మను ఉపద్రవము ఎన్నటికి లేకుండజేయలేదు. స్పిటు హెడ్ నాకాదళ ప్రదర్శనజూడ మున్దానముగా ప్రాంసు కేసు మును లక్ష్యముకేయలేదని తెలియుచున్నది. ప్రాంసును ప్రస్తుతమందున్న వైద్యమును తగ్గించరాదు. అదియే వారికి ఆధారము. రషి గూనుగూర్చి జాతీయమితివారియందు ఆశ ఉంచుకొని సయోజనము లేదనిరి. రషియా ఒడంబడిక నిరర్థకము, ఉపద్రవ కరమనియు మిల్లరండుగా రనిరి.

డాన్ నివేదికమును అంగీకరించుట

లండన్, ఆగస్టు 21:—ఫెడరల్ సంఘమువారు డాన్ నివేదికమునుగూర్చి ప్రవేశపెట్టిన బిల్లునిన్నటిని అంగీకరించిరి.

వేల్పుయవరాజు

మ్యూయార్కుకు 24 వ తేదీని బయలుదేరెను.

చతురంగపు సభ

భారతీయుడు తెలివిగ మిచెలు అనునాతని ఓడించెను

గ్రీకుక ప్రాన్సు ధిక్కారము

సుడిజికిరిగూకనుగారు షోక్లము కలుగజేసికొనుటచే ఉపద్రవము తొలగినది.

పారియటుగారి ప్రకటనము

లండన్ సభనుగూర్చి పారియటుగారు కేయ ప్రకటనమునుగూర్చి వినుటకు సభంతయు క్రిక్కిరిసి యుండెను. నిజమైనశాంతి ఏర్పడుటకు లండన్ సభ మొదటిమెట్టు. లండన్ ఒడంబడిక నూతన కేకమునకు ప్రారంభము. వెర్నెయిలు ఒడంబడికలో జెప్పబడిన అభయములకు భంగములేదు. ఈ ఒడంబడికను నిరాకరించిన ఉపద్రవ మేర్పడును. ప్రత్యేకముగ మనము ప్రవర్తించుటకు ప్రయత్నించిన భయమేర్పడును రాయబారము లన్నియు రూపువిధానముతో నిండినవి. రూపు సమస్యను ఎత్తివేయుటకు వీలులేదు. పరాసులు రూపులో నిలబడిరేని ఏకాకులుగ నుండురు. అందుచే అంతర్మితమండలి సయోజ్యను ఏర్పరుచుకొనుట, రూపులో నిలబడి ఏకాకులుగ నుండుటయొ. నిశ్చయించుకొనవలెను. అంతర్మితమండలి ఋణమునుగూర్చి ప్రెంచివారు ఎన్ని పర్యాయములో ప్రస్తావించిరి. డాన్ నివేదికమునుగూర్చి ఆలోచించక ఋణమును గూర్చి చర్చించుటకు వీలులేదు. ప్రాంసు కుపద్రవము లేకుండుటనుగూర్చి ప్రత్యేకముగ ఒక సభలో ఆలోచించెదరు. జర్మనులు వైద్యమును తగ్గించి తమవర్తకులను నెరవేర్చువరకు కొలను ప్రదేశమును ఖాళీకేయుటనుగూర్చి పరాసులు ఆలోచించరు. మధ్యవర్తిత్వారా పరిష్కారమును ప్రాంసు నూచించుటచే లండన్ సభ భగ్నముగాకుండ లేలేను. అని పారియటుగా రనిరి.

కాబూలులో చిల్లాయితెగవారు

తిరుగ బడుట

ఆఫ్ నిస్సానులో తిరుగబాటు

లండన్, ఆగస్టు 11:—ఆఫ్ నిస్సానులోని నిమిత్తము చిల్లాయితెగవారు తమనాయకుని యజమాన్యముక్రింద కోర్టులో దాడినప్పటి. అల్పి మూడు బట్టుకొనిరి. ఇది ఇండియాకు పోవుసర్దుము. అమీరుకాబూలుకు తిరిగివచ్చుచున్నాడు. గజ పక్షమునుండి రషియాపత్రికలు ప్రతిపాల్ బ్రిటిష్ ప్రచారముతో నిండియున్నవి. ఆఫ్ నిస్సానులో తిరుగబాటునకు కారకులు బ్రిటిష్ పక్షములే ఉత్తరవాదు లనుచున్నవి. బ్రిటిష్ వారు ప్రాచ్యదేశీయులపై జూపుచున్న వ్యగ్రభావమును అణచుటకు తమకు తోడ్పడవలెనని బ్రిటిష్ పనివాండ్రవహాయమును సోవియటు అధికారపత్రిక యడుగుచున్నది. ఆఫ్ నిస్సానులో ఆల్లరి సోవియటులకు భంగము కలుగజేయుటకే యనుచున్నదని రూటు తెలుపుచున్నాడు.

లండన్, ఆగస్టు 19:—మాస్కోనుండి డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్ వార్త లిట్లు తెలుపుచున్నవి:—కాబూలు కేత్రపులచే చుట్టవేయబడెను. ప్రభుత్వము, వైద్యము నగరమునకు రాకుండ జేయబడెను. సంబంధములేకుండ జేయబడెను. అమీరుకు ప్రతిపాల్ముగ ఈయవ్యమ మెట్లుడె ననుచున్నాడు.

అబ్దుల్ ఖిమ్ము అనునాతని అమీరుస్థానే నియమించుటకు విప్లవకారులు ప్రయత్నించుచున్నారు.

వైవిధ్యములను గూర్చి లండన్ లోనున్న ఆఫ్ నిస్సాను రాయబారి ఏమియు జెప్పనైన. మేము మాకాబూలు ప్రభుత్వముతో నిరంతరము ఉత్తర ప్రత్యక్షతరములను జరుపుచున్నారమనిరి.

సామ్రాజ్యమతములు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 23:—లండన్ లో సర్ యంగుహజ్ టెండు ఆరేని అనుచులు అనేకులు ఆహ్వాదీయోద్యమ నాయకుడగు మహ్మదు అహమదుగారిని కలిసికొనిరి. ఇతడుగోము, డెమాస్కసు పట్టణములను జూచివచ్చెను. యుద్ధమున మడసిన భారతయోధులపట్ల బ్రిటిష్ పాదజూపిన కృతజ్ఞతను కొని యాడుటకు తెలుసులో నెలకొల్పిన స్మారకచిహ్నమును జూచెదరు. బ్రిటన్ లో ప్రజలకు విశ్వర్యముగలుగుగాక యని ఆహ్వాదుగారు ఆశీర్వాదము గావించిరి. తనసందేశమును సావధానముగ చిత్తగించెదరుగాక యనిరి. బ్రిటన్ వారు పాలించు అన్ని జాతులమీదను ఏమిటో ప్రవర్తించునని ఆశించుచున్నాడననిరి. బ్రిటన్ ప్రజలహృదయ మెంతయు మంచిది. దానిని మేము హర్షించుచున్నారము.

ఆంగ్లో సోవియటు ఒడంబడిక

లండన్, ఆగస్టు 20:—మాస్కో సోవియటు నిండు సభవారు లండన్ లో తమ ప్రతినిధులు ఆంగ్లో సోవియటు ఒడంబడికకు పాటుబడినందులకు అభినందించిరి. ఇకముందు సోవియటు రషియా ప్రజలపై పన్నులభారము పడు ఒడంబడికను అంగీకరించరాదనిరి. ఋణములను రద్దుకేయు విషయమునకు జాతీయతత్వమునకు ఆంగ్లో సోవియటు ఒడంబడిక విరుద్ధముగ లేదని రాకోవిస్కీగా రనిరి. తమకు లాభముగ నుండునటుల పరిహారము నిచ్చెదమనిరి. దీనిని అంగీకరించెదరనిరి. లేనిచో ఆస్తిదారులకును పత్రందారులకును ఏమియు లేకుండపోవును.

ఇతరవిదేశములతో సంబంధముల నేర్పరుచుకొనుట కీఒడంబడిక సాధనముగ ఏర్పడునని చిదిరకాగారనిరి.

సోవియటుల అంతర్జాతీయపరిస్థితులను బలపరుచుననిరి. బోల్షివికు సిద్ధాంతములను నిర్ధారణ జేయుననిరి.

రషియా ఒడంబడిక రషియా బ్రిటిష్ వారి రిద్దరికిని అనుకూలముగ నుండుననియు ఇద్దరును కలిసి పనిచేయవలెననియు నూసగు లారెన్సుకన్య బ్రిటిష్ కార్యకర్తను తరపున ప్రస్తావించిరి.

గ్రీకుక ప్రాన్సు ధిక్కారము

ప్రభుత్వమువారి చిక్కులు

లండన్, ఆగస్టు 22: రాత్రి 11.30 నిమిషాపు నాకా కపాను ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువును నిలకరించుటచే అతడు డ్రోహియగునా కాదాయను ప్రశ్న బయలుదేరెను. ఈకప్రాన్సు తంతిలన నాకాదళమంతయు చీల్చివేయబడెను. ఇతడు ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువు నుల్లంఘించెనేని అతనిపై కఠినచర్యను దీసికొనెదరు. రాజీనామానిచ్చిన ఉద్యోగులను మరల ప్రవేశపెట్టుట ఇతనికిష్టములేదు.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవస్తుప్రదర్శనమున కేగిన మద్రాసు ప్రతినిధులకు రా. బ. సుందరాచార్యులుగారు విండోసంగిరి. అంతయు చక్కగ జరిగెను.

లండన్ తీరానములు

రిచిస్ట్రాగు అంగీకారము

జాతీయవాదుల బెడరింపు

లండన్, ఆగస్టు 22: రాత్రి 11.50 జర్మను జాతీయవాదులు లండన్ ఒడంబడికను అంగీకరించుటకు ప్రయత్నములను జరుపుచున్నను అభయము కనుపించదు. ఒడంబడికను అంగీకరించనిచో చెల్లదని ప్రెస్ బ్యూగారు హెచ్చరించుచున్నారు. జాతీయవాదులు మరల రాయబారములను ప్రారంభించుటకు స్వాతంత్ర్యము గలవనుచున్నారు. తమ సంపూర్ణ కార్యక్రమము అమలుజరుగవలె ననుచున్నారు. తమ బాగ్యత తమకు తెలియుననుచున్నారు. ఒడంబడికను అంగీకరించవలెనని జాతీయవాదులు చాలమంది కబురంపుచున్నారట. లండన్ ఒడంబడికను అంగీకరించక పోవుటచే కాలహరణము జేయుటచే చాల కష్టముగ నుండుననుచున్నారు.

భారత సంస్కరణములు

సిడెహోప్రభుని ప్రత్యక్షతరము

సరుఆలీఇమాంగారి లేఖ

లండన్, ఆగస్టు 19:—తాను సరుఆలీఇమాంగారియభిప్రాయములతో చాలవరకు ఏకీభవించుచున్నాడననియు భారతీయులు తమదేశములో సక్రమపరిస్థితులను నిలబెట్టుటకు బ్రిటిష్ పాదసహాయ మవసరమనియు భారతరాజకీయవేత్తలందరును ఒకేయందేశ్యముతో నున్నారన్నచో సర్ ఆలీఇమాంగారితో అంగీకరించననియు ముఖ్యవిషయములందే వారు భిన్నాభిప్రాయముతో నున్నారనియు పాశ్చాత్యవాగికము అంతరించిన వెంటనే సకలతత్వర్యములుగలుగునని అతివాదుల యభిప్రాయములు అంతగా నైతికవిహితవిధములున్న భారతీయులకు పాశ్చాత్యప్రభుత్వపద్ధతులు రుచింపవనియు భారతీయుల మొదటి ఆశయము. సక్రమపరిస్థితుల నేర్పరుచుటయనియు దీనినినిలబెట్టుట మాకు పవిత్రమైన విధికృత్యమనియు బాగ్యత మాకుగలవనియు సిడెహోప్రభువు ప్రేముపత్రికలో సర్ ఆలీఇమాంగారి లేఖకు ప్రత్యక్షతరము నిచ్చెను.

స్థానిక వార్తలు

పార్లమెంట్ పరిశ్రమ:—వరదల మూలమున పార్లమెంటు పై స్పీకరు పరిశ్రమలు 30 ఆగస్టున జరగక 27 పెట్టెలకును జరుగును. గతకాలములు 12 పెట్టెలకును వరుసగా పుచ్చుకొందుమని ప్రెసిడెన్సీ పార్లమెంటు సంఘకార్యదర్శి తెలుపుచున్నాడు.

మదరాసు మహాజనసభ:—పైసభవారి వార్షిక సాధారణ సమావేశము కలివారంనాడు (30 తేది) 5 గంటలకు యాసభామండలమున జరుగును. 1923 సాంవిత్రిక నివేదికమును చదువుట, 1924 కు అధికారవర్గము నెన్నుకొనుట కార్యక్రమములు తదితరములు కార్యక్రమమునందు గలవు.

హిందూమిషనరీ సలహా:—మతముమార్పు కొనుట:—6 సంవత్సరముల ప్రాయమునందు మహమ్మదీయమతము స్వీకరించిన హిందూమదాలీగారు హిందూమిషనరీ సంఘమువారు ప్రకారము హిందూమతములోనికి గుర్తొనింగ హరిసింగ్ అను పేరుతో తిమతమును మార్పు కొనెను.

నూగ:—అను ఆంగ్ల మాసపత్రిక, మద్రాసు జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ పట్టభద్రుల తరపున ప్రచురింపబడుచున్నది. మొదటి సంచిక వెలువడినది. వి. యెస్. శర్మ బి. ఏ. టి. గారు సంపాదకులు. సంవత్సరపు చందా ఒక రూపాయి. “నూగ” పత్రిక చిరకాలము వర్ధిల్లుగాక, యని కోరెదము.

శ్రీకృష్ణమందిరసభ:—36 వ సం. మహాశ్రీజయంతి యుత్సవము:—చెన్నపురి పెద్దనాయునిపేట వరదాముత్తియప్పకవి, 97 వ సంఖ్యగల శ్రీకృష్ణమందిరంబున 1924 సం. ఆగస్టు 26 వ తేది మంగళవారము సాయంత్రం 6 గంటలకు ప్రహృత్తి శోభింకపురం ఏ ఆర్. దొరసామి ఆధ్వర్యంగా వారసల సీతాకల్యాణకాలక్షేపము జరుపబడును.

శ్రీ పుండలీకవరద సభ:—చెన్నపురిగోవిందప్ప నాయుని పిథి నెం 62 రు ఉమ్మడి రామయ్యకెట్టి గురుస్వామి కెట్టివారికార్యాలయమున 26-8-24 రాత్రి 9 గంటలకు ప్రహృత్తి వి. కృష్ణాచార్యుల నలన “నళకూబర, మణిగీవ కావ్యమోచనము” అనుచరిత్రమును పారికథాకాలక్షేపము జరుపబడును. భక్తవరులందఱు విచ్చేయవలయు.

రాకపోకలు:—ప్రాసెసరు సత్వకేతుగారు నిన్న ఉదయము యిచటికి వచ్చిరి. స్వామి శ్రద్ధానందగారి సలహా ప్రకారం నరదులచే నష్టపడిన మలబారు మొదలగు స్థానములకు వెలి సహాయసంఘ సేర్వరచెదరు. వీరివెంట ఆర్యసమాజ సభ్యులు; కేశవగారు మాడ నుందురు.

జి. ఆర్. హెల్మన్ గారు ఇండియన్ కాటన్ కమిటీ శ్రీకటూరి థిన్ నుండి నిన్న యిచటికివచ్చిరి. కెప్టెన్. ఎ. ఎస్. బ్రాక్ గారు నిన్నవచ్చిరి. మలబారునుంచి, ఎ. రాజనాయక్ (జిల్లా ఫారెస్టరీ ఆఫీసర్) మహమ్మద్ హుస్సేన్ సాహెబ్ గారు (రిజిస్ట్రేషన్ యిన్స్పెక్టరల్) యిచటికి నిన్నవచ్చిరి. ఈలోమధ్యగా కొలంబోనుండి విజయనగరం మహారాజుగారు, జయపూరు యువరాజు నిన్న యిచటికివచ్చిరి.

గవర్నరుగారు సవరివారముగా నిన్న రాత్రి బెంగళూరు వెళ్లిరి. రేపురాత్రి బెంగళూరునుంచి ఉదయండులము వెళ్లుదురు. త్వరలోనే తిరుచినాపల్లి తంజావూరుజిల్లాలను పీక్షించుట.

సర్. ఆర్. వాపుగారు మలబారుజిల్లా మల్లాపురము నిన్న రాత్రి వెళ్లిరి.

జి. జె. కాచారీగారు మొన్న రాత్రి తిరుచినాపల్లి వెళ్లిరి (యంజనీరు) హరిగారు వెల్లింగటనుకు మొన్న వెళ్లిరి.

కొల్లెంగోడురాజు, రామనాథరాజు, దివాన్ బహుదూర్ కృష్ణనాయక్ గారు మొన్న వెళ్లిరి.

కాననభాగ్యతుండ్రి ఎల్. డి. స్వామికన్నప్పిళ్లగారు హిందూనక్షత్రగణితముపై పుస్తకసంపుటకు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమువారు రాహస్యనిండుచే బెంగళూరు నిన్న రాత్రి వెళ్లిరి.

సారెస్టు ఫిఫ్ యంజనీరుగారు ఒలవకోడును నిన్న వెళ్లిరి.

సి. వి. నరసింహరాజు, ఎ. యస్. కృష్ణం పుర్రు నిన్న వెళ్లిరి.

యామాబ్ హుసేన్ గారు బొంబాయినుండి నేడిచటికి వచ్చిరి.

మదరాసు కార్యరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసు పార్టీ
చిత్రాద్రెపేట వోటర్లు టి. పి. మినాక్షిసుందరము విశ్వగారి (కాంగ్రెసు అభ్యర్థి) సహాయార్థము 1 గొప్ప ఊరేగింపు టుత్సవము బజరతోసహా బయలుదేరెడిది. ఈ ఊరేగింపు ప్రార్థన సాయంకాలముగూడా జరిగినది. నేపియర్ పార్కుకడ బహిరంగసభ జరిగినది. కాననభాగ్యతుండ్రి టి. ఆదివారాయణ కెట్టిగారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి. డాక్టరు కామత్, యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, జి. రంగయ్యనాయుడు, సుబ్రహ్మణ్యశివగారు వోటర్లు మద్దతినిచ్చి కాంగ్రెసు పార్టీవారికే వోట్లనియవలసిన దని చెప్పిరి. చాల జయప్రదముగా సభజరిగి ముగిసినది.

పెరంబూరునకు అభ్యర్థులుగా వి. ఎల్. కాశ్మీరీగారు, భక్తవత్సల నాయుడుగారు నిలవబడిరి. ఇరువురును కాంగ్రెసు పార్టీకి చెందినవారేకాని భక్తవత్సలనాయుడుగారు అనుభవముకలవారు సమర్థులు. వీరియందుగల అభిమానము చూపుటకు క్రిందటి కలివారము ఒక బహిరంగసభ జరిగెను. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి. వీరు భక్తవత్సలనాయుడుగారి ప్రవర్తనము, అసభనము, సమర్థతలగుర్తులెల్ల వారికే వోట్లనియవలసినదని చెప్పిరి. పి. ఆదికృష్ణ శాయకాగారు, ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యఅయ్యర్ గారు, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్ గారు, నటేశ మొదలియార్, వి. సభాపతి కెట్టిగారు వి. ఎల్. కాశ్మీరీగారు రెండువన్యాసము లిచ్చుటకన్న కార్యకలతేమియు సహాయము చేసి యొగరనియు, వారికి వోట్లనిచ్చుట కూడవనియు, భక్తవత్సల నాయుడుగారికే అన్ని వోట్లను ఇయ్యవలసినదనియు వోట్లను హెచ్చరించిరి. సభముగిరి నాయకులు వెదలిపోయిన తర్వాత వి. ఎల్. కాశ్మీరీగారు రుద్రుడై భక్తవత్సలనాయుడుగారి దివరకు చేసినపనులను విమర్శింప మొదలుపెట్టిరి తోడనే వోట్లను వీరిని గేలిచేసి, ఉపన్యాసము చెప్పవలయుకలెడిది, అభ్యంతర పెట్టెసాగిరి. తరువాత కాశ్మీరీగారు యింకొక మూల నింకొక సభ నేర్పించుచుగా అచటగూడ నిట్టిగోలెమే జరుగగా వారు వెదలిపోయిరి.

కాంగ్రెసు కార్యక్రమము

బహిరంగసభలో రాళ్ళు పెంకులు ఎగురుట

8 మురు మనుష్యులకు గాయములు తగిలుట

వైద్యశాలకు తీసికొని పోవుట

పెద్దనాయకంపేట వోటర్లు నిన్ననొక బహిరంగసభ జరుప నేర్పాటుచేసిరి. శివజ్ఞానంపార్కులో 6 గంటలకు జరిగిన తలననుకొనిరి. జి. సుబ్రహ్మణ్యకెట్టిగారికి వోట్లనిత్తమనుకొనిరి. వీరికి ప్రత్యక్షిగానున్న సుబ్రహ్మణ్యమొదలియార్ గారు అచటనే 4 గంటలకే ఒకసభ నేర్పాటుచేయించెను 6 గంటలకు కాంగ్రెసుపార్టీవారు వచ్చిరి. వారితో పోలీసు సభ ఇన్స్పెక్టరు గారు అచట మీటింగుచేసెందుకు వీలులేదని చెప్పిరి. ఒకసభ జరుగునపుడు అచటికి 200 గజముల దూరమునకులోపల నింకొక సభజరుగగూడదనిరి. అప్రకారమే కాంగ్రెసుపార్టీవారు వేరొక మూలసభచేసిరి. యిచట ప్రేక్షకులు 150 మంది గలరు. మొదటి సభలో 30 మందికిలోపుగా నుందురు. రెండవసభ మొదలుపెట్టి ఆదికేశవులుగారు లేచి ఉపన్యాసము మొదలుపెట్టినప్పటికి రాళ్ళు పెంకులువైకెగిరినవి. ముగ్గురికి దెబ్బలు తగిలినవి. వారిని వైద్యశాలకు పంపిరి. శ్రీనివాసయ్యంగారు మొదలగు ప్రముఖులు రాళ్ళురప్పలు పెట్టికొట్టించువారికి వోట్లనిచ్చుటకేమనూ ఆలోచించునదని ఉపన్యసించిరి. ఈగల్గెనే ప్రత్యర్థులకు నష్టదాయకమైనది. ఇదియే కాంగ్రెసు పార్టీకి బలము నిచ్చినది.

బీడిల కేసు:—ఏ. అబ్దుల్ కరీం అనునతడు తానుచేయు బీడిలమాదిరి బీడిలుచేసి తనపేరుతో అమ్ముచున్నారని గమక విచారించి అట్టిది అపుడెయ్యగోరెదనని మదరాసు సివిల్ కోర్టులో యస్. అబ్దుల్ కరీం, మహమ్మద్ ఉమ్రాసాపేలు అను వార్లమీద కేసు తెచ్చెను. సివిల్ కోర్టువారు వాది కనుకూలముగా తీర్పునిచ్చిరి. ప్రతివాదులప్పలు చేయగా జప్తియెంతట సున్నారావుగారు క్రిందికోర్టు తీర్పును మార్చి, ప్రతివాదులు తమ బీడికట్టలపై, పూర్తిపేరు ప్రకటించవలయుననియు మరి కొన్ని నూదలతో తీర్పుచెప్పి కేసును సమర్థతతో విచారించిరి.

పశ్చిమ తరములు

(శుక్రవారము తరువాయి)

వరదల్లు
సి. రామంగారెడ్డిగారు.

ప్ర (1) నిరుటి సంవత్సరము టిన్నెవెల్లి, గంజాం, విశాఖపట్నంజిల్లాలలో వరదలచే నష్టపడినవారికి సహాయార్థము వెచ్చించిన సామ్యంత.

(2) ఇటీవల మలబారు తంజావూరు మొదలగు జిల్లాలందు కలిగిన వరదనష్టములకు సహాయముకై వెచ్చించిన సామ్యంత.

జిల్లా ఖర్చుపెట్టినదబ్బు

జ (1) టిన్నెవెల్లి తేదు
గంజాం 2000
విశాఖపట్నం 4500

(2) మలబారు 2000
తంజావూరు 5000
తిరుచినాపల్లి 5000

కోయంబూర్ తేదు 500
నీలగిరి 250

వలసపోవుట

క్రిమాన్ శశిభూషణ రథమహాశయోగాలు

ప్ర (1) 1921-22, 23, యాయూడుసంవత్సరములలో గంజాంనుండి బర్మానులసహాయన కూలీలసంఖ్య ఎంత?

(2) అస్సాంపోయినవారి సంఖ్యఎంత?

(3) ఈరెండుచోట్లకుపోయిన ఆడవారెందరు, మగవారెందరు?

(4) హిందూదేశములో చిటగాంగుతర్వాతను మదరాసు రాష్ట్రములో మొదటిదిగాను గంజాంజిల్లా కూలీలను పంపుటనిజమా?

(5) ఈపోయిన కూలీలపని విషయమై అస్సాం బర్మా లలో ప్రభుత్వమువారు చేసిన విచారణఫలితా?

(6) బర్మాకు వచ్చువారి పనివిషయము కనుగొను బాధ్యత వారువచ్చిన రాష్ట్రప్రభుత్వము వారిదని బర్మాపై నాన్నకమిటీ వారన్నది నిజమా! దానివిషయమై ప్రభుత్వమువారు చేమిచేయ నాలోచించుచున్నారు.

జ: 1. తెలియదు.

2. 1 జూలై 1920 నుంచి 30 జూన్ 1921 వరకు 1454 మంది
.....1921.....1922..... 1001.....
.....1922.....1923..... 786.....

3. 10) కి 35.8 మంది ఆడంగులు అస్సాంపోయిరి. 100 కి 51 మంది మగవారు. ఇది 1922-1923 జూను నెలాఖరువరకు తెలిసినది. 1921, తెలియదు.

4. కాదు. చిటగాంగువిషయము తెలియదు.

5. అస్సాంనుగూర్చి తెలియను. బర్మానుగూరి తెలియదు.

6. బర్మా పై నాన్నకమిటీవారన్నది తెలియదు.

గవర్నరుగారికి స్పెషల్ ట్రైను

సత్వమూర్తిగారు

ప్ర: 1. గవర్నరుగారు ప్రత్యేక రైల్వేమీద పోవుట మానినందున గవర్నరు మొంటుమలిగిన నిలవబడాయ మొంత

2. ప్రత్యేకరైల్వేలోతప్ప గవర్నరులను తీసికొనిపోమని రైల్వేకంపెనీలన్నవా? అనుచో ఎందులన?

జ: 1. తెలియదు. 2. లేదు.

పశ్చిమాంధ్రమున బొంబులుచేయుట

కె కోటిరెడ్డిగారు

ప్ర:—1. పశ్చిమాంధ్రజిల్లాలలో ప్రజలనుచంపుటకు బొంబులను తయారుచేయుటనుగూర్చి కలిగిన అలజడి ప్రభుత్వమెరుగునా, 2. అనుచో ఆపరిస్థితులకునుకూలముగ ఏమిచర్యతీసికొన్నారు, తీసికొనెదరు.

జ:—1. 2. ప్రజలను చంపుటకై బొంబులను తయారుచేయుట ప్రభుత్వమువారికి తెలియనచ్చి ప్రత్యేకపోలీసుదళమును పెట్టి బొంబులను తయారుచేయుచోట్లు కనిపెట్టి, వాటినిదాని చేయుటకు చర్యతీసికొన్నారు.

సి. నటేశమొదలియార్ గారు

ప్ర:—1. కృష్ణాజిల్లా విభజనచేయుటచే పోలీసు నూపరిండుటపోట్లు నొకదానిని సృష్టింప నెంచిరా? 2. అనుచో దీనికి ప్రావిన్సియల్ పోలీసువారుగూడ అర్హులేనా 3. నవంబరులో ఫించనుపుచ్చుకొన్నప్పుడైయగారిస్థానమునకు ప్రావిన్సియల్ పోలీసుఉద్యోగికి పోవుటనిజమా? ఇందును గూర్చి ఏమైన ఉత్తరువులనిచ్చిరా?

జ:—1. 2. ఈ విషయములనుగూర్చి గవర్నరు మొంటువారలోచించుచున్నారు.

3. ఫోలీఅయినతర్వాతగాని ముందుగానే ఉత్తరువులయము.

బొంబాయి, ఆగస్టు 22:—నార్మండా మెయిలుస్టీరు

రు మామూలుగా ఉదయము రావలసినది సాయంకాలము 4 గంటలకు వచ్చినది. (అ. ప్రెం.)

మానేజరు:— ఆంధ్రహోజీరిమిల్సు,
(1458) బెజవాడ, పశ్చిమగోదావరి.

శ్రీ మహాంధ్ర రామాయణము

కృత్రిన మర్మణ మహాత్మ్యము. కడప

23 తేదీని కడపలో బ్రహ్మశ్రీ కావ్యశ్రీ జనమంచి శేషాద్రి శర్మగారిని గౌరవించు నిమిత్తము వెంకటగిరి సంస్థానాధీశ కుమారరాజుగారు శ్రీరాజా వెలుగోటి సర్వజ్ఞ కుమార కృష్ణయ్యచేంద్రబాద్దరువారి ఆధిపత్యము క్రింద ఒక మహాపండితభక్త కూడెను.

ఉదయం కుమారు శి గంటలకు వేనవేలజనులు శ్రీయంత బ్రహ్మశ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారియింటివద్ద కూడిరి. ఆపల శ్రీరామచంద్రుని పటము నలంకరించి వాద్యములతో శ్రీయంత శర్మగారి గృహమునుండి బయలుదేరి పురరాజభిధుల వెంబడి తిరిగి ఆపల శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి దర్శనార్థమై దేవుని కడపకు చేరిరి. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారికి అర్చనాది మంగళ హారతులు సమర్పించి శ్రీరాజాగారికి పుష్పమాల సమర్పించి ఆపల సభామండపము బ్రవేశించిరి. సభామండపములో శ్రీ రాజాగారు ఉచితాసనముపై గూర్చున్నపిమ్మట బ్రహ్మశ్రీ శేషాద్రి శర్మగారు ఆంధ్రదేశమున పలుప్రదేశములనుండి వచ్చిన గీర్వాణాంధ్ర పండితమహాజనులను శ్రీ రాజాగారికి పరిచయముచేసిరి. తాంబూలాది సుగంధపుష్పములను సభాజనుల కెల్లరకు సమర్పించి పిమ్మట శ్రీ రాజాగారితోను పండిత శిఖా మణులతోను సభాపాలకుల మరల కడపనగరమును చేరిరి. కడప నగరము చేరినపిమ్మట బీదప్రజల కెల్లరకును శ్రీయంత శివరారి పిచ్చయ్య బి. ఏ. గారియొక్కయు శ్రీయంత కె. గుండూరావు బి. ఎ. బి. ఎల్. పి. గారియొక్కయు శ్రీయంత సి. పి. బాబురావు, బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. డి. గారియొక్కయు ఆధిపత్యముక్రింద అన్ని దానము జరిగెను. అనేకమంది బీదప్రజలు సంప్రదించి కరుణగా భుజించిరి.

శ్రీయంత పాశం ముద్దుకృష్ణయ్య తియ్యేటట్ల భవనములో మధ్యాహ్నము శి గంటలకు బహిరంగసభ గూడెను. ఆ సభకు జనులు మిక్కిలముగా వచ్చిరి. సభామహాసందముగా నుండెను.

స్వాగతోపన్యాసము

సమ్యక్సంపూర్ణులగు శ్రీయంత కాకూరు శ్రీనివాస రావుగారు ఆంధ్ర సమాజేశ్వరైన ప్రజలకెల్లరకు పురవాసుల పక్షమునను, శేషాద్రిసంస్థానముపక్షమునను వ్యాదమహాత్మ్యక స్వాగత మొసరిరి. స్వాగతోపన్యాస మొనరించిన సర్వజ్ఞ బిరుదాంకురై రాజమండలయశోకీర్తనగారుచిన శ్రీవేంకటగిరిసంస్థానాధీశ కుమారరాజుగారిని సభపాలకులను ఏకగ్రీవముగాసభాధిపతిగా నుండగలగా శ్రీకుమారరాజుగారు జనుజయభ్యులు మిన్నమట్టి సభాధిపత్యమును స్వీకరించిరి.

అంతట పి. పిచ్చయ్యగారు సభకు రాజాల నందులకు కుమారణ గౌరవు పంపిన తంతివార్తల చదివి వినిపించిరి.

ఆపల శ్రీయంత. కె. గుండూరావు బి. ఎ., బి. ఎల్., గారును, ప్రొద్దుటూరు. శ్రీయంత. శేషశాస్త్రిగారును శ్రీరామాయణగ్రంథముయొక్క ఉత్కృష్టతనుగ్రంథకర్తలయొక్క శక్తి సామర్థ్యములను వెల్లబెట్టిరి. శ్రీయంత. జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారిచే రచింపబడిన రామాయణమునుండి కొన్ని భాగములనుండి ఆంధ్ర శ్రీమహామాయణమును శ్రీరామచంద్రునకు శ్రీకుమార రాజాగారి ఆధిపత్యముక్రింద అంకిత మొసరిరి. అటుపిమ్మట ఈ పురవాసులు బ్రహ్మశ్రీ శర్మగారికి భక్తి పూర్వకముగా అనేక కానుకలను శాలువలను సువర్ణబిరుదులను ఒసంగిరి. శ్రీకుమారరాజుగారు భక్తి పూర్వకముగా ఒకజత అమూల్యములగు రెండు వివ్యకాలులను రెండుపందలా పదహారు రూప్యములను నిండారు భక్తితో సమర్పించిరి.

శ్రీయంత కుమారరాజుగారు తమ్ము ఈసభకు అధ్యక్షులుగా ఆహ్వానించినందులకు ఎల్లరకుభక్తిపూర్వకముగా వందనము లర్పించి సభను జయప్రదముగా నిర్వహించి మరకడప మండల వాసులయొక్క కృతజ్ఞతను బ్రాహ్మరై సభను చాలించిరి.

రాత్రి శ్రీ కుమార రాజాగారి గౌరవార్థము దీనరక్షకన భవారు ఆదేభవనములో పాదుకాపట్టాభిషేక సాటకమును నేత్రా నందకరముగా బ్రదర్శించిరి. శ్రీ కుమార రాజాగారు సాటకమును విక్షించి యానందించి దీనరక్షక సభాధ్యక్షులగు శ్రీయంత బి. పి. దేవరాజులు నాయుడు బి. ఎ. బి. ఎల్. గారికి సాటకశలను అభివృద్ధి నొందించుచున్నందులకు వారికృతజ్ఞతను వెల్లబెట్టి పుర జనులెల్లర వీక్షించి బొంబాయి మొయిలతో చెన్నపురి శేరిరి.

పలుప్రదేశములనుండి ఈసభకు గౌరవించుటకు వచ్చిన పండిత మహాజనులను శ్రీ ఆంధ్రరామాయణ గ్రంథకాశకులును ముద్రాపకులును అగు శ్రీయంత వావిళ్ల వెంకటేశ్వర శాస్త్రిగారికి సభను చక్కగా నిర్వహింపగలిగినందులకు ఈపురజ నులకును సన్మానసంఘమువారికిని గ్రంథకర్తలగు శ్రీయంత బ్రా

హ్మశ్రీ కావ్యశ్రీ జనమంచి శేషాద్రి శర్మగారికిని సభాధ్యక్షులకు తమహించిన శ్రీ వేంకటగిరి కుమార రాజాగారికిని మావినమహాత్మ్యక వందనము లర్పించుచున్నాము:—

వెల్లాల రామకృష్ణశాస్త్రి.

* * * *

కడప హైస్కూలునందు ఆంధ్రపండితుడును, నుప్రసిద్ధ కవియు నగు బ్రహ్మశ్రీ కావ్యశ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు రచించిన ఆంధ్ర శ్రీరామాయణముయొక్క కృత్రిమసమీక్షణము మహావైభవముతో వేంకటగిరి కుమార రాజుగారి ఆధిపత్యముక్రింద ఈనెల 23వ తేదీన జరిగెను. దత్తతండలమునం దనేక స్థలములనుండియు, నెల్లూరునుండియు చిత్రూరునుండియు చెన్నపురి నుండియు పండితులు వేచేసిరి.

ప్రొద్దున 8-20 గంటలకు కవివర్మలగు శేషాద్రిశర్మగారి యింటివద్దనుండి మేళ తాళములతో పండితులును సాగనుండు పెద్ద నునుపొద్దులగు గుంపులుగూడి జేవునికడపయందుండు శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయమునకు బయలుదేరిరి. చక్కని పాల్కెలులతో అచ్చొత్తినపడియుండు కవిగారి గ్రంథ బ మంగళకరంబు: శి లంకరింపబడిన ఒక సమాసంబునందు గొంబొబడియె. కుమారరాజుగారిని ఆతని కార్యదర్శిగారిని వావిళ్ల వేంకటేశ్వర శాస్త్రిగారిని కొనివచ్చిన మోటారుబండి శేవునికడపసమీపమున పోత గింపురు కలిపికొనెను. వేనానా కుటీమెంబునను కొందరు డిప్యూటీమ్యాగ్స్ తాంబూలాబోగ్గు మెంబులను రోమారరాజుగారిని ఎదుర్కొని దేవతానకు తిన్నగ న డి పిం చు కొని పోయిరి. గుడిలో ఉన్నవలు జరిగినవిదప అం ద రు ను గు డి కి ముం చుగా నుండు మంటపమున గూర్చుండిరి. అప్పుడు కవిశిష్యులగు శేషాద్రి శర్మగారు అచ్చటికి వేచేసి సభనలంకరించి యుండుపండితుల నందరిని ఒకొకరినిగా కుమారరాజుగారికి చూపి వారి వారి యోగ్యతలను పోగడిచెప్పిరి. కుమారరాజుగారు పండితులను చూచుట కెంతయు సంతసించిరి. కవిగారిగ్రంథము యథావిధి గ భగవత్సన్నిధ్యమున నుంచినపద సభ ముగిసెను. కృష్ణదేవి రాజులవారిచే గుడి కట్టించబడినవాటినుండి ను కుమారరాజు గారిరాక గుడియందు ప్రథమరాజద్యంబు బి. సి. పి. రామచంద్రరావుగారు కుమార రాజాగారిలో చెప్పి, తాను రాజుగా రాజేదనియు భక్తుడుగా శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిదర్శనార్థముగుడి కివచ్చె ననియు కుమారరాజుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

సాయంకాలము 8-20 గంటలకు ముద్దుకృష్ణ సాటకభవనమునందు విద్యత్సభయొకటి సమాజేశ్వరమైనను. ప్రేక్షకుల చేతను పండితులచేతను సభ క్రిక్కిరిసి యుండెను. కరతాళస్వ నులు చెలంగ కుమారరాజుగారు జనమధ్యనుండి మెల్లమెల్లగ వారి చేరికొనుచు అలంకరింపబడిన సభావేదికం జేరిరి. వన్నెగాంచిన ప్రేక్షకులలో మి. గా. రాలు అనంతపురంనుండి బి. రామేశ్వరరావు ఎం. ఎల్. సి. గారును రాయబహుమారు టి. యం నరసింహా చార్యులు ఎం. ఎల్. సి. గారును వావిళ్ల వేంకటేశ్వర శాస్త్రిగారును, ఖాకా బహదూర్ మంజుమిమియ్య గారును తిరువతినుండి నాగపూడి ఉప్పసామయ్యగారును మొదలైనవారుండిరి. ప్రార్థనపద్యములతోడను శ్లోకంబులతోడను సభాకావ్యక్త ముమారంభమయ్యెను. శ్రీయంత కాకూరు శ్రీనివాసరావుగారు సభతైత్తో, గంభీరచవనంబులతో కడపజిల్లాయొక్క చారిత్రిక గౌరవమును పావనత్రేతసులను నగులకు కడపజిల్లాయొక్క నుప్రసిద్ధకవులను పేర్కొనుచు తమస్వాగతోపన్యాసమును చదివిరి. ఆంధ్రపండితులయొక్క కవులకు నిరంతరము చేయుతయొగలి బహుకరించిన అగ్రాసనాధిపతి పెద్దలయొక్క గొప్ప ను శ్రీనివాసరావుగారు ముఖ్యముగ స్తుతియించిరి. కడపజిల్లా కవుల నెందరో వేంకటగిరిసంస్థానాధీశులు గౌరవించియుండి యు అటునంటి సంస్థానాధీశులు నేటిదినము కడపజిల్లాకవి నొకరిని గౌరవించుటకు కడపకే స్వయముగ నేతెందుట గొప్పయ్యదవచ్చుననియు కడపజిల్లా కెంతోగౌరవనియు చెప్పి శ్రీనివా. రావుగారు తమ స్వాగతోపన్యాసమును ముగించిరి.

తరువాత శ్రీయంత శే. గుండూరావుగారు కుమారరాజు గారిని అగ్రాసనాధిపత్యము వహించవేడిరి. ప్రొద్దుటూరు శేషశాస్త్రిగారు గుండూరావు గారి ప్రార్థనమును ఆశూరించిరి. కరతాళములచే సభవారు తమ యంతరమును సూచింప, కుమారరాజుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము బహుకరించిరి. జలతారుచే బంగారుచే మెకయు దక్కవోక మొకదాని ఆహ్వానసంపూర్ణముడగు శ్రీనివాసరావుగారు అధ్యక్షునికంఠంబునవైచిరి. పిమ్మట అగ్రాసనాధిపతిగారు తమయవస్థాసమును చదువనారంభించిరి. పండితవర్మలకియ్యవలసిన గౌరవమును కడపపురవాసులు తనకిచ్చినందులకు కుమారరాజుగారు కడప

పురవాసులకు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ వందనము లర్పించిరి. ఉపన్యాసములో రామాయణగ్రంథముయొక్క ప్రాముఖ్యమును కొనియాడిరి. ఎన్ని భాషాంధ్రాంధ్రములున్నను, ఎన్ని నాటములు, కావ్యములు, పాటలు, చారిత్రికము, వీధికాటకములు రామాయణవిషయములపై నన్నన, రామాయణముయొక్కనూ ధన్యము, భావత, నీతినిశేషములు లగ్ని సోమగ్న. రామాయణమునై ఇక నెన్ని ప్రాసించి ప్రాముఖ్యము. శివశివప్రాయమున శేషాద్రిశర్మగారి కావ్యము మిగులగొప్పదనియు, తనగు భాషయందుండు ప్రమాణగ్రంథంబులతో నొకటి గానుండబోవు ననుటకు నందియ మేమిలేదనియు చెప్పిరి. బ్రహ్మాంధ్రపూరాణమును తెలిసిండుచే, నాటకాది యితర కావ్యంబులు రచియించుటచే, శేషాద్రిశర్మగారు ఇంకెక్కుముందే విశేషకీర్తిని సంపాదించి యున్నారని చెప్పి తమయాస్థానమునందుండి జాడుకాలు వలు, 21600 కర్ర గారికి బహుమానముగా పంపించెదమని వాగ్దానముచేసి, కుమారరాజు గారు తమయవస్థాసమును ముగించిరి. డెల్టూరు దొరసామయ్యగారు. ఎం. ఎల్. సి. కట్ట నుంచి రామలింగ రెడ్డిగారు. ఎం. ఎల్. సి. వేదమువేంకటరా యశాస్త్రిగారు, జయంతి రామయ్యపంతులుగారు, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిగారు, నెనులి పట్టభిరామరావుగారు మొదలైన శ్రీముఖులవద్దనుండి, తమ చాలమికి నగడి పంపిన జాబులను, మోగ్రాములను పరూరు పిచ్చయ్యగారు సభామిమియ్య చదివిరి.

కడపలో వైశ్యవర్మలగు బోగనాథం వెంకటసుబ్బయ్య గారును, పత్తి ర ఖావులుకెట్టిగారును కవివర్మనికి బుచ్చవైన యం గాంకడియములు లోడిగి, ఆతనిపై విలువగల లావలగిప్పి. ఏద్రాసునుండివచ్చిన వల్లూరు రామయ్యగారు యంకొక కలు పను చదివించిరి. నెల్లూరునుండివచ్చిన కసికెట్టి వెంకటయ్యకెల్లం యనయ్య వీరులు పసికూపాంబలవంతున చదివించిరి. వేంకటగిరి జగన్నాథశాస్త్రిగారు 20 రూపాయలు చదివించిరి.

చేసిన నుగ్గాదలకన్నీటిని కృతజ్ఞతను వెల్లబెట్టుచు, శేషాద్రిశర్మగారు స్మృతవందనయతో తనచేతులను ఘనమైన శృం ఖులను ప్రేమచే కడపపురవాసులు తగిలించిరి చెప్పిరి. ప్రేమ పాశములచే జనులు తన్నుకట్టినందుకు వారి నెప్పుడు మరచక, వారియవకారమునకు తగుఘృత్రుతి తనగ్రంథంబునగనబడుతుని చెప్పిరి. ఈగ్రంథంబును వ్రాతబుగిల్పి, తనకు మరచరాని ద్రవ్యసాహాయ్య మొనరించి, గ్రంథమును ముద్రణము గావించిన వావిళ్ల వేంకటేశ్వర శాస్త్రిగారికి ముఖ్యముగా తమకృతజ్ఞతను కవిగారు వెల్లబెట్టిరి. తరువాత గ్రంథమాదయం పండు కొన్ని పద్యంబులు చదువబడి, విరల్పింపబడి, సదస్యుల మెప్పు పడెనెను

సభను జనుప్రదముగా జరిపించుట, సభ్యులపను, అగ్రాసనాధిపతి గారికిని, విరూపక్షిచ్చ శాస్త్రిగారు వందనములర్పించిరి. సభ 7 గంటలకు ముగిసెను. అగ్రాసనాధిపతిగారు 28 తేదీ రాత్రియే కడపవదిలిరి. కవిగారిగ్రంథముపై పండితులచే విపులమైన విమర్శమునకు 23వ తేదీన రెండు సభలు జరిగెను. ఆసభలకు వావిళ్లకొను నుబ్బరావుగారు దయచేసిరి. కాంతికొరకు పి. శేకకోపాచార్యులవారు వైష్ణవబ్రాహ్మణులను, కాకూరు శ్రీనివాసరావుగారు మధ్యబ్రాహ్మణులను, కామి కెట్టివేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు స్మార్తబ్రాహ్మణులను సమారాధనలుగావించిరి. కృత్రిమసమీక్షణమును జయప్రదముగ కొనసాగించి, అత్యుత్సాహముతో పనిచేసిన వారలలో శ్రీయంత సి. పి. బాబురావుగారిపేరు మేల్కొనలెనియున్నది. ప్రజలందరు అత్యుత్సాహమును వెల్లబెట్టిరి. 23 వ తేదీనాడు మాడ కొన్ని బహుమానములు చదివించబడినవి.

కడప } సి. పి. రామచంద్రరావు.
21.8.24 } క్షీడరు కడప.

సిన్హాపదర్శనము

సర్ మాల్ కాం ప్రైలీగారు ప్రారంభముచేసిరి

సిన్హ, ఆగస్టు 22:—విధితేక రాజసత్తినిధి యెచ్చటికొ హాయియుండుటచే సిన్హా చిత్రక రాభివర్ధనసంఘమువారి 52 వ వార్షిక ప్రదర్శనమును సర్ మాల్ కాం ప్రైలీగారు శేటిసాయంకాలమున ప్రారంభము జేసిరి. ప్రదర్శనములో మిక్కిలి చక్కనిపటమునకు రాజప్రతినిధి యిచ్చ బహుమానము 'లాల్ హూక్ గోకి' (నీటిరంగు)నివ్రాసిన తెఫ్టునెంటుకర్నలు ఎ. ఆర్. డి. వ మెల్లవర్తగారి కొనగబడెను.

పంకాబు గవర్నరువర్మలను

లాహారు ఆగస్టు 22:—ఆగస్టు 27 వ తేదీన పంజాబు గవర్నరు సిన్హునుండి బయలుదేరి అంబాలాలో 28 29 తేదీలలో నిలిచి తిరిగి 30 వ తేదీన అంబాలానుండి బయలుదేరును. తరువాత పింసూర్ రోటక్ గర్గాక్, డిల్లీలకు పోయి నెప్టెంబరు 5 తేదికి ఆయన తిరిగి సిన్హుపవచ్చును. (ఆ. ప్రె)

వృత్తాంతలేఖలు

తెనాలి

రావుబహదరు చెమిటిగంటి వెంకటసుబ్బాస్వామి శాస్త్రిగారి ఆకస్మిక మరణము (స్వకీయవిలేఖరి)

ది. 22-8-24 తేదీ రాత్రి తెనాలి కోర్టువరకు చెమిటి గంటి వెంకట సుబ్బాస్వామి శాస్త్రిగారు కొల్లూరు గ్రామములో ఆకస్మాత్తుగా మరణించిరి. వీరు ఆ ఉదయముననే కుటుంబ సభ్యులతో క్రీడాకారమునకు బయలుదేరి కొల్లూరు వెళ్లిరి. సాయంత్రము శ్రీ పుష్పగిరి స్వామిలవారి దర్శనము నిమిత్తము లొల్లవారి స్త్రీలను కలువల వెళ్లిరి. అంతలో జేవుని యూరే గింపు వచ్చి ననియు ఒక బ్రాహ్మణేశ్వర బాలుడు స్వామిల వారు వేంచేయున్న గది ప్రక్కనయున్న అరుగుమీద వెళ్ళగా వారి నవుకరు ఆపిల వానిని దింపివేసెననియు రెండుపరి ఆ నవుకరును స్త్రీల వాని స్నేహితులు కొందరికిని కొంత సంఘర్షణ జరిగెననియు తెలియదున్నది. యీ ఘర్షణ గర్భ బాటు చేయుటకు శ్రీ శాస్త్రిగారు బయలుదేరినప్పుడు సర్ద బాటు చేయ ప్రయత్నింపగా సుంపులోనున్న యొకరు వారిచేతిలో కత్తెనులాగగా వారు క్రిందబడినటులను అందుచలన ముగించి నటులను వారు వ్యాపించుచున్నది. వారికి కొంచెము చెప్పు లుగూడ తగిలినటులు ప్రజలు చెప్పుకొనుచున్నారు నిజము నిలు కడమిదగాని బయలుపడదు. పోలీసువారు యథార్థము చెలి బుచ్చుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నటుల తెలియచున్నది. ఏది యెటులున్నను తెనాలిలోని గొప్పగృహస్థ మరగాము నొం దను. వీరు అన్నితరగతులవారిచేతను సదా గౌరవము పొంది రని చెప్పుటకు సందియము లేదు. వీరు ప్రియమైన సుమనసు నాయకుడుగా నుండెను. తమ గృహమునకువచ్చి దానము అడి గినవారికి లేదనిచెప్పి యెరుగడనియే చెప్పవచ్చును. వీరిస్థాన మును మరల మరియొకరు పూరించెదలాలరు. వీరియాత్మకు శాంతి చేకూరుగాక!

సుబ్రహ్మణ్యం పంతులుగారి మరణమున కంతయు చింతించెదము. తెనాలితాలూకా యభివృద్ధికి వీరు సలిపిన సేవ నెవరును మరచవలదు. (ఆ. ప. సం.)

* * * * *

ఒక అకాలమరణము

వేమూరు కాపురమును క్రియత చివుకుల శేషచలపతి రావుగారు తెనాలిలో నివసించి 4 రోజులక్రిందట అకాలమరణ ముపొందిరి. వీరు కాంగ్రెసు కంభనము విసగనే, గవర్న మెంటు ఉద్యోగమునవచ్చి, చనిపోవువరకు యథాశక్తిని దేశసేవ జేయుచుండిరి. బందరు జాతీయ విద్యాలయమునకు వెళ్లి, పుస్తకములకు రంగువేయుపరిశ్రమను నేర్చుకొని, దానిని మంచి దశకు తెచ్చుటకు, తమ కాలమును ధనమును వినియోగించుచుండిరి. వీరివయస్సు 24 సం॥ రములు మాత్రమే. వీరియాత్మకు శాశ్వతశాంతి చేకూరుగాక యని కోరుచున్నాము. (స్వకీయ విలేఖరి.)

రాయబహదరు మాదిరెడ్డి పాపా

రావు నాయుడుగారు

నిన్న ఉదయమున మరణపడించిరి

పోలీసుశాఖలో గొప్ప పదవిని బడసి ఫింకెను పుచ్చు కొని బెజవాడలో నివసించుచున్న రాయబహదరు మాదిరెడ్డి పాపారావు నాయుడుగారు నిన్న (24 వ తేదీ) ఉదయమున స్వర్గస్థులైరి. గొప్ప ఉద్యోగముతోను పోలీసుశాఖలోను సగౌరవముగా కేసును శిక్షణమునకు గొనిపోయి అంత్య క్రియల నెరవేర్చిరి. వీరు ఫింకెను పుచ్చుకొని కలెండరునది. తదాదిగా వీరు భగవంతుని సేవయందు తమ జీవితమును సమర్పించి చరితార్థులైన సేవ బెజవాడనుండి మాదిరెడ్డి తంతువార నొంపెను.

సంస్కరణములు - రెండవసారి

సూర్యప్రకాశ, ఆగస్టు 22:—మహమ్మదీయుల శేషము లిప్పుడు విచారించబడుటలేదు గావున వారి శేషములకు తగిన సహాయము లేదనిగా రెండవసారి సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టెను. అట్లే అట్లంతయును రావచ్చునని అలీషర్ లోని డాక్టరు జియాయద్దీను అహమ్మదుగారు ఒక బహిరంగసభలో నుపన్యసించుచు నూచించిరి. (అ. ప్రె.)

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరినుండి)

దేవస్థాన తాలూకాఫీసులో దొంగతనము

ఆగస్టు 21:— ఈయూరియందలి దేవస్థానము తాలూకా కచేరీలో మొన్నటిదినము రాత్రి ధనాగారము (ట్రెజరీ) లోని కొయ్యపెట్టును దెబ్బచి దొంగమును చిల్లరకరెన్నీ నోట్లను మొత్తము 2160 రూపాయలను చోరు లెవరో దొంగలించుకొని పోయి. ధనాగారపుగదిని మాడగా యధావిధిని తలుపులన్నియు బిగించి నీలుచేయబడియే యుండెను.

వీధిపై పునగల ఇనుపకమ్మల సందునుండి నంకరయగు కజ్జిలో పెట్టెనుదగ్గరకులాగి పెట్టెనుదెబ్బచి దొంగలించ బడిన ట్లనుమానింపబడి, తాలూకా కచేరీయందుండు డిప్యూటీ, జవానులు హిందూమహమ్మదీయులనుగలిసి ఏనుగులని నరెట్టు జేసిరిగాని, వారినిమాత్రము వెంటనే వదిలివేసిరి. మఱు నొక జవాను మునిరత్తుము యనువానిని బలమగు సందియములతో నరెట్టుజేసి, నీయూరి సబ్ జైలునందుంచిరి. వాని బంధుగులు కొందఱు యీ డివిజన్ సబ్ మేజిస్ట్రేట్ వారివద్ద జామీ నిచ్చి వానినిగూడ వదలించుకొనిరి. తిరుపతినుండి దేవస్థానముల ది వాల్ పేష్కారువారును, రివిన్యూ ఆఫీసరువారును వచ్చి పోలీసువారి సహాయముతో దొంగతనమునుగూర్చి దర్యాప్తుగావించు చున్నారగాని యింకను నేలాటిపత్రాగాని దొరకలేదు.

ఉపన్యాసము

కంజీరము వాస్తవ్యులను, పెన్షన్ ఆకాంక్షించుచు యగు శ్రీమాన్ యె. రామస్వామయ్యగారు “ఇండియా పూర్ణభూమి” యను పుస్తకముపై నీయూరి యం దలి రీడింగ్ రూం లో యీ కెల 17-18 తేదీలయందు జరిగిన బహిరంగసభలో సామంత్ర ముదగంబలు మొదలు రాత్రి 8 గంటలవఱకు ఆరవభాషను రసవత్తరముగను భావ గాంభీర్యముగను యుపన్యసించి ప్రేక్షకుల మానసతృప్తిముల భక్తి భజనులనాటి భక్తిపరవశులం గావించిరి. ఆర్యావర్తమున నీవనిత్ర హైందవదేశమునగల పూర్వతృప్తిములు ఆశ్రమములు పుణ్య తీర్థము లాది గాగల వానిని బేర్కొనుచు వాటి విమలచారిత్రిములను మనుష్యుడు తన జీవయాత్రను గడుపవలసిన విధానమును గూర్చియు మనుష్యుని దేహమునకును దేవాలయ సప్రసాదములకును బోల్చియు బలిపీఠ మనగా నేమి యనువిషయమునను దేవాలయములలో సామికి కర్పూర నీరాంజనములు సమర్పించు విధానమున గల విషయములను గూర్చియు, పుణ్యనదీలోయంబుల తానమాడుటచే గలుగుభరితములగుగూర్చియు, వేయే! హైందవ దేశచారిత్రమునుగూర్చియు, హృదయరంజకముగ నుపన్యసించి ప్రేక్షకుల మన్ననల నవని మొన్ననే శ్రీ అయ్యంగారు దేశసంచారధిమై నీయూరువలది వెళ్లిరి.

వజ్రవల సహాయము

చెన్ననగరముందలి శ్రీరామకృష్ణ మఠమునకు జేరిన “స్వామిశీ కళ్యాణానంద” యను వారు కోయంబుత్తూరు మండలముందలి సత్యమంగల మన మకాముగావించి; వజ్రవలబాధితులకు సాహాయక సేవజేయుచుండుటచే నీయూరవనూరైవ వజ్రవలనిధినుండి 50 రూపాయలను నిన్ననే మనియార్డరుమూలముగ శ్రీ స్వామివారిపేర బంపబడెను.

నివిలు జన్మిపు విచారణసంఘము

బొంబాయి, ఆగస్టు 22:— ఈసంఘమువారు నేడు అహమ్మదునగరు జిల్లాజడ్జి యఫ్. డబ్ల్యు. ఆర్లిననుగారిని (జోబి జిల్లాజడ్జి పి. యస్. మెహతాగారిని బొంబాయి లా జర్నలు సంపాదకులు యచ్. హెచ్. పాండియాగారిని విచారించిరి.

అప్పిలు హక్కును దుర్వినియోగము చేయుటలేదుగా వున దానిపై యెట్టి నిర్బంధములను పెట్టరావని ఆర్లిననుగారు చెప్పిరి. పోక్టు ఆఫీసువారు సమనులను జారీచేయబడవని సాక్షి చెప్పెను. ఆధారములేని దావాలసంఖ్యను తగ్గించుటకై, తగాదాహక్కులకును దొంగహక్కులకును మజరాలకొరకై కిర్చుల నిష్పించు “లాను” సరిగా విచారించవలెనని వీరు చెప్పిరి. తరువాత సాక్షియైన మెహతాగారు సమనుల విషయమున పోక్టు ఆఫీసును గురించి చెప్పబడిన నూచనలను బలపరచిరి.

మాడన సాక్షి, న్యాయ విచారణలో జరుగుచున్న ప్రక్రియ పరిశీలకుల అభివృద్ధి చేయుటకు వివరీతపు మార్గములను చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

బెజవాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

వింత

ఆగస్టు 24:— బెజవాడ గవర్నరుజేటకు తూర్పునైపున చోడవరపు దేవభాజుగారు పెద్దిభొట్లవీరయ్యగారు కలి ఒక బావిని క్రయించుచుండిరి. బావిలో నీటిజల బాగుగాలేనందున బోరింగుచేయించ సాగిరి. నూరుఅడుగులలోతువరకు బోరింగు చేయించిగాని నీటిజల కనిపించలేదు. నిన్నఉదయము లొమ్మిదిగంటలకుసరికి బోరింగుగొట్టములో నుండి వచ్చు సన్నటిశాల్మ కొద్దిగానీరు భూమిపై 10, 15 గజములఎత్తుకు అతి తీవ్రముగా ఆవిరిపోగతో ఎగరసాగినది. దీనినిచూచి భూయచట పనిచేయువారలు భయపడిరి. గొట్టము మిట్టప్రక్కల చిన్నచిన్న రాళ్లు మన్ను నీరు పడుచుండెను. గొట్టమునందలి నీరు పీలుపడడయ్యెను. ఈవార్త ఉల్లోతెలియగానే వేలకు వేలు జనము ఆప్రదేశమునకు వెళ్లసాగిరి. కలవరముపెట్టెను మొగల్రాజపురము కొండలలో అగ్నిపర్వతము గలదని భూరలో ప్రజలు చెప్పుకొనుచుండెడిమాట నేటికెవరిచింతలన రూఢియై యున్నచివెప్పుకొనిరి దీనితోడు గొట్టములోనుండి తీవ్రముగా వచ్చెడి ఆవిరిలో గంధకపుసాగు యుండెను ఇంకనులనమాది అగ్నిపర్వతపుమాట మరింతరూఢి చేయబడెను. హఠాత్తుము ఒంటిగంటయగునరికి ఆవిరివెడికొంచెము తగ్గినది. అప్పుడు హఠాత్తురక్కగారు దగ్గరకువెళ్లి చెంబును గొట్టముమీద బోరింగుచేతినచెంబుమీదనివ్వుపుల్లను వెలిగించగా చెంబులోచేరినగాలి పూడి వెలిగెను. బొగ్గు గాలి (Coal gas) కా నో పు నని కొందరు సిద్ధాంతీకరించిరి. కొందరు కిరసనాయిట్ బయలుదేరవచ్చుననిరి. కాని అగ్నిపర్వత మా హుత్రము జనసమూహము మాచిపోలేదు. భూతల్ప రాస్త్రజ్ఞునిచిదిని జిల్లా మేజిస్ట్రేటునకును తంతువార్ల లంపబడినది.

నేను వినినమాటలను కొన్నింటిని వ్రాయుచున్నాను. అందుల నిజానిజములను శాస్త్రజ్ఞులు పరిశీలించెదరుగాక! కొన్ని వందల సంవత్సరములకు పూర్వము ప్రస్తుతము బెజవాడపట్టణము కట్టబడిన ప్రదేశము అగ్నిపర్వతమువలననో, కృష్ణానది ప్రవాహమువలననో లేక భూకంపమువలననో భూగర్భమున కాహుతియయ్యెను. కృష్ణానదికి ఆనకట్ట కట్టబడి Main Canal మెయిన్ కాలువ త్రవ్వబడుచుండినప్పుడు ఒక శాలయము బయలుపడినది. ఆ దేవ లయము తాలూకు నందులు లింగము హెడ్ స్టామునవద్దనున్నది. ఆ నేనందల సంవత్సరములనుండి భూమిలోనుండినను చెక్కుచెదరక ఇప్పటికిని నిగనిగలాడుచు చూచుటకు అందముగనున్నది మరియు మెయిన్ కాలువ పూచుల రేవువద్దనున్న గణేశ్వరవిగ్రహమును కాలువత్రవ్వకప్పుడు బయలుపడిన విగ్రహమే అయ్యున్నది. రైలుస్టేషన్ వద్ద పూమరవైపు కొండవద్దగొడ్డును వేయుచుండగా ఒక దేవాలయపు చిన్నముఖ కనిపించినది. ఒందరుగొడ్డును బందరుకాలువకు మధ్యను ఒకరు భావిత్రివిం చుచుండిగా 15 గజముల లోతున పెద్దతుమ్మచెట్టు అడ్డుముచ్చినది. దానిని నీళ్లలోనే నటికివేసి భావిత్రివ్యకమువనిని పూర్తిచేయించిరి. కృష్ణకు సమీపములోనున్న బెజవాడబావులలో నుంచినీరు లభించదు. గవర్నరుజేటలో బాదరుకాలవదరిచి మంచినీరుపడును. రైలను కాలువై పున ఉప్పునీరుపడును. రైలను కాలువ విలూరుకాలలకు మధ్యనీరుపడును. నూనెగడ్డపడును. భూమిలో నగ్నం దేవాలయములను ట్టియు, తుమ్మచెట్టును ట్టియు, వివిధకములభూమిలోను, ట్టియు, ప్రస్తుతము ఈబావినుండి బయలుపెట్టుచున్న ఆవిరినిబట్టియు, శాస్త్రజ్ఞులు పరిశీలించవలసిన విషయములనేకము గలదని ఇంచుబనుల నమ్ముచున్నారు. ఒక సారాణికుడు మరియొక కథకల్లుచున్నాడు. రామాయణములో గోదావరి వర్షింపబడెననియు, కృష్ణమాట లేనేలేమనియు, భూకంధు ప్రతిఫలం లేకపోవచ్చుననియు ఆయనగారి యూహా. కృష్ణానది. నకదుర్గకొండవరకే యుంకియుండవచ్చుననియు, సముద్రము ఇచటిదనుక వ్యాపించియుంకి యుండవలెననియు మరియొకరియూహా. ఒక పల్లెరాకుచెప్పిన కథనుగూడచెప్పి దీనిని ముగించెదను. కనకదుర్గంబుకెముగ కనకపుండ్రయన్నుదనియు ఆకనకమునుండి గొల్లవాడు తనను రావలసిన యాచుడోన శక్తకనకమున కంటె ఎక్కువటిసికొన ప్రయత్నించుటచే అడవి అతను శాపముచే శిశులమైపోయెననియు, ఎప్పుడు అంత్రబ్రద్ధలనో అప్పుడు అతనికి మోక్షము దొరుకుననియు చెప్పెను. ఈ రోజున గొట్టమునుండి ఆవిరి రావడములేదు. మరల రేవుబోరింగు ప్రారంభించెదను. మరిల ఏమిబయలుగోనో చూడవలయునని జనులు ఆతురతతో చూచుచున్నారు.

మంత్రుల వేతనములు

కలకత్తా 23:—ఆగస్టు 22వ తేదీగాలుశాసనసభ, ఎం. కేశము లో మొనటిదినమున ప్రవేశపెట్టబడు సబ్జెక్టుల బడ్జెటులో మంత్రులవేతనముల నిమిత్తము 16000.0 రూపాయల సేమాండుడును (అ. ప్రె.)

గాంధీమహాత్ముడు

అహమదాబాదులో సన్మానము - ధనసమర్పణము

అహమదాబాదులో కార్యకర్తలసంఘమువారి ధర్మపాఠశాలల విద్యార్థులు స్వయంముగా వడికిన నూలుచండలను 28 వ తేదీ సాయంత్రము మహాత్మునికు సమర్పించిరి.

“మరల కేటికి మీపరిచయము కలిగినందులకు చాల సంతసించుచున్నాను. మీరు విద్యనార్జించినచో గాని కార్యకర్తల సంఘమునకును శ్రేయమునుగూడ మేలు కలుగదు. మీరు సేర్వ సగిన విద్యనుగూడ గాని ప్రాత్యక్షముచేయును గాదు. మీరు పరిశుభ్రమును ఆచరణలోనికి తేవలెను. మీరు నూలు చుడుచుచున్నందులకు చాల సంతసించుచున్నాను. దేశమునకు మేలుచేయవలసినది నురేదియునులేదు. హిందువులను మహమ్మదీయులను అగ్రనర్తముల వారను నిన్న జాతులవారను ఆరిమరికలను అభ్యంతరములను లేకుండ కలిపిపూర్వముచే మీరు మార్గదర్శకులుగూడ నయితిరి. మీరీ సమభావమును స్పష్టమొందింపవలెను. పాఠశాలలను ఎవరినవిమ్ముట గూడ నీ సమభావమును విస్మరింపగూడదు” అని మహాత్ముడు వారికి బోధించెను

కార్యకర్తలసభ

సిమ్మట మహాత్ముడు సంతీకమున ఏర్పరచబడిన కార్యకర్తలసభకు మోటారులో నెట్టెను. అసట కార్యకర్తల పక్షమున శ్రీమతి అనసూకా చాయిగారు మహాత్మునికు 8000 రూపాయలను సమర్పించిరి.

“మహాత్మునికాలము విలువలేనిది. దాని నాక్రమించుటకు మహత్ముడు లేదుగాని మహాత్ముని సర్వము చేయవలెనని కార్యకర్తలందరను అధికముగా కోరుచున్నారు. 1918 వ నత్సరము మాకు స్మరణకు నమస్కరించుచున్నది. అప్పుడు మహాత్ముడు మాకు సన్మానమును చూపించెను. సర్వస్వమును సంతోషమున తీసికొని మహాత్ముడు కార్యకర్తలను బోధించెను. మహాత్ముడు కార్యకర్తలను తీసికొని మహాత్ముడు మా సంఘమునందలి సభ్యుల సంఖ్య చాలతగ్గి పోయినది. కాని యిప్పుడు 12000 మంది సభ్యులున్నారు. నెలకు సందాయము 2500 రూపాయలు వసూలుచున్నది. చిల్లరపల్లెలకు సమైక్యముగా మనిషీతిమి. మా యూనియను జ్వారాను మళ్లనర్థులద్వారాను అట్టితగవులను పరిష్కరించు కొనుచున్నాము. 20 పాఠశాలలను, ఒక వైద్యశాలను నడుపుచున్నాము. సభ్యులకు తక్కువవడ్డీకి బడులన్నీనిచ్చుచున్నాము. ఖర్చును విక్రయించుచున్నాము. మ్యూనిసిపాలిటీవారికి మాయిబ్బందలను తెలుపుచున్నాము. మాషలికను 5000 ప్రతులు వారసునకోసారి ముద్రించి ఉచితముగా పంచిపెట్టుచున్నాము. మహాత్ముడు మహాబోధించిన ఆశయములను మరువలేదుగాని అప్పుడు వానిని తప్పిపోవుచు మరల చేరుచున్నాము” అని కార్యదర్శి నడిచెను.

ఇంకెవరైన నేమైన జెప్పెదరా? అని మహాత్ముడు అడిగెను.

ఇంకొక నూహమున్నదియ కార్యదర్శిగూడ కావలెనని యొకరును, యజమానులు మా నాయకులను బాధించుచున్నారని యొకరును తెలిపిరి.

మహాత్ముని ఉపన్యాసము

“ఇది నామధ్యమే. ప్రపంచమునందెక్కడ. ఈ వృక్షచ్ఛాయను వన మనేకయులు గావించితిమి. ఈస్థలమును ప్రభుత్వమునొద్ద కొని యింట నొకభవనమును కట్టించగలకై మనకింకను కలుగలేదు. మీపాతకమున నొక్కపదమే యున్నది. సత్యము అనుపదమును సరిగా నాచరింపనేర్చుకొనివానదెన్నడును తలవంచ నవనరులేదు. మీకు సమాధి యున్నదెన్నడును వారందరను మీసేవకులు. వారు తప్పుచేసిన మీరు వారిని తొలగింపవచ్చును. మీపనులకు బాగుగా నెరవేర్చుట వారిని నియమించకపోవుట మీ ఆశ్చర్యకారము. మీ గనమును మీకెప్పుడైన రీతిని మీరు వ్యయపరచవచ్చును. మీ ఆభిప్రాయములను స్పష్టముగా తెలుపుట కన్నడును జంకగూడదు. కార్యకర్తల ద్వారాని బానిసగాడు. గుజరాతులోను అహమదాబాదులోను నివసించు మీరు హిందువులను మహమ్మదీయులను విడదీయగూడదు. ఎవరు సమగ్రలో అట్టివారిని కార్యదర్శిగా నియమింపవలెను. కార్యకర్తలలోనే యొకరు కార్యదర్శిగా నుండుట మంచిదిగాని యొకను అధితికి మీరు రండేదు. యజమానులు మీ నాయకులను బాధించుచుండుట వింతగాదు. యజమానులకును కార్యకర్తలకును జనకపుత్ర న్యాయము చేల్లదగినదిగాని అతిగూడ యొకను ఏర్పడలేదు. యజమానులు మీ నాయకులను బాధించినపుడు మీరు ద్వేషమును పెంచుకూడదు. నేను చెబుచున్న నుండగా మీరు దీర్ఘకాలము సమైక్య సాగించియు దోర్లనము లొనరింపలేదని విని చాలసంతసించితిని. ఓకవల కైకి మీకున్నచో మధ్యవర్తిల పరమమునే మీరు న్యాయమును బహుగలుగుదురు. ఆశక్తి కలుగవరకును మీకు జయము కలగదు. మీకు మంచి అనుభవము కలిగినదిగాన నికమీరు తొందరపడి సమైక్యములను. కట్టినచో మరల లొంగగూడదు. ప్రభుత్వమును మరెయిక స్పృహగూడ నేర్పి

యుండవలెను. మీరు నూలు వడుతును నేత పనిని నేర్చియున్నచో మీకిక నెట్టి భయమును కలుగదు. మీరు దర్శనసమయమున వదలివేయవలెను. మీలాభమును చూచుకొనవలెను. మీసంఘమునందలి సంఘము మనదేశమునందు మరెచ్చటనుగూడ లేదు. దీనిని మీరభివృద్ధి నొందింపవలెను. దేశమున కంతకును మీరే మార్గదర్శకులు కావలెనని మహాత్ముడు వారికి బోధించెను. (అ. ప్రె.)

బర్రా శాసనసభ

రంగూను, ఆగస్టు 22:— వచ్చే శాసనసభలో విచారించబడుటకు ఒప్పుకొనుటకు 20 తీర్మానములను గురించి నేటి మధ్యాహ్నమున ఓట్లు తీసికొనబడెను. వానిలో యాదినవ తీర్మానము లున్నవి. కార్యకర్తలపరిశీలన గురించి నారాయణ రావుగారి తీర్మానము శాసనసభవారి అనుమతిలేకుండా ఏమనుజానికగాని ఏకంపెనీకగాని ఏకాధికారము నీయకూడదని బాల్గారి సిఫారసు 25 తేదీకి నియమింపబడిన నల్లమందు లైసెన్సులను తీసివేయవలసినదని బాల్గారి సిఫారసు, భూమితనఖా బ్యాంకులనిమిత్తమై బియ్యపుకొట్టెలు నుండి వచ్చిన రికోట్ల రూపాయలను నిలవ చేయవలసినదని మాంపూగారి సిఫారసు, రాజ్యాంగ సంస్కరణములను గురించి మాంగ్ పూగారి తీర్మానము ప్రతిపంపనర్హులైనవగుచుండు బాల్గారి తీర్మానము ఈరెండును 28 తేదీకి యేర్పాటు చేయబడినది. ఇచ్చటనే నివాసముగా నున్న భారతీయులను రాష్ట్రీయ సర్వీసులలో నియమింపవలసినదని యస్. యస్. కోలండాగారి సిఫారసు కొంత మంది డి. బి. జీపోలీసువారిని తొలగింప వలసినదని షే.చ్. సి. ఖాగారి సిఫారసు ఈరెండును 29 తేదీకి యేర్పాటు చేయబడినది. (అ. ప్రె.)

మాంగ్ డిన్ను గారి తీర్మానము

రంగూను ఆగస్టు 22:— జాతీయపక్ష నాయకు డగు మాంగ్ డిన్నుగారు విదేశ సంబంధములను రక్షించువయమున తప్ప మిగతా శాఖలన్నియు రాష్ట్రీయపరమగునటుల చేయవలసినదనియు అట్లు రాష్ట్రీయపరమగు శాఖలు ప్రజామిత్రైఖ్యలు గావలసినవియు బర్మాసర్వీసులను రాష్ట్రీయ పద్ధతులమీద నేర్పరచుటకు బర్మాప్రభుత్వమువారి కధికారముండవలసినదియు వచ్చే బర్మా శాసనసభలో ఉపపాదించురు. (అ. ప్రె.)

సం॥ రా॥ పోస్ట్ అండు ఆర్. యం. యస్. మహాసభ

అల్లాబాదు, ఆగస్టు 22:— పై సభయొక్క రి వ సమావేశము నేడు జరిగినది. స్టేటు కాన్సిలు సభ్యుడు గౌ॥ సయ్యద్ రజా ఆలీగారు అధ్యక్షత వహించిరి. అధ్యక్షుడు ఉపన్యసించుచు, మిగులు ఆదాయమును శాఖను అభివృద్ధి చేయుటలో గాని సర్వీసులోనున్న యుద్ధ్యోగులమేలుకొరకుగాని ఉపయోగింపవలెనని చెప్పుటలో తానును అంగీకరింతునని చెప్పెను. దినమునకు పెక్కుగంటలు పనిచేయుటయు, నెలపులు లేక పోవుటయు, పల్లెటూరి ఆఫీసులలో నున్నవారికి మాటాడు దిక్కునను లేకుండుటయు మొదలగు విషయములను జూచినయెడల లోపములను సద్దుబాటుచేసి సాధ్యమైనంతవరకు టి. టెలిగ్రాఫు శాఖ సర్వీసులను సమానమైనవానిగా చేయుట ప్రభుత్వమువారి విధియైయున్నట్లు కనబడుచున్నదని అభ్యుక్తుడు చెప్పెను. సన్మాన సంఘాభ్యుత్థుడు అల్లాబాదు పోస్టు మాస్టరు పండిత్ కుంజ్ బేహారీ అవానుగారు జైనరలు పెక్కుటరీ పండిత మంజేహారీగారు యూరసియనులను భారతీయులను అనేక మంది పోస్టుమాస్టరులు ప్రతినీగలుగా వచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

స్టేటు కాన్సిలు

గౌ॥ జి. పి. నల్లేశుగారి తీర్మానము
ఆగస్టు, మదరాసు 22:— వచ్చే స్టేటు కాన్సిలు సమావేశమున యాదినవ తీర్మానము నుపపాదించునని గౌ॥ జి. యస్. నల్లేశుగారు నోటీసు నిచ్చిరి.
పోయిన జూలై మాసమున యెన్నడును కనివినియేరగని వరదలవచ్చి మదరాసు రాజధానిలో దక్షిణ పశ్చిమభాగముల యందు యెన్నరాని నష్టములను కలుగజేసినందువలన వరదబాధితులగువారికి సహాయము చేయుటలోను రాజధానిలో పలు చోట్లనాశనమైన వంతెనలు మొదలగువానిని బాగుచేయుటలోను మదరాసు ప్రభుత్వమువారి కగు విశేషభర్మను సహాయము గానుండుటకై కేంద్ర ఆదాయములనుండి యిండియా దొరతనమువారు కోటిరూపాయల గ్రాంటును ఉచితముగా నీయవలసినదని సభాయుతుడు గౌ॥ ప్రతినిధికి యీసంఘమువారు సిఫారసు చేయుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

దక్కన్ సరదారులు

బొంబాయి శాసనసభలో తమ ప్రాతినిధ్యము

నెక్కువజేయుమని ఆడుగుట

పూనా, ఆగస్టు 24:— దక్కన్ సరదారులు నిన్న సాయంత్రమున బొంబాయి గవర్నరుగారిదగ్గరకు రాయబారముపోయి, సన్మానప్రత్యయను సమర్పించి బొంబాయి శాసనసభలో తమ ప్రాతినిధ్యము నెక్కువజేయుమని వేడిరి. గవర్నరు సర్ లెఫ్టినెంట్ నెనుగారు జవాబుచెప్పుచు, కాలము మారుచుండు సమయమున దక్కన్ భూస్వాములకుగల పలుకుబడి యొక్కనిలువను పెదచేయరాదనియు యిప్పుడు చేయబడియున్న యేర్పాటుతో తానంగీకరింతుననియు చెప్పెను. 500 గు లోపుగా నుండుటచే వారి నియోజకవర్గము తప్పక చిన్నది; రాజధానిలో 2 కోట్ల జనసంఖ్యయుండగా ఎన్నుకొనబడు ప్రతినిధులు 100 గురు మాత్రమే యున్నార; జనసంఖ్యలో రెండేసిలక్షలకు ఒకనికంటె తక్కువగా నున్నారు. ఈ ప్రజాపాలక దినములలో సభలో వారికొరకై యేర్పడియున్న 1 స్థానముల నెక్కువజేయుట కష్టమనియు, అట్లుచేయవలెనన్న ఆప్రకారము యిండియామంత్రి అంగీకార ముండవలసినదియు గవర్నరు చెప్పెను. అయినను ప్రపంచములోనున్న ప్రతిశాసనసభలోను జరుగవలసినపని సభ్యులసంఖ్యనుబట్టి గాక వారివారి యోగ్యతలనుబట్టియు నడతనుబట్టియు జరుగుచుండుననియు, బొంబాయి శాసనసభా విచారణలో వారి ప్రతినిధులు యభిప్రాయములకు తగినగౌరవ మొసంగబడుననియు చెప్పెను. తుదకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందు తమకుగల భక్తిని స్నేహభావమును వారు తెలియజేయగలిగిన అవకాశము వచ్చినందుకు చాల మెచ్చుకొంటినని చెప్పెను. (అ. ప్రె.)

ఇండియా గెజెటు

సిమ్లా, ఆగస్టు 22:— భారత శాసనసభలోనికి కాల్యర్టు ఎ. హెచ్. లాయికుగార్లు సభ్యులుగా నియోజింపబడిరి. ఎ. ఆర్. యల్. టాటెన్ హామెగారు భారత శాసనసభలో తమ సభ్యత్వమునకు రాజీనామిచ్చిరి.

స్టేటు కాన్సిలులోనికి సి. వి. బారనుగారు సభ్యులుగా నియోజింప బడిరి.

హామెడిపాట్లు మెంటు: లాహోరు హైకోర్టు అడిషనల్ జడ్జిపదవికి రాజీనామిచ్చిన జడ్జిను మోతీనాగరుగారి రాజీనామె అంగీకరింపబడినది. అక్టోబరు 1వ తేదీనుండి అమలులోనికి వచ్చును. ఇండియా యలాజిక్ సర్వే అసిస్టెంట్ సూపర్ టెంటు జి. వి. హబ్బనుగారు జియాలజిక్ మ్యూజియము అండుచా లాబోరేటరీకి మ్యూజియంగా నియమింపబడిరి. (అ॥ ప్రె॥)

బ్రిటిషు విమానములు

ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు కొనుట

సిమ్లా, ఆగస్టు 22:— తాము కొనదలచి, రెండు బ్రిటిషు విమానములు బయలుదేరి కాబూలుకు రావలసినదని ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు రడిగినట్లును, ఆప్రకారముగానే రెండువిమానము లీయుదయమున ఒక ఆఫ్ఘను ఉద్యోగి నెక్కించుకొని పిషావరునుండి బయలుదేరి కాబూలు సురక్షితముగా చేరినట్లును అధికారి రిపోర్ట్ తెలియుచున్నది. (అ॥ ప్రె॥)

భోన్సలే సీతులు

పిషావరు, ఆగస్టు 22:— భోన్సలే పరిశీతులు కొంచె మభివృద్ధి గాంచుచున్నవి తెలియుచున్నది. జహారు ప్రకటింపబడియున్న విప్లవకారులొకను ఆర్మీమారు కనుమలోనున్నను ఆఫ్ఘను అధికారులు పరిశీతులను నిశ్చయముగా చేతులలోనికి తీసికొనుచున్నారని ఆశ జరించుచున్నది. కాబూలునుండి ఘజీనీకి పోవు పెద్దరోడ్డునుండి వీరు తమివేయబడిరి. ఈరోడ్డు తాత్కాలికముగ యిదివరలో కొంతకాలము యీ దారులుకొట్టువారిచే మానివేయబడినవి. ఆర్మీమారు కనుమనుగూర్చి యిండియాకు పోవు ఒకచిన్నకనుమయని చెప్పుటలో సూతనముగా వచ్చినందున తంతివార్త సారబాటు చేసినది. అది నిజముగా కాబూలునుండి గుర్తాజుకపోవు రోడ్డుమీదనున్న కనుమ. అచ్చట యిప్పుడు ఆర్మీకు సేనాధిపతి సర్దార్ నల్లీఖాను ప్రధానస్థానము చేసికొని యున్నాడు.

విప్లవకారులతోను అందుముఖ్యముగా అబ్దుల్ కరీం తోను బ్రిటిషు అధికారులకు సంబంధముకల దను విషయమును ప్రస్తుతము ఆంగ్లో-ఆఫ్ఘను సంబంధములను తెలియనివారు నమ్మవలెను. అబ్దుల్ కరీమును గురించి నీచజాతివస్త్రాలు అని యొక సూతనప్రకటనలో చేయబడిన నిందాకోపణముజూచిన యిండియా దొరతనమువారు వానినిగురించి యేమనితలచుచున్నారో తెలియనగును. మరియు ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు కొనదలచియుండుటవలన నేడుబయలుదేరి కాబూలుకుపోయినవన్న సమాచారము రెండు ప్రభుత్వములకును గల స్నేహసంబంధములను తెలుపును. (అ. ప్రె.)

కంజిరా - రాధాంతము

సమాధానము

(శ్రీయుత పారుపల్లి రామకృష్ణయ్యగారు)

మాన్య హితులగు శ్రీ హరినాగభూషణంగారు గావించిన కంజిరాబహిష్కారసిద్ధాంత మెట్లు విఫలత గాంచెనో ఎట్లు జనామోదము బడయజాలకపోయెనో, వారిసిద్ధాంతవ్యాసముపై బయల్పెడలిన ఖండనముల సంఖ్యను బట్టియు, అందు విమర్శించి ఖండించిన సారాంశములబట్టియు తెలియగలదు.

మఱియు, వీరు 16-8-24 తేదీగల ఆంధ్రపత్రికయందు రెండవవ్యాసమును ప్రచురించిరి.

అందు "నావ్యాసమునకు ఖండనము వ్రాయదగువా రెవరని యాలోచించిన, వ్యాసవిషయక ఫలాఫలముల లాభాలాభముల బొంద నగు ప్రసిద్ధ గాయకులుగాని, ప్రసిద్ధకంజిరావాద్యులుగాని అయియుండురని యెంచదగును" అని వాసిరి. దీనింబట్టి వీరు గాయకులతోడను, కంజిరావాద్యులతోడను, కయ్యమునకు కాలద్రవ్యముండి రనుట స్పష్టమగుచున్నది. కానినో, చిరకాలానుసరణమున కంజిరా వాద్యము గానసభలలో నుపయోగార్హమునో, కాదో, చెప్పటకు సంగీతశాస్త్రజ్ఞానమే! స్వరజ్ఞానమే! కంజిరావాద్యకులే, పోనీ, అట్టివాద్యకులెవరయిన బయటదేరినప్పు డేమనెదరో! ఆవాద్యమున పరిశ్రమజేసినవారలు కాబట్టి యభిమానముచే జెప్పుదు రనియనెదరు కాబోలు;

"అట్టివారెవరు నావ్యాసమును ఖండించి యుండలేదు" అనిరి. ఇదియొక కొంతకదా! అట్టివో వారివ్యాసమును ఖండింపదగు నర్హులగు సంగీతవిద్వాంసుల నెవరినయిన వారి మనసున లక్ష్యపఱచుకొనియున్నచో, మాబోటివారల నట్టివారిలో జెప్పదగినచో, నట్టి కొంతయు దీనినట్లే. కాని, ఇతరులు దగరనున డెట్లు సహేతుకము!

అనేకాభిప్రాయముండియు, ననేక గానసభల నాచరణీయమై యలరారుచుండ కన్నులారగాంచియు, పినులారవిని యానందించియు, నుండు యనుభవశీలురు వ్రాయదగరాగా! అటుజూచినను, శ్రీయుత శేతపూడి భగవంతురావుగారికి సంగీతశాస్త్ర పరిచయము లేకపోలేదు. స్వరజ్ఞానము లేకపోలేదు. మఱియు, "సంగీతసాహిత్యసరస్వతివిద్విధవిద్వామర్యువిద్వరంధు" అని తమ రుక్మాంగదనాటక ప్రస్తావనయందు వ్రాసికొనియుండుటయేగాక, స్వతంత్రగాన లక్ష్యముల బ్రకటించియు, లక్షణభాగమును వారి 'గానసారము' అను గ్రంథమున రచించియు నున్నార; ఇట్టివారొకవేళ, సంగీత ప్రదర్శనమే వృత్తిగ పెట్టుకొనక యుండిన నుండవచ్చునగాని, అంతమాత్రముననే ఈలాటిసిద్ధాంతములను విమర్శింప దగరనుట గొప్పపొరబాటు.

శ్రీ! వల్లూరు సూర్యనారాయణరావు పంతులుగారును, వంశానుక్రమమున సంగీతానుభవము గలిగి మద్రాసు మొదలగు పట్టణముల జరుపబడు గానసభలందు బహుకాలముగ ననేక దాక్షిణ్యకార్యకాండలయొక్కయు, మన యాంధ్రదేశ గాయకుల యొక్కయు, సంగీతకృషిలను తఱచుగ బహుశ్రద్ధతో విని యున్న యనుభవశాఖలే; వృత్తిగ గాకపోయినను, ఆత్మాసం దార్థముగ బాల్యమున గొంకివరకు సంగీతమునగూడ కొంత కృషి సలిపియున్నారని జ్ఞాపకము. తేనున్నను, వీరికిగల సంగీతానుభవము, 'తామే సర్వజ్ఞులము'ను కొనువారల యనుభవమునకు తీసిపోదు; వీరి నెఱుంగనివా రుండరు; దేశప్రసిద్ధిగల న్యాయవాదులు; ఇట్టివారెవరును వీరిసిద్ధాంతమును ఖండింపదగరట.

మొదలే, సంగీతవిద్యకు తగినప్రాప్త్యాహులేని మన దేశమున ననేకులు మిగుల సమర్థులగలిగియు, పాఠములు జెప్పుటయో, మఱి యేవిధమునో, కుటుంబభరణార్థము కాలము గడుపవలసియుండునట్టి సంగీతవిద్వాంసుల లేడ! ఈలాటి విపరీతసిద్ధాంతములను ఖండించుచు మార్పుండుట కవకాశ మేడ. అంతటి యవసరమే! ఏమియునిగి పోవును? 'వేడినీళ్లతోనే కొంపలుకాలునా' యను లోకోక్తిని, ఇంతమాత్రముననే కంజిరాగౌరవము పోవునా; దేశములో నందరు బహిష్కరింతురా. ఏమియులేదు; చివరకు వట్టియార్భాటము మాత్రమే మిగులును.

గాయకులకొఱకు

"లక్ష్యలక్షణముల ననుసరించి మెలంగయత్నించు గాయకుల కొఱకును వాద్యులకొఱకును గానరసీకులకొరకును నేను వ్యాసము వ్రాసియుంటిని" అని వీరి రెండవవ్యాసమున

వ్రాసిరి. అట్లయిన గాయకులను వాద్యులను గానరసీకులను నుద్ధరించుటకే కాబోలు ఇట్టి వీరి (బహిష్కరణములు) సిద్ధాంతములు. ఇవి గాయకుల కెంతవరకు ప్రయోజనార్హములగునో, దేశమున సంగీతము నభివృద్ధిజేయుట కెట్లు నుపయోగింపగలవో, క్రింది పరిశీలనచే తెలియగలవు.

"భాషార్థజ్ఞానములేక గానముపల్లు ద్రవిడులను, ఆంధ్ర భాషాజ్ఞానము గలిగి గానము సలుపవలసిన మనయాంధ్రగాయకులు అనుకరించుట దురనుకరణమని నేను నూచించియుంటిని" అని మరియొకవిధముగ వీరి రెండవవ్యాసమున మార్పుచేసిరి. యీమాటలు వీరి మొదటివ్యాసమున నెచ్చటను లేవు. మఱియు, నట్టి యర్థము నిచ్చుపదములనైన నుపయోగించియుండలేదు. ఇది వీరి అంతర్గతముగ భావమై యుండవచ్చును. అట్టిచో, తానుదప్ప మిగతా యాంధ్రగాయకులందరు ఆరజ్ఞానము లేని నిరర్థకులని వీరిభావమునందు గన్పట్టుచున్నది. ఇదియొక గొప్పపొరబాటు.

దురనుకరణము
వీరి మొదటివ్యాసమున, దాక్షిణ్యకార్యముండి యను కరింపబడిన కంజిరావాద్యమును బహిష్కరింపుమనుటయే ప్రధానోద్దేశము గలిగి, అట్టివాద్యమునకే దురనుకరణశబ్దముపయోగించుచు, దానిని బలపఱచుటకు, మరికొన్ని వారికిదోచిన నిష్ప్రయోజనములగు ప్రమాణములు, (1 మధురధ్వనిలేదు 2 డబ్బడబ్బ అను ధ్వని బయలుదేరును. 3 పాటను వాద్యములను మ్రింగివేసి తానొకటి మాత్రమే కప్పలరాదవలె వినబడుచు. 4 భిక్షకులచే నుపయోగింపబడును. 5 పీఠుగలవెంట వాయింపబడును. 6 తలకాయ బ్రద్దలు చేయును. 7 చెవులు బ్రద్దలగును. మొదలగునవి;) మాత్రమే చెలిపియుండిరి. ఇవియే వీరి సిద్ధాంతమున కనుకూలముగ జూపగలిగిన ప్రబలినిదర్శనములు. ఇవన్నియు నిరర్థకములని, ఇదివరకు వ్రాయబడిన ఖండనముల వలననే, తేలెను. తిరుగ,

మధురగంభీరధ్వనులు
"నాభావంబును ఖండింపదలచినవారు, కంజిరాయందు శ్రుతిపేయమున మధురగంభీరధ్వను లున్నవనియు, అట్టి ధ్వనులు గానమును మ్రింగివేయుకుండ బుట్టింప నగుననియు, అట్లు గీతానుసారంబుగ మృదుమధురధ్వనులతోడ ఫలనివాద్యకుడు వాయింపగ మేము విని యానందించి యున్నామనియు, అందువలన గానసభలందు గ్రాహ్యమనియు పూర్వపక్షము పేర్కొనవలసియుండిరి. కాని యట్టి యుక్తియుక్తంబగు ఖండనము వ్రాయుటకు వారు సాహసింపరైరి. కాన నాభావములు వారు ఖండించియుండలేదనియే యెంచదగి యున్నది" అని వీరి రెండవవ్యాసమున వ్రాసిరి. బాగు, మల్లీమొదల! 'పాడినదేపాడరా' యను నట్లున్నది. అట్లయిన, వీరు తమ మొదటివ్యాసమున జూపిన ప్రమాణము లన్నిటిలో, భిక్షకు లుపయోగించుట, పీఠుగలవెంట వాయింపుట, ఆగ్రేయమొసగుట, మొదలగునవి రెండవవ్యాసమున నుపసంహరించుకొని యుండుటచే, అవన్నియు ఖండింపబడినటులే యెంచుకొనినట్లు తేలుచున్నది. కాని ఇక ధ్వనిలోమాత్రమే. వీరికి సందియమెడలలేదని లోచుచున్నది. వీరు బాగుగ పరిశీలించినచో, నందుకును యుక్తియుక్తములగు సమాధానములు గోచరింపగలవు. అయినను, వారు కోరినప్పుడు తిరుగ దానిని వినఁదలచుటే విధి. జెప్పెదమిండు.

కంజిరాయందు శ్రుతిపేయమున మధుర గంభీరధ్వనులు లేవట. ఓహో! వీరికొప్పుడు హార్మోనియమునకుగూడ నిట్టి బహిష్కరణసిద్ధాంతమునే జేసియుండిరి. అందును, మధుర గంభీరధ్వనులు లేవనియే కాబోలు!

అప్పుడు హార్మోనియమున కాపాడించిన దోషమును శ్రీమాన్ కేశాంబి పార్థసారథిఅయ్యంగారు నివారించిరి. ఇప్పుడు కంజిరా కాపాడించిన దోషమును, మల్లీ రా! శ్రీ పాట్లూరి వీరరాఘవయ్య చౌదరిగారు నివారించుచున్నారు. తిరిగి, అట్టిహార్మోనియముప్రక్కనే తాము పిడేలువాద్యము వాయిచి గౌరవించిరి. మరియొకప్పుడు (సంభవించినప్పుడు) ఇట్టి కంజిరావాద్యమునును, తమప్రక్క పెట్టుకొని గౌరవించురు. ఒకప్పుడు బహిష్కరించుటయు, మరియొకప్పుడు స్వీకరించుటయు, వీరి కెప్పుడును యాచారమేనని లోచుచున్నది. న్యాయబుద్ధితో త్రద్దగలిగి వినినచో కంజిరా వాద్యమందును, శ్రుతిపేయమున (మంద్రశ్రుతి ననుసరించు) మధురధ్వని యున్నదని ఈనాగభూషణంగారికిని గోచరింపగలదు. అంతయెగాని, మొదలే యయివైముగలిగి తప్పులు వెదకుటయే ప్రధానమున మనో వ్యాపారమతో గూర్చుండి వినినచో, కంజిరావాద్యమందు డబ్బడబ్బ అను ధ్వనులుమాత్రమేగాక, మృదంగమునందు డబ్బడబ్బ యను ధ్వనులును, పిడేలునందు టింగ్ టింగ్ అను ధ్వనులును, కమానవేసిన కణ్ణుకణ్ణు అను ధ్వనులును, ఆఖరుకు గాత్రపాటయందును ఏబొబ్బలు పెట్టుటగనో వినపించక నేమగును? కంజిరాయందు, మధురధ్వనిలేదు; అట్టివో ఘటవాద్యముగతి ఏమగునో! దానియందు మాత్రము, నాగభూషణముగారి మనోగతవాంఛిత మగునట్టి శ్రుతిపేయమున నాదమున్నదా! అంతమాత్రమున ననేకగానసభలందు గౌరవించబడు

చున్న ఘటవాద్యమునకుకూడ బహిష్కారపత్రిక ప్రచురింపరైరేమి? ఆంధ్రులెవరయిన ఘటవాద్యమునుకూడ నభ్యసించి సభాముఖంబున మిక్కిలిగ ప్రకాశించుట వీరి కంటబడేనేని, దానికీని, అప్పుడు బహిష్కారపత్రిక ప్రచురింపబడు నని, ఇప్పటి సంగతి అధిక సందర్భములను బట్టి యూహింపదగి యున్నది.

శబ్దము కూడలేని కట్టెధ్వనిగల కొయ్యచిరుతలను చేకొని, హరిభజనలు సల్పుచు, బ్రహ్మనందపరమకులగు, శ్రీతల నానందపఱచు హరిదాసులగు భాగవతాగ్రేసరుల నేమనెదరో, (వహనుభావులగు శ్రీత్యాగరాజస్వామివారుకూడ నట్టి చిరుతలను చేకొని సంగీతము జేసిరి) అట్టివారందరికి, నాదరహితముగ నిట్టి వాద్యములే. నాతోపాసన కథ్యంతరము లేల కలుగలేదు! వారొనరించునది యాత్యోపాసన గాదని నాగభూషణంగారు నుడువగలరా? అవన్నియు సభార్యములు గావని బహిష్కరింపగలరా, ఇట్టి సహేతుకములగు దృష్టాంతములను జైపికి తెచ్చుకొనియైన నాగభూషణంగారు తమ దురభిప్రాయములను మార్చుకొనజాలక 'తాబట్టిన కుంజేటికి మూడేకాళ్లు' అనునట్లు నిర్వేతుకవార మొనరింపగడంగిన నేమి ప్రయోజనము?

వీరు నామమాత్రముగ 'శాస్త్రజ్ఞానము' 'గురూపదేశము' 'స్వానుభవము' అను వాక్యములు కూడ ప్రయోగించెను.

శాస్త్రజ్ఞానము

కంజిరా పనికిరాదనుటకు వీరి వ్యాసమున నేశాస్త్ర ప్రమాణములను జూపియుండలేదు. పయిన ఖండింపబడిన నిష్ప్రయోజన వచనములను మాత్రమే చెలిపియుండిరి.

గురూపదేశము

కంజిరా సంగీతసభలలో గౌరవార్హము గాదని వీరు ఏ గురువులను, నుపదేశింపబడిరో ఆ రహస్యశీలక మైనను చెలుపరైరి.

స్వానుభవము

ఒకవేళ వీరి స్వానుభవమునకుమాత్రము (అనగా, వీరికి రుచింపక పోవుట) నింద్యమయ్యేనేమో, అంతమాత్రమున పనికిరాదనుట యెట్లు; వీరికి బాగుండిన నుంచడము. లేనియెడల బహిష్కరించడమునా? "జేదవాక్యములుకూడ ప్రమాణముగావను నీకాలంబున నావాక్కులు జేదవాక్యము లెట్లగును" అని వ్రాసిరి. బలే! వీరేమాట జెప్పినను జేదవాక్యములను కొనవలెను కాబోలు, ఏమి? కలికాలమహిమ?

ఆత్యోపాసన

సంగీతము ఆత్యోపాసన మనుమాటయే మఱచి విషయానందకమున కళయని భావించుట మొదటి దురనుకరణముట; ఈదురనుకరణజనితంబు లగు ప్రమాదములవలననే, మన యాంధ్రులెల్లరు (నాగభూషణంగారుతప్ప) సభోగతి నొందుటకు సిద్ధముగ నుండిరట; అట్లయిన, కంజిరాబహిష్కారపత్తులగు ఈనాగభూషణముగారు, తాముకరుమాత్రమే 'ఆత్యోపాసన' మొనరించితిమని భావము కాబోలు!

కేవల మోక్షవిద్యయగు బ్రహ్మవిద్య, యొక్కటియే; గాని, మిగతవిద్య లనునవన్నియు, అట్టి బ్రహ్మజ్ఞాన సంపాదనకు, సాధనంబులగుననియు, అట్టివిద్యలు చతుర్విధఫల పురుషార్థసహితంబులై, భుక్తియుక్తిదాయకములై, ఇహపరసౌఖ్యంబులు రెండును, సోపంగగలవియేనని, పెద్దలు సిద్ధాంతపఱచియుండిరి. అట్టివానిలో సంగీతవిద్య సర్వోత్కృష్టమైనదని జెప్పుటకు సందియములేదు. సంగీతము నాత్యోపాసన యని పిలచినను, నాదోపాసనయని పిలచినను, కళయని పిలచినను, దానివలన గలుగు ముఖ్యప్రయోజనమును, చిత్రకాగ్రత, లేక చిత్రకాంతి, లేక చిత్రోపరతి, లేక చిత్రోపరామము మొదలగు వివ్యాసనామాంతరములచే నొప్పు, యానందమునది యొక్కటియేగదా! అయినప్పుడట్టి ప్రయోజనమును, నాగభూషణముగా రొకరే యనుభవించుచుండిరా? మిగతవారెవరు ననుభవించుటయే లేదా; మిగతవారనుభవించు యానందము, ఆత్యోపాసన మనిపించుకొనదా? వీరిట్లు ఆంధ్రులందఱు (తాముకరుతప్ప) సభోగతి నొందుటకు సిద్ధముగ నుండిరిని, నిరాటంకముగ నుడువుట, వీరి స్వాతిశయభావములను వెల్లడించుచున్నది.

వీరి వ్యాసరచనల నెంతపరిశీలించినను, స్వభూషణ, పరనింద, తప్ప మఱి యేవిశేషములును గానపింపవు; వారి యుపదేశములచే నితరులు నేర్చుకొనవలయు ననెడి ధర్మము లిట్టివియే యయ్యుండును. ఇట్టి వీరిధర్మపన్నముల ననుసరించుటచే గలుగ గల లాభము లెవ్వియో, చదువరులే గ్రహింపగలరు.

ఒకపేమాట

ఈ కంజిరా రాధాంతసిద్ధాంత వాదప్రతివాదులచే గలిగిన ఫలితమేమన, సానబట్టిన వజ్రమువలె, కంజిరావాద్యమునకు గల గౌరవార్హత జేయుచుండున లభివృద్ధి గాంచెననునదియే సిద్ధాంతమగుచున్నదని మనవిచేయుచు నింతటితో విరమించుచున్నాను.

అనంత శక్తి తా నిరాకరణ ఖండనము

(బహుశ్రీ మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి
చయసులుగారు)

(శుక్రవారము తరువాయి)

ఇక బృహదారణ్యకవిచారము

బృహదారణ్యమున అంత్యజులతో దర్శనసంభాషణాది సంస్కరము చేయరాదని చెప్పియున్నదని నేను శ్రుతిని భావ్యమును ఉదాహరించి చెప్పితిని. దీనికి ప్రకాశురంగుగారు బృహదారణ్యమున నీయర్థముండినయెడల వారివాదమునకు అనుకూలముగానుండును, బృహదారణ్యమున నట్టియర్థములేదు. అది ప్రాణోపాసనాప్రకరణము. మారీచాది రాక్షసుల నివాసస్థానమునకు వెళ్లకూడదని దానియర్థముకాని పంచములు నివసించు ప్రదేశములకు వెళ్లకూడదని దానియర్థము కాని చెప్పితిని.

దీనికి సూత్రానము: మొదట శ్రుతిని తద్భావ్యమును వ్రాయుదును. శ్రుతి సావాయేషా దేవతై తా సాందేవతా నాంపాప్య నంమృత్యుం అపహత్యయై తాసాం దిశామంత స్తన్నయంచకార తిదాసాం పాప్యకో విన్యవధాత్ తస్మాన్న జనమియా న్నాం మియాన్నే త్వాప్య నమన్వవాయానీతి. సానావీషా దేవతా=ఆ ఈ ప్రాణదేవత, ఏతాసాందేవతానాం=యీవాగాది దేవతల యొక్క. పాప్యనం మృత్యుం=చెదలములు మొదలగు అమర వేదే గలిగిన పాపమును అపహత్య=హోగొట్టి, యత్ర=చిరు, ఆ సాందిశాం=అంతః= ఈదిక్కులకు అంతమో, తత్=అచోటును, గమయాంచకార= సాందించెను. తత్= అచ్చట ఆసాం= ఈ వాగాదులయొక్క, పాప్యనం= పాపములను, విన్యవధాత్= ఉంచెను. తస్మాత్= ఆకారణమువలన, జనం= అచ్చటిజనుని నేయాత్=సాందగూడదు. మృత్యుం పాప్యనం=మృత్యుస్వ రూపము పాపమును, అన్వవాయానీతి=సాందునని, నేత్= భయపడవలసినది. ప్రాణవాయువు సకలేంద్రియములకు ఆయా కార్యములవల్ల ఘటించిన పాపమును వారించుడి తొలగించి దిక్కులయొక్క చివరను సాందించెను. కనుక దిక్కులయొక్క అంతముగాని దిగంతముల యందుండెడి జనులనుగాని దర్శన సంభాషణాదులతో కలసికొనరాదు. కలసికొనినయెడల పాపము ఘటించు నని భయపడవలసినది అని దీనిభావము. ప్రాణవాయువు సకలేంద్రియముల పాపమును యెడబాసినది గనుక ప్రత స్తమైనది. దానిని ఉపాసనచేయవలయును అని ముఖ్యతాత్పర్యము. ప్రాణవాయువుచే ఇంద్రియములవలన విడొట్ట బడిన పాపములు దిగంతములందుంచబడినవి గనుక అట్టిదిగంతములను, దిగంతములలోని జనులను సాందినయెడల పాపము ఘటించును గాన నట్టి అంత్యజులతో దర్శనసంభాషణాది కము చేయకూడదని ప్రాసంగిక విధియం దవాంతరతాత్పర్యము. ఇది ప్రాణవిద్యాప్రకరణ మైనను, అంత్యజ సంస్కర్షణే ధక మనుట శాస్త్రవిరుద్ధము కాదు. ఉపశ్చి బ్రాహ్మణమందు ప్రస్తావోపాసనాప్రసంగమున అభిక్ష్యభక్షణము అపహ్నలము నందు తప్ప మరెయ్యకప్పుడు చేయరాదని చెప్పబడియున్నది. సర్వాన్నానుమతిశ్చ ప్రాణాత్మయే తద్దర్శనాత్ అని దీనిని వ్యాసనూత్రము తెలియజేయుచున్నది. అటులనే ప్రాణవిద్యా ప్రకరణమున సంస్కరణసంస్కరము నిషేధింపబడినది.

ఇక్కడ శ్రీశంకరభాష్యమునను వాస్తవికాం అంతఃకథ మంతరంగమితవానితి ఉచ్యతే శ్రోత విజ్ఞానవజ్ఞనావధి నిమిత్త కల్పితత్వాద్విశాం తద్విరోధి జనాభ్యుపిత్ ఏవదేశే దిశాం అంతః దేశాంతో ర్భావమతియద్యద్యదోమః దిక్కులకు అంతము లేదుగాదా. వాగాదుల పాపమును ప్రాణదేవత దిగంతముల సాందించెనని యెటుల చెప్పనగునంటివేని యందుకు సమాధానము చెప్పబడుచున్నది. వైదికవిజ్ఞానము గల జనులు నివసించు దేశమును అట్టి జనులను నిమిత్తము చేసికొని దిగ్విభాగము కల్పింపబడినదిగాన దోషములేదు. తత్ లేకగమయత్వా ఆసాందేవతానాం పాప్యన ఇతివ్యతియా బహువచనం విన్యవధాత్ ద్వివిధవ్యభివేచనాధాత్ స్థాపితవతీ ప్రాణదేవతా ప్రాణాత్మాభిమాన శూన్యవ్యవర్తజనేష్యేతి సామర్థ్యాత్ ఇంద్రియ సంస్కరణోపాసన ఇతి ప్రాణాశ్రయతా అవగమ్యతే తస్మాత్ప్రమత్తజనం నేయాత్ జనశూన్యమపి జనమపితద్దేశవి యుక్త మిర్వభిప్రాయః, నేదితి పరిభయా ర్థేనిపాఠః, ఇథం జనసంస్కరే పాప్యనం మృత్యుం అన్వవాయానీతి అనుగచ్ఛేయ మిత్యేవం భీతో జనమంత స్నేయాదితి పూర్వోదాహరణః.

ఇక్కడ శ్రుతిలోని న జనమియా న్నాంతమియాత్ అని యున్నందువలనను, భావ్యమున తస్మాత్ప్రమత్తం జనస్నేయాత్ అని యుండుటవలనను పంచములని వాడబడు చండాలు రందు అంత్యజులు అంత్యజులు అని సర్వదేశప్రసిద్ధి యుండుటం జేసియు చండాలర దర్శనసంభాషణాది సంస్కరము పాపభీయపులు మానవలసినదని బృహదారణ్యకమున ప్రాసంగికముగా జెప్పబడినది. తద్విరోధిజనాభ్యుపిత్ అనగా వారితో కల సించువారు నివసించునదియని యర్థముకాదు, వారితో కలసిం చెడి మారీచాదులవంటి రాక్షసులకడకు వెళ్లినయెడల ప్రాణహానియే కలుగును. పాపభీతితో ననసరము లేదు, గనుక వారే వెళ్లరు. శ్రుతి జెప్పనవసరములేదు. అప్రాప్తే శాస్త్రముర్ధవత్ అను న్యాయము కలదు. అప్పు డీశాస్త్ర మప్రసక్తప్రతిషేధ మగును. కనుక శాస్త్రులగారియర్థము న్యాయము కాదు. తద్విరోధిజనుల ననగా వైదికాచారవిరుద్ధము లగు అభిక్ష్యభక్షణాద్యాచారములుగల చండాలపుల్లసాదులే తద్విరోధిజనులు. వారుండు చండాలవాటికలకు గాని చండాలరవృత్తిగాని వెళ్ల వలదు. వెళ్లినయెడల పాపము ఘటించునని శ్రుతి తద్భావ్యముల తాత్పర్యము. రాక్షసాదిరాక్షసులును మారీచాదులును బ్రాహ్మణవంశ్యులు, ఆర్యేతరులుకాదు. రాక్షసాదుల జెప్పెడి పురాణేతి హాసములే వారు బ్రాహ్మణులగు కశ్యపపుల్లస్తాది మహర్షులవంశ ములోని వారనియు శ్రోతవిజ్ఞానవంతులనియు వైదికకామ్యభి చారికాదికార్యమస్తానముచేతనే సర్వలోకాతికాయ బలపరా క్రమములు కలిగి నర్తించినయు ధర్మానుష్ఠానఫల మనుభవించిన పివప్రదేవబ్రాహ్మణావకార రూపాధర్మఫలమనుభవించిన యు జెప్పుచున్నవి. ఈనిషేధశాస్త్రమును శ్రోతవిజ్ఞానవంతు లగు రాక్షసులుగూడ పరిపాలించవలసినవారే గనుక తద్విరోధి జనులుగా రాక్షసుల గ్రహించవలసిన పడదు. వైదికజన విరుద్ధాచరణముగల చండాల పుల్లసాదులే తద్విరోధిజనులు. వారు నివసించునది చండాలవాటిక. తమభయసంస్కరము పాపదాయ కము అనియే ఈశ్రుతితాత్పర్యము. పుణ్యజనస్థానమందు పుణ్య శబ్దమును విడనాడి జనస్థాన మని వాడబడినట్లు అంత్యజనులందు అంత్యశబ్దము విడనాడి జనశబ్దము వాడబడినది. అంత్యజనేష్యేతి అనియు తమంత్యజనం అనియు భావ్య మియ్యర్థమునే స్పష్ట పరుచుచున్నది. ఇద్దరు వైదికులు పరస్పరము కలసింపవలసిన వైదికవిరోధు లనుటకు ఎలనుపడదు. తానును తనమిత్రులగు కొందరును వైదికులే గనుక వైదికత్వావచ్చిన్న ప్రతియోగి తాకవిరోధము వానియందులేదు. అటులనే రాక్షసులు ద్వేషభావముచేతను దుర్వాసనచేతను కొందరు సత్సరుషులతో కలసింపవలసినను, శ్రోతవిజ్ఞానవజ్ఞనావధినివర్తింపులు కారు. కనుక విరుద్ధాచరణులే విరోధులుగా జెప్పబడిరని చెప్పక తీరదు. అట్టిచండాలులే అంత్యజులు. వారిసంభాషణాదికమే బృహదారణ్యకమున నిషేధింపబడినది. రాక్షసులు శ్రోతవిజ్ఞానము కల వారనుటకు రాక్షసాదులును సుందరకాండము 18 వ్యవధంగ వేదవిదుషాం క్రతుప్రవరయాజనాం శుశ్రావబ్రాహ్మణాపాశ్చ వి రాతై బ్రహ్మరక్షసాం వడంగ వేదాభ్యయనముచేసి మహాక్రతు పుల నాచరించిన బ్రహ్మరక్షసులు రాత్రియందు వేదము పఠించుచుండగా హనుమంతుడు వినెను అనిచెప్పబడియున్నది. రాక్షసుడు మహాగ్నిహోత్రయనియు వేదవిదుడనియు పురాణప్ర సిద్ధము. రాక్షసుడు చెప్పిన వేదలక్షణగ్రంథము రాక్షసభేద అని వైదికప్రసిద్ధము గనుక పీఠ చెప్పెడియర్థము సరికాదు. శ్రోతవిజ్ఞానవంతులలో రాక్షసులది రాక్షసులు చేరుదురు. వారినివాసముగ జనస్థానము దిగంత మనబడదు. వారును అంత్యజులుగాదు. పరిశేషన్యాయముచే సర్వసర్వసహిష్కృతులగు చండాలులే అంత్యజులు. వారినివాసమే దిగంతశబ్దవాచ్యముగ అంత్యము. వాని సంస్కరమే పాపదాయకము. రాక్షససంభాషణ సహనివాసము పాపదాయకముగాదు. కనుకనే వారదాదిమహర్షులు రాక్షసానితో కలిసి ముచ్చటించినట్లు పురాణములలో కథలు కలవు.

రాక్షసాది రాక్షసులే అసత్సభాతులు. ఇతిహాసములు కల్పితకథలంటివేని అప్పుడు, అగత్యచండాలులే అంత్యజులక తీరదు. మరెయ్యక సంగతి గమనింపవలెను. అధ్యయ ఇహకపూ యచరణాకపూయాంయోని మాపద్యేరకశ్వయోనివా నూకర యోనివాచాండాలయోనివా అనిపాపకర్మమువలన శ్వహూకర చండాలజన్మములు వచ్చునని శ్రుతిచెప్పుచున్నది. కునకాదుల స్వర్గ పాపదాయకము ప్రాయశ్చిత్తార్థమనియు స్మృతులు చెప్పుచున్నవి. తత్సహితమిదం చండాలుడు పాపకర్మజన్మ దుగాన వానిస్వర్గ సునకస్వర్గం బోలి పాపదాయక మగును. బృహదారణ్యకమునను పాపభయముననే అంత్యజులస్వర్గ నిషే ధింపబడెను గాన నీ అంత్యజులు చండాలు రనుటకు సంశ యము లేదు.

అప స్తంబనూత్రము రెండవప్రశ్న. ప్రేక్షాభిక్షస్తా బ్రాహ్మణోరాజన్యో వై శోకవాపరస్మిక్ లోకే అపరిమితే నిరయే వృత్తే జాయతే చాండాలో బ్రాహ్మణః పాల్నసోరాజన్యః వైశోవైశ్యః స్వగ్నస్తే యముద్రహృహత్యయంచేసిన బ్రాహ్మణు డు అపరిమితనరకభాధ ననుభవింపి పాపకేషమున చండా లాదిజన్మమును సాండు చున్నాడని చెప్పబడినది. యథాచండా లోపస్వర్గనే సంభాషణయాం దర్శనేన దోష్ట స్తత్ప్రాయశ్చి త్తం, చండాలస్వర్గసంభాషణాదులవలన పాపము ఘటించు నుగనుక ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసినదని చెప్పబడినది.

బృహదారణ్యకోక్తః అంత్యః చండాలో భవితు మర్హ తి పాపహేతుస్వర్గవర్జేనశ్రుతత్వా చ్ఛాందోగ్యోక్త చండా లవత్. అథయ ఇహ క గాయచరణాః కపూయాంయోనిమాప ద్యేరక శ్వయోనివా నూకరయోనివా చాండాలయోనివా ఇతిచాందోగ్యం చం డాలః పాపహేతు స్వర్గవాసభీతు మర్హతి, పాపహేతుక జన్మవత్త్వాత్. శ్వ నూకరవత్ ఇట్టి యనుమానములుగూడ మానుసాధకములు స్మృతులన్నియు మా యనుమానమున కనుకూలములు. దోష్టప్రాప్తి భయముచే చండాలస్వర్గవాదుల నిషేధించెడి స్మృతులకు దోష్టప్రాప్తి భయముచే అంత్యజుల దర్శనస్వర్గసంభాషణాదుల నిషేధిం చెడి బృహదారణ్యకశ్రుతి మూలములు న్యాయమో అదిదీనికి మూలము కావనట్లు న్యాయమో సహృదయులగు పండితులు గమనింతురుగాక. చండాలపదమునకు పర్యాయముగా వాడ బడు అంత్యపద మీ భావ్యమందుగలదు. ఇది అంతావసాయిపద సమానార్థకము. వాదోపవాదములకు అవధియుండదు ఈవిష యము నింతటితో ముగించెదః

తస్మాద్బ్రాహ్మణ్యోక్తే నవత్తప్రః బ్రాహ్మ్యాక్షత్రయవైశ్య లభ దేవతలు చెప్పబడినవి.శూద్రులకు దేవతచెప్పబడలేదు. కాన శూద్రుడు యజ్ఞమున కనర్హుడనితైత్తిరీయక శ్రుతిచెప్పుచున్నది. దీనికివిరుద్ధముగా శూద్రులకును చండాలరకును యాగాధికార ము కలదని చెప్పుట పాపకార్యము (నశేషము)

దగ్గు, నరముల బలహీనత, దేహమునందుండు అత్యుష్ణము మొదలగువాటిని త్వరితముగా కుదుర్చు బౌషధము

తిరునల్వలిజిల్లా, కృష్ణాపురనివాసియును, ప్రస్తు తము మద్రాసు, జార్జి టౌను, ఆర్మీనియన్ వీధిలో, నెం 72 రు గృహమునం దుండు స్వామి పండితి ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు వారు నాకు 2 సం॥ రములుగానుండినదగ్గు, నరములబలహీనము, అత్యుష్ణము మొదలగువాటికి చికిత్సచేసిరి. నానీతి మిక్కిలి హానికరముగానుండెను. అంగ్ల, ఆయుర్వేద వైద్యులవద్ద బౌషధముతీసికొనియు నిరుపయోగ మాయెను. తుదకు నేను స్వామి పండిత ఎస్. శ్రీని వాసఅయ్యంగారువద్దకు చికిత్సకై వెళ్ళితిని. వారు గడచిన రెండుమాసములనుండి నాకు బౌషధము నిచ్చిరి. వారిబౌషధములచే గలిగిన అద్భుతగుణము లనుగురించి నాఅభిప్రాయమునుసంతోషముతో తెలి యజేయుచున్నాను. నేను వారిచికిత్సలో నుండుకా లమందు నాశరీరమునందున్న ఒక రహస్యస్థలము నందు వాపు కనిపించెను. సదరు సంగతిని స్వామిజీ వారికి తెలిపుటకు 10 దినములవరకు సంకోచించు చుంటిని. దినేదిన వాపువిపరీతముగా హెచ్చుచుం డెను. తరువాత స్వామి జీ వారితో సదరు సంగతిని తెలిపితిని. వారు దానిని 5 దినములలో బాగుచేసిరి. ఇతరులుకుదర్శనేని వ్యాధులను స్వామిజీవారు తప్ప క బాగుచేయగలరని అతని సహాయము కోరునట్టి రోగులకు దృఢముగా సిఫార్సుచేయుచున్నాను. వా రు రోగులయెడమిక్కిలి దయతో ప్రవర్తింతురు.

ఐ. వి. కృష్ణారావు.
జెట్ ప్రోలు రాజాగారి ఆల్లడు. మూర్ఖకొండ, 21-8-24
ప్రస్తుత విలాసము:- నారాయణబాగ్ కెటిడ్రత్.
(ప్రకటన) పోస్టు మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

వారి సలహాకట్టు ము ర్వు 15-0-0

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టునెల 25-వ తేది సోమవారము

(1) ఖాన్దములు

వనియలు రూ 1-కి రు 80.0-0	సెంచులు 12.0-0	మరిక
వియ్యము బస్తా	సెంచులు	వరిక
మనుమ తెగారిది ,, 48 గలది రు 14.0-0	14.8-0	
సెల్లారిది ,, డిటా ,, 16.8-0	17.0-0	
డిల్లీది ,, డిటా 45 గలది ,, 16.8-0	17.0-0	
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-కి ,, 8-12.0	9-0-0	
నవ్వులు ,, ,, 21-0-0	22.0-0	

(2) పప్పు ఖాన్దములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0-0	రు 12.0-0
సెనగలు ,, డిటా ,, 12.4-0	12.8-0	
సెనగలు ,, డిటా ,, 12.12.0	13.0-0	
మినుములు ,, డిటా ,, 18.0-0	15.4-0	
ఉలము రు 164 ,, ,, 9.4-0	11.4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె రూ 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
సెయ్యి ను 1-కి	,, 14.0-0	26.0-0
కొండాపురం శేరుసెనగవస్తురూ 1-కి	,, 60.0-0	62.0-0
యెర్ర ప్రశేషము ,, ,, 55.0-0	58.0-0	
శేరుసెనగనూనె గానుగ రూ 1-కి రు 148 మినుకనూనె 168		
అనువము నూనె రూ 1-కి	రు 190.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు రూ 1-కి	రు 205.0-0	210.0-0
మారపసుపు ,, ,, 140.0-0	160.0-0	
మిరపకాయలు(గుంటూరుది)రూ 1-కి	రు 105.0-0	140.0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి రు 45, 50		
కాళహస్తి పాయకట్టు ,, ,, 60, 70		
తెలుము రూ 1-కి	రు 85.0-0	50.0-0
శింకపండు రూ 1-కి	రు 80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

కట్టలు రఖం రూ 1-కి	రు 88.0-0	86.0-0
చదరం ,, 82.0-0	87.8-0	
రవుండు ,, 82.0-0	87.8-0	

(6) లోహములు

కెండ్లి 100 కులంబు	రు 78.0-0	81.12.0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24 2.0	24 10.0
నవరస 1-కి		15.7 0
ఇత్తడి రూ 1-కి	రు 265.0-0	270.0-0
రాగి డిటా	రు 805.0.08	810.0.0
అస్కా చక్కెర బ 1-కి	రు 44 0-0	44.8.0

(7) రంగులు ఆలిజరైను

అల్లకప్పుడు 20 డిగ్రీలు	రు 80.0-0	
పొత్తి కప్పుడు డిటా	,,	
సింహం డిటా	,,	
4 గుర్రం డిటా	,,	

(8) దూది

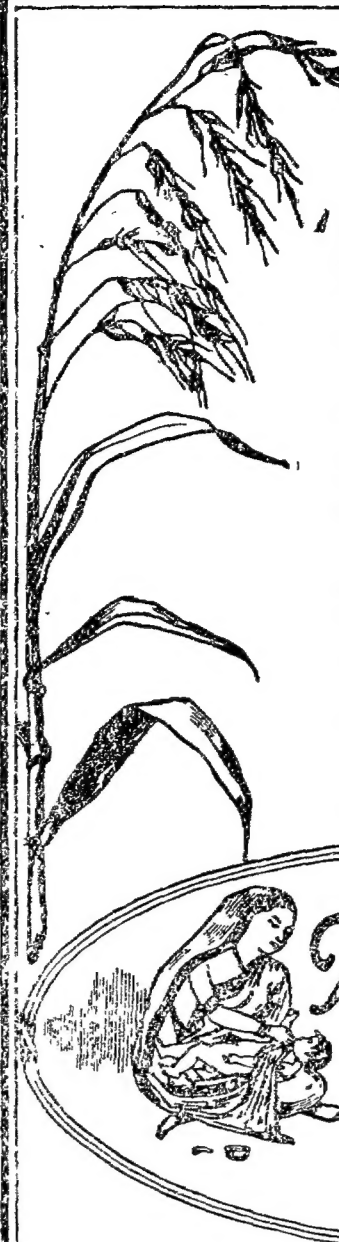
బొండా వెస్తు బారువ 1-కి	రు 820.0-0	
-------------------------	------------	--

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు సెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9.18-0	
మధుర సెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8.8-0	
పుల్లూరు యేనుగ సెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8.12-0	
అమావదాబాదు సెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9.8-0	
డిటా సెం 14 డిటా	రు 10.2-0	
హోలూరు సెం 20	రు 12.8-0	
జపాన్ సెం 20	రు 12.4-0	
,, ,, 40 ఏ లేబిలు అయినను	రు 15.14-0	
గోకాకు సెం 12 1/2	రు 10.0-0	
నవ్యాక్ సెం 24 1/2	రు 12.4-0	

గాంధీదైవజుడు

ధర్మశ్వాసయైన 5 ప్రశ్నలు వ్రాసిపంపిన, కవరువిప్పి చూడకయే సరియైన భావిఫలితమును వ్రాసిపంపెదము. మీ కవరును కూడ మీకే పంపివేసెదము. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును కవరుమీద వ్రాయవలెను జాతకముయొక్క నకలు పంపిన సంగతియు మాసపాఠిక వ్రాసిపంపుదుము. 5 ప్రశ్నలకు రు 1.0-0 వై ప్రతిప్రశ్నకు, 0.4-0 సంగతి ఫలమువ్రాయ, 2.0-0. విలాసము అంజనేయస్వామిజ్యోతిసులయము తిరు త్తణి-చిత్తూరు డిస్ట్రిక్టు

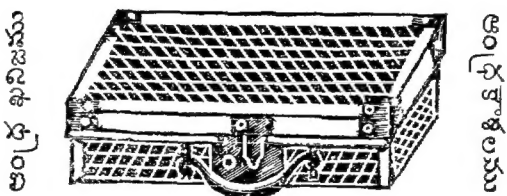
రాబిన్సన్ "పేటెంటు" బార్లీ చంటి బిడ్డలు

అంగడిపాలనే పెంచబడుటలన కారణము, స్త్రీహము మొదలగు వ్యాధులకు గురియగుచున్నాడు. పట్టాములందును గ్రామములందును పసిబిడ్డల మరణము హెచ్చుటకు ఇది ఒక కారణము. దీనివండి బిడ్డలను తప్పించుటకై

రాబిన్సన్స్ పేటెంటు బార్లీని జేడినీళ్లతో ఉడకబెట్టి ఆప్రపాలు, లేక గేదె పాలు, లేక కన్ డెన్ నడుపాలు చేర్చి వారి కివ్వవలెను. రాబిన్సన్స్ "పేటెంటు" బార్లీ చే పెంచబడు బిడ్డలకు ఏ వ్యాధియురాదు. మరియు వారు మిక్కిలి అద్భుతముగా పెరిగి, ఆరోగ్యవంతులు గాను, బలవంతులుగాడయిరి వారి తల్లిదండ్రులకు ఆనందమునిచ్చురు.

ఇదిక లైలేం ఆనెలుబార్లీ. అన్ని దుకాణములందు దైద్యులందు, వలసరతుల దుకాణములందు ఇదిదొరకును. ఇక్కడ తెలుపబడిన తగరపు డబ్బాగుర్తును చక్కగా గమనించుడు.

అభ్రకపు పెట్టెలు

రిజిస్టరు చేయబడిన పేటెంటు నెం 9557/13
అభ్రక మత్రిప్రయోజనకారి. తీవ్రాగ్ని దీని దహింపజాలదు. జడిపాతమైనవన్న మియభ్రకమున పొక్కుబొట్టయిన నింకింపజాలదు. తీవ్రాగ్నిములతారుమారుల కిది లాంగదు. భారపు యొత్తికి కిది మ్రగ్గును. పిర్వద్రావకము లనేకములు ఈ యభ్రకమును కరిగింపజాలవు. రంగు మారదు. గట్టిది. ఇన్ని మేలిగుణముల కనువుగ ఈభినిజమునకు రత్నములకువలె కాంతి మెండుకొనియున్నది.

అన్నిరకముల మా అభ్రకపు పెట్టెలు అందమైనవి, ముద్దులు గుల్కుచుండెడివి, అన్నివిధముల మేలైనవి, అన్ని పెట్టెలకంటెను శ్రేష్ఠమైనవి.

ఇప్పుడు వాడుకలో నున్న ఇనుపపెట్టెలు దొంగభయమును బాపవచ్చునేమిగాని అగ్నిప్రమాదము నాపజాలవు. మా యభ్రకపు పెట్టెలు కాలాగ్ని యందు వైచినను రూపుమారవు.

అమూల్యాభరణములు, పత్రములు, నోట్లు, మున్నగు నవి అగ్నిభయమునుండి భద్రపరుచుకొనుట కింతకన్న వేరుపర ననుకూలపరకము ఈ ప్రపంచమున లేదు.

ప్రతిదేవాలయమును, అలంకారవేదికయు, ధర్మాగారమును, కర్మాగారమును, వివాహశాలను, ప్రవచనశాలను, వైద్యశాలను, రాజభవనమును, అంగడిని, ఇంటిని అలంకరించుట కిదియే చక్క వేరొందు కాన్వింపదు.

వెలుగు బహుసరములు. అభ్రకపు గుణములకు తగిన వెలుగు నిమిషించలేదు గాన మా యుద్యమమునకు ప్రతి స్వదేశాభిమానియు తోడ్పడి దేశీయపరిశ్రమకు ప్రోత్సాహ మొసంగవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

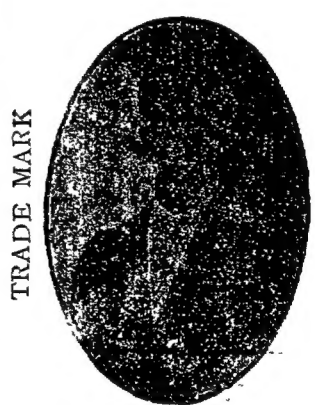
పెట్టె 1 కి ధర రూ 6 నుండి రూ 100 వరకు గలదు. వివరములకు వ్రాసిన తెలుపబడును. అన్నిచోట్లలో ఏజంట్లు కావలెను.

మైకావేర్లు,

గూడూరు, నెల్లూరు.

ముప్పనసోమరాజు అండు వీర్రాజు.

పెద్దాపురము పోస్టు.

TRADE MARK

విజ్ఞాపన

స్వదేశము
1918 సంవత్సరం
సుంచిమేము మనదేశము నపండించుచున్న పట్టుతో మాస్వాస్థికి లోనే వడుకుట, నేయాట, రంగులచేయుట మున్నగు పగులలన వివిధరకముల

పత్త్రములనులంగులతో చిత్రచిత్రమైన జరిసాదా అందులు కమ్ములతోను తయారుచేయించి ఎర్రకులకు తదితరులకు విక్రయించుచుంటిమి. కాకినాడలో జరిగిన రీతిక అభిలభారత కాంగ్రెసువస్త్రప్రదర్శనమున మాబట్టలను ప్రదర్శించినటులను అవిదేశములోని పట్టుపత్త్రములు అన్నిటిలోను ఎక్కువనాణ్యమై వివిగా అందరకు తెలిసేయున్నది. ప్రదర్శనమునుగురించి వ్రాయుచు మాబట్టలనుగుంచి పీయూష కాంతిహోమా గారు అమృత బజారు పత్రికయందు ఇట్లు వ్రాసిరి:

".... ఇతర కాంగ్రెసుసభ్యము వారున్న మరెంతర ప్రజలుకూడ అన్ని రకములభద్రదన్నా ప్రదర్శించిరి. ఇంకను ఎందరూ కలరు, అందరిని ఇచ్చట ఏకరువుపెట్టుటకు వీలులేదు. పట్టు పత్త్రములు అనేకరకములు ప్రదర్శింపబడినవి. పెద్దాపురం వర్తకులు ముప్పనసోమరాజు వీర్రాజు గార్లు పట్టుపత్త్రములను ధోవతులును వర్తుగుడ్డలును కోటుగుడ్డలును తలగుడ్డలును చీరలును మున్నగురకములు ప్రదర్శించిరి. బెంగళూరు అస్సామువారు కూడ ప్రదర్శించిరి"

పట్టుపత్త్రములనుగురించి వ్రాయుటలో మాకంపెనీయొక్క అడ్వెన్సును రకములను విపులముగా వ్రాయుటలన దేశము స్వదేశవస్తు పరిశ్రమలలో మాప్రాముఖ్యమును గ్రహించి స్వదేశీ నభివృద్ధి పరచెదరుగాక. చెన్నపురిరాజధానిలో ప్రతిపట్టణము నందును మాబట్టలు దొరకును.

కొందరువర్తకులు తయారుచేయుచున్న రకములలోనే నాణ్యము తక్కువఅయిన బట్టలనువిక్రయించి మారకములని మోసపుచ్చుచున్నారగాన అందరియొక్క జాగ్రత్తకొరకు మాప్రతి బట్టయందు వుండేమాట్రేడ్ మార్కును ఇందున ప్రచురించితిమి.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము దీపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుశెట్టివీధి మదరాసు.

నూతనయంత్రములు

నూతనపరికరములు

సరస్వతీపవర్ వైన్ రాజమండ్రి

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెలుగుపాఠములు
కవర్లు
క్యాపిట్యులు

రసీదుబుక్కులు
శుభలేఖలు
ఆఫీసునల్లకలు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా
ముద్రింపబడును.

1493

గ్రంథములలోని కుదయు క్షమాగు బొమ్మలు అన్యంగా ఎన్ గ్రేవింగువనులు చక్కగా తయారుచేయబడును.

బలహీనము, వరముల బలహీనము

రక్తశోభి

శోభి

మొదలగు వాటికి.

Deschiens' syrup

2821

నిరపున ఉపయోగించుము.

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియంత్రణపడినది, 30,000 వైద్యులు నిర్ణయించుచున్నది. డిప్లొమ, పారిష్ ఆను మాన్యు, గమనించుము. ఎక్కడను చిక్కును.

వాడితిరా? వాడకుండిన తెప్పించి వాడితక్షణమే సంతోషింపుడు !!

ఈ అద్భుతమైన లోకావధాన కన్సర్వేటివ్ మొదటి రకం కన్సర్వేటివ్, వంకరపువ్వు, కచ్చరూప రసము, అమృతమైన వనమాలికలచేర్చి తయారుచేయబడినది. హానికరముల కష్టపులందుచేరుటలేదు, పిన్నలు, పెద్దలు, ముగిలినారు, పొలిరిలు మొదలగు వారందరూ అపారధేయముతో అన్ని వ్యాధులకు వాడతినది. 250-300 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.4-0 బుడ్డు 6-కి 1-4-0 పోస్టుఖర్చు చేరు.

ఈ దిగుత తెలుగుబడినకోవధములు తప్పక నుంచి నుండు ముచ్చును.
తాపా పనోద్ధి:—పాథారణమైన బ్యరములు, చలిబ్యరములు, మలేరియా మున్నగువాటికి మ చి గుణమిచ్చును. (64 పాటములు గల) ప్యాకెటు 1-కి రూ 1.0-0.
శివకాంతి తైలము:—బిడ్డలు పెద్దలు శాశ్వత చక్కెరలో అతిసుఖముగా వారి వారి తరగతును ననుసరించి కొన్ని బొట్లు తీసుకొనిన నుభుముగా విరచనమగును. కష్టము లేదు. సుంకటము, అశుభము వుండుదు, బుడ్డి 1-కి ధర 0.5-0.

సర్వాంగ బలకారి:—(కాపి, టీ, లోలో మున్నగు పానీయముల కేవలార్థమున చలువబడు గాక అనేక వ్యాధులకు కారణమగును. అట్లు లేక కేవలమునందు వ్యాధులను పోగొట్టి మలబద్ధమును, లేక ఇతరవ్యాధులను పానీయక అటంకపరచును. అనేక వేల డెబ్బలు ఖర్చుచేయును.) డెబ్బ 1-కి ధర 0.7-0.
మహా సాభ్యార్థ్య శొంఠి:—(బాలింతల పాలిటికి చక్కెరపాదము కంటిది. కనిపింపును, అవార వాటికి నరిమైన బొవధములు యితరందరస వారికి కలుగు వ్యాధులన్నిటిని యిది కష్టక కుదుర్చును. 20 కులం బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1.0-0 (594-3) పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారామవైద్యశాల, మైసూరు.

30 సంవత్సరమునుండి జయభేరి ! నెర్వెటల్ ముత్యములు

వీర్యవృద్ధి, సమస్తత్యమును పోగొట్టి భానుపుష్టిని నరములకు బలమును కలుగజేయును. స్త్రీలకును, పురుషులకును సుసారములు నిచ్చును. ఎటువంటి పీడనమునుకూడ కలిగించుట మాన్యు. వకేళ్లు, విద్యార్థులు, వర్తకులు మొదలైన వారికి విక్కిలి ఉపయోగము. 30 మాత్రల వెల రూ 1-12-0. ఐ. పి. చార్జి చేరు.
రఘునాథఫార్మసీ., తిరువళిక్కేణి, మద్రాసు.

వేపచెట్టుయొక్క మంచి గుణములు గలిగిన టాయిలెట్ అండు ఔషధసంబంధమైన

వస్తువులు

మర్మోలైన్:—కార్బోక్ ఇతర ఔషధసంబంధమైన నల్లు లన్నిటికంటెన శ్రేష్ఠమైనది. చర్మమును తినివేయదు. మిక్కిలి సున్నితముగా వాడవచ్చునది. 8 బిల్లులుగల పెట్టె 1-కి ధర రూ 0.12-0.

మర్మోలైన్:—ద-శిమ్యము:—తేకపులలో కం కథావము చేయుట అందరిని తెలిసివినయము. బ్రహ్మతో మర్మోలైన్:—ద-శిమ్యము:—తేకపులలో కం కథావ న మా కే కి గొనుట చాలకుండు. వేపచెట్టుయొక్క మంచిగుణము లన్నియు నిందులో గలవు.

బుడ్డి 1 0.8-0; చిన్న పాటము 1 కి 0.2-0.
మర్మో పాటాయిలెట్ పిండి ముఖమునకు, చర్మమునకు కేవలమునకు కలిపించి.
డెబ్బ 1 కి రూ 0.10-0; ప్యాకెటు 1 కి 0.8-0.
హిందూ శిశువులందు హిందూదేశపు పరిశ్రమము, ధనము చే కయారుచేయబడినది.

SRI KRISHNA BROTHER, 423 Thambu Chetty Street, MADRAS.
Mr. V. V. KRISHNA IYER Palghat

వీర్యవర్ధనీ మాత్రమును, తైలమును:—శుక్లవృద్ధిము గలవారికిన్ని, దుర్బలలకును, సమస్తములకును, సరఫటు త్యము లేక సంసారములను సప్తపోయిన వారికిన్ని, స్త్రీ పురులకు పంజీపి వంటిది మాత్రము లోపలికి పుచ్చుకోవలెను. తైలమును వైకి పూయవలెను. 25 సంవత్సరములనుంచి ప్రసిద్ధి కెక్కినవి ముసలివారు యౌవను లగుదురు. 30 మాత్రలు వెల రూ 4.0-0 1 బొమ్మ తైలము వెల రూ 4.0-0 పోస్టు చేరు
వీర్యవర్ధనీ ఫార్మసీ, తిరువళిక్కేణి, మద్రాసు.